

Mezőtúr Város „új” Településrendezési eszközök

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK KIEGÉSZÍTÉSE

Önkormányzati véleményezésre összeállított dokumentáció

H-1016 BUDAPEST,
NAPHEGY U. 26.

2020. július

MEGBÍZÓ:
Mezőtúr Város Önkormányzata
5400 Mezőtúr, Kossuth Lajos tér 1.

FŐÉPÍTÉSZ:
Farkas Edit
okl. építészmérnök

TERVEZŐK:
Generáltervező
PLANNER-T Kft.
1016 Budapest, Naphegy u. 26.
Felelős tervező
Horváth Gergely
okl. építészmérnök
vezető településtervező
TT/1 01-1120

Településrendezés

PLANNER-T Kft.
1016 Budapest, Naphegy u. 26.
Horváth Gergely TT/1 01-1120
Zétényi Zsófia TT/1, TR 01-2407

TÁJOLÓ-TERV Kft.
1074 Budapest, Rottenbiller u. 24.
Auer Jolán TT/1, TK/1 01-5003
Jaczenkó Judit TT/1, TK/1 01-5156

Tájrendezés, környezetvédelem, zöldfelület-rendezés

TÁJOLÓ-TERV Kft.
1147 Budapest, Rottenbiller u. 24.
Auer Jolán
vezető településtervező, településrendezési zöldfelületi és tájrendező vezető tervező
TT/1, TK/1 01-5003
Jaczenkó Judit
vezető településtervező, településrendezési zöldfelületi és tájrendező vezető tervező
TT/1, TK/1 01-5156
'Sigmund Katalin
okl. tájépítészmérnök

Közlekedés

HECKENAST & HECKENAST Bt.
Heckenast Judit
okl. közlekedésmérnök
TRk-T 01-5295

Közmű

KÉSZ TERVEZŐ Kft.
1016 Budapest, Naphegy utca 26.
Bíró Attila (vízi közművek)
okl. vízépítőmérnök
TE-T, TH-T, TV-T, VZ-T 01-2456
Hanczár Zsoltné (energia közművek)
okl. gépészmérnök, okl. városépítési szakmérnök
TRe-T, TRh-T, TRv-T 01-2418

TARTALOMJEGYZÉK

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ	7
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	7
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	7
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	7
1.3.1. Az új OTrT és a JNSZM TrT Térszerkezeti terveinek Mezőtúr településre vonatkozó elhatározásai	7
1.3.2. Mezőtúr közigazgatási területét érintő térségi övezetek.....	10
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek a település fejlesztését befolyásoló vonatkozó megállapításai	19
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	23
1.5.1. A településfejlesztési koncepció vonatkozó megállapításai.....	23
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	25
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök	25
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	25
1.7. A település társadalma	30
1.7.1. Demográfia, összetétel, foglalkoztatottság, képzettség	30
1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	34
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők	35
1.8. A település humán infrastruktúrája	35
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális közszolgáltatás).....	35
1.8.2. Az esélyegyenlőség biztosítása	35
1.9. A település gazdasága	35
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre.....	35
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	35
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásainak a települést érintő fejlesztési elképzelései	35
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, képzettség) .	35
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok	35
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	35
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	35
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere.....	35
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység.....	35

1.10.4.	Foglalkoztatáspolitikai.....	35
1.10.5.	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	36
1.10.6.	Intézményfenntartás.....	36
1.10.7.	Energiagazdálkodás.....	36
1.11.	Településüzemeltetési szolgáltatások.....	36
1.12.	A táji és természeti adottságok vizsgálata.....	36
1.12.1.	Természeti adottságok.....	36
1.12.2.	Tájhasználat, tájszerkezet.....	41
1.12.3.	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	44
1.12.4.	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése.....	54
1.13.	A zöldfelületi rendszer vizsgálata.....	54
1.13.1.	Mezőtúr zöldfelületi rendszerének elemei.....	54
1.13.2.	Mezőtúr zöldfelületi ellátottságának értékelése.....	56
1.13.3.	A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái.....	56
1.14.	Az épített környezet vizsgálata.....	57
1.14.1.	A területfelhasználás vizsgálata.....	57
1.14.2.	A telekstruktúra vizsgálata.....	60
1.14.3.	Önkormányzati tulajdon kataszter.....	60
1.14.4.	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése.....	60
1.14.5.	Az építmények vizsgálata.....	60
1.14.6.	Az épített környezet értékei.....	63
1.14.7.	Az épített környezet konfliktusai, problémái.....	71
1.15.	Közlekedés.....	71
1.16.	Közművesítés.....	73
1.16.1.	Víziközművek.....	73
1.16.2.	Energiaközművek.....	79
1.16.3.	Elektronikus hírközlés.....	85
1.17.	Környezetvédelem.....	86
1.17.1.	Földtani közeg, talaj.....	86
1.17.2.	Felszíni és felszín-alatti vizek.....	88
1.17.3.	Levegőtisztaság és védelme.....	94
1.17.4.	Zaj és rezgésterhelés.....	96
1.17.5.	Sugárzásvédelem.....	98
1.17.6.	Hulladékkezelés.....	99
1.17.7.	Vizuális környezetterhelés.....	102
1.17.8.	Árvízvédelem.....	102

1.17.9.	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák.....	103
1.18.	Katasztrófavédelem.....	103
1.18.1.	Építésföldtani korlátok.....	103
1.18.2.	Vízrajzi veszélyeztetettség.....	104
1.18.3.	Egyéb korlátozó tényezők	106
1.19.	Ásványi nyersanyag lelőhely	109
1.20.	Városi klíma.....	109
2.	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	110
2.1.	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	110
2.1.1.	Társadalom, humáninfrastruktúra	110
2.1.2.	A település gazdasága.....	112
2.1.3.	Településszerkezet, épített környezet.....	112
2.1.4.	Természeti környezet.....	113
2.1.5.	Zöldfelületek	114
2.1.6.	Közművek és elektronikus hírközlés.....	115
2.1.7.	Környezetvédelem.....	117
3.	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	119
3.1.	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis.....	119
3.1.1.	A folyamatok értékelése	119
3.1.2.	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	119
3.1.3.	A településfejlesztés és településrendezés kapcsolata.....	125
3.2.	Problématérkép/ értéktérkép	126
3.3.	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	126
3.3.1.	Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása	126
3.3.2.	Szegregált területek	126
3.3.3.	Beavatkozást igénylő területek lehatárolása, ábrázolása	126

Tervlapok:

VR-V1	Településszerkezet (belterület)
VR-V2	Teleknagyság (belterület)
VR-V3	Tulajdoni vizsgálat (belterület)
VR-V4	Beépített és be nem épített telkek (belterület)
VR-V5	Épület funkció vizsgálat (belterület)
TK-V1	Táji-, természeti értékek
TK-V2	Erdők rendeltetése
TK-V3	Erdők összevetése
TK-V4	Domborzat
TK-V5	Felszínborítás (MePar szerint)
TK-V6	Beépített és be nem épített telkek (külsőterület, zártkertek)
TK-V7	Tulajdonviszonyok (külsőterület, zártkertek)
TK-V8-a	Teleknagyságok (külsőterület)
TK-V8-b	Teleknagyságok (zártkertek)
TK-V9-a	Beépítettség (külsőterület)
TK-V9-b	Beépítettség (zártkertek)
TK-V10-a	Épület funkció (külsőterület, zártkertek)
Z-V1	Zöldfelületi rendszer vizsgálata
KV-V1-a	Környezetvédelem – Környezeti szempontból érzékeny területek, a területhasználatot korlátozó elemek
KV-V1-b	Környezetvédelem – Vízvédelem, vízvédelmi korlátozások
KV-V2	Művelési ágak és minőségi osztályok
KÖ-V1	Közlekedés
KM-V1	Ivóvízellátás
KM-V2	Szennyvízelvezetés
KM-V3-I.	Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés
KM-V3-II.	Felszíni vízrendezés teljes közigazgatási területre vonatkozóan
KM-V4	Földgázellátás
KM-V5-I.	Villamosenergia ellátás
KM-V5-II.	Villamosenergia ellátás a teljes közigazgatási területen
KM-V6	Vezetékes és vezeték nélküli elektronikus hírközlés
KM-V7	Területhasznosítást korlátozó adottságok
VR-V6	Értéktérkép
VR-V7	Problématérkép

BEVEZETÉS, ELŐZMÉNYEK

Mezőtúr Város Önkormányzata - mint Gesztor (Mezőtúr Város, Mesterszállás Község és Kétpó Község Önkormányzata képviselőtestületében) - megbízta a PLANNER-T Kft. Tervezőirodát Mezőtúr, Mesterszállás, Kétpó településrendezési eszközeinek (településszerkezeti terv, szabályozási terv és helyi építési szabályzat, Mesterszállás és Kétpó esetében továbbá a településfejlesztési koncepció) elkészítésével (a hatályos településrendezési eszközök teljes körű, komplex felülvizsgálatával), az időközben hatályba lépett új jogszabályoknak megfelelően (az 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 12. és 13. §-ában megfogalmazottak szerint, a 253/1997. (XII.20.) Korm. sz. rendeletben (OTÉK) rögzített tartalmi és alaki követelményeknek megfelelően, továbbá a 2013. január 1-én hatályba lépett 314/2012.(XI.8.) Korm. rendelet előírásainak figyelembevételével).

Mezőtúr 2015-ben fogadta el a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. Korm. rendelet szerinti tartalommal készített Integrált Településfejlesztési stratégiáját (ITS) és Településfejlesztési Koncepcióját (jóváhagyva a 191/2015.(IX.24.) képviselő-testületi határozattal), melyek megalapozására 2015-ben a 314/2012. Korm. rendelet szerinti tartalommal Megalapozó vizsgálat (MV) is készült, azonban nem azzal a részletettségével, amely a TRE készítéséhez szükséges.

Ezért a jelenleg készülő új TRE-höz a 2015-ben készült Megalapozó vizsgálatok kiegészítésre kerülnek az alábbiak szerint:

- ahol a vizsgálati megállapítások aktualizálása szükséges,
- ahol a településrendezési eszközök készítéséhez részletesebb adatok szükségesek,
- ahol az egyes adottságok térképi ábrázolása szükséges.

A megalapozó vizsgálatok szakági fejezeteit településtervezési szakági jogosultságokkal rendelkező tervezők készítették, ezáltal a további településtervezési feladatok—új településrendezési eszközök készítésének— megalapozását is szolgálhatják.

A megalapozó vizsgálati munkarész tervdokumentációja három munkarészből áll: a helyzetfeltáró, helyzetelemző, és a helyzetértékelő munkarészből. A helyzetfeltáró munkarész megállapításaira támaszkodva készült el a helyzetelemző és helyzetértékelő munkarész.

Jelen Megalapozó vizsgálat számos tématerületet elemezve mutatja be a város térségi szerepkörét, társadalmi és gazdasági helyzetét, építészeti és táji örökségét, a településrendezés számára meghatározva a település és az egyes településrészek legfőbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a külső környezet településfejlesztési szempontból releváns jellemzőit.

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

AZ ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA (OFTK, JNSZM TFK)

AZ ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

AZ ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai aktualizálásra kerültek, tekintettel arra, hogy a területrendezési tervek tekintetében – az MV készítése óta - jelentős változások történtek; új Országos Területrendezési Terv született, és elfogadás előtt áll a megye új OTrT-vel összhangban álló területrendezési terve.

A területrendezési-településrendezési tervek tervhierarchiájának legmagasabb szintjén Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési terve áll, melyet az Országgyűlés a 2018. évi CXXXIX. törvénnyel (a továbbiakban: Trtv.) hagyott jóvá. A Trtv. 2019. március 15-től hatályos.

Az Országos Területrendezési Terv határozza meg az ország egyes térségei térbeli rendjét, az országos szintű infrastrukturális hálózatokat, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, ill. erőforrások védelmére.

2019. március 15. előtt külön-külön törvény tartalmazta az Országos Területrendezési Tervet, és a kiemelt térségek —a Budapesti Agglomeráció és a Balaton Kiemelt Üdülő Körzet— területrendezési terveit. 2019. március 15-én hatályba lépett Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (továbbiakban: Trtv.) egy törvényben, azon belül elkülönülő részekben tartalmazza a Magyarország (továbbiakban: új OTrT) és a két kiemelt térség területrendezési tervét.

Mezőtúr közigazgatási területére az új OTrT és Jász-Nagykun-Szolnok Megye Területrendezési Terve (továbbiakban: JNSZM TrT) vonatkozik. Az új OTrT-vel összhangban álló Jász-Nagykun-Szolnok Megye Területrendezési Tervét a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés 3/2020. (V.13.) sz. önkormányzati rendeletével fogadta el. A Rendelet 2020. május 15-től hatályos.

1.3.1. Az új OTrT és a JNSZM TrT Térszerkezeti terveinek Mezőtúr településre vonatkozó elhatározásai

Országos Területrendezési Terv (OTrT, 2018):

Az OTrT 2. számú melléklete az ország szerkezeti tervét tartalmazza. Az alábbi térkép kiváгат Mezőtúr településre vonatkozó térképrészletét ábrázolja, illetve az arra vonatkozó szerkezeti elemeket.

**1.3-1. ábra: Az Ország Szerkezeti tervének vonatkozó részlete
Jász-Nagykun-Szolnok Megye Területrendezési Terve (JNSZM TrT, 2020.)**

Országos területfelhasználási kategóriák

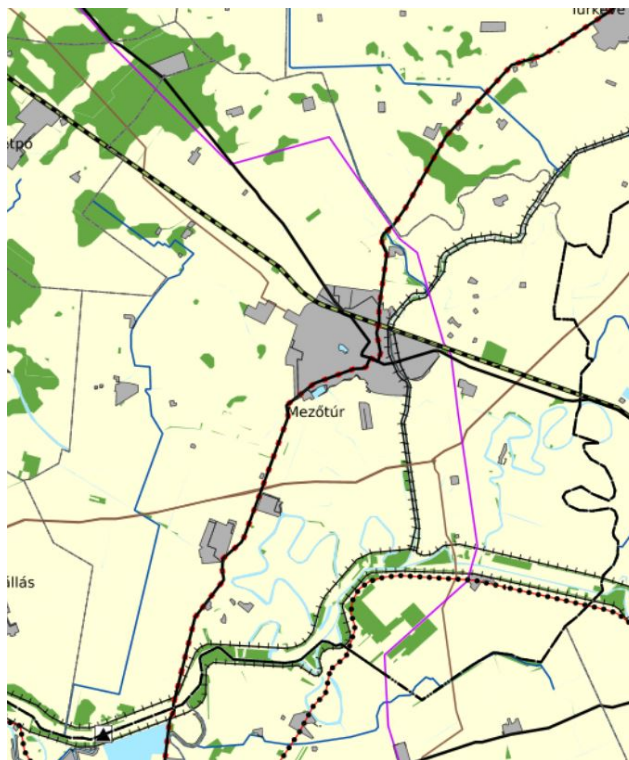
- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Vizgazdálkodási térség
- Települési térség

Közlekedési hálózatok és egyedi építmények

- Gyorsforgalmi út (meglévő)
- Gyorsforgalmi út (tervezett)
- Főút (meglévő)
- Főút (tervezett)
- Nagysebességű vasútvonal (tervezett)
- Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (meglévő)
- Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (tervezett)
- Nemzetközi kereskedelmi repülőtér (meglévő)
- Közös felhasználású katonai és polgári repülőtérre fejleszhető repülőtér (meglévő)
- Országos kerékpártúvonal
- Országos kikötő (meglévő)
- Határkikötő (meglévő)

Energetikai hálózatok és egyedi építmények

- Atomerőmű (meglévő)
- Atomerőmű (tervezett)
- Egyéb 50 MW vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű (meglévő)
- Egyéb 50 MW vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű (tervezett)
- 750 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
- 750 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
- 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
- 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
- 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
- 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
- Földgázszállító vezeték (meglévő)
- Földgázszállító vezeték (tervezett)
- Kőolajszállító vezeték (meglévő)
- Termékvezeték (meglévő)

Vízi létesítmények

- VTT-tározó (meglévő)
- VTT-tározó (tervezett)
- Országos vízkár-elhárítási célú tározó (meglévő)
- Országos vízkár-elhárítási célú tározó (tervezett)
- Kiemelt jelentőségű vízi építmény (meglévő)
- Országos jelentőségű csatorna (meglévő)
- Országos jelentőségű csatorna (tervezett)
- Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal (meglévő)
- Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal (tervezett)

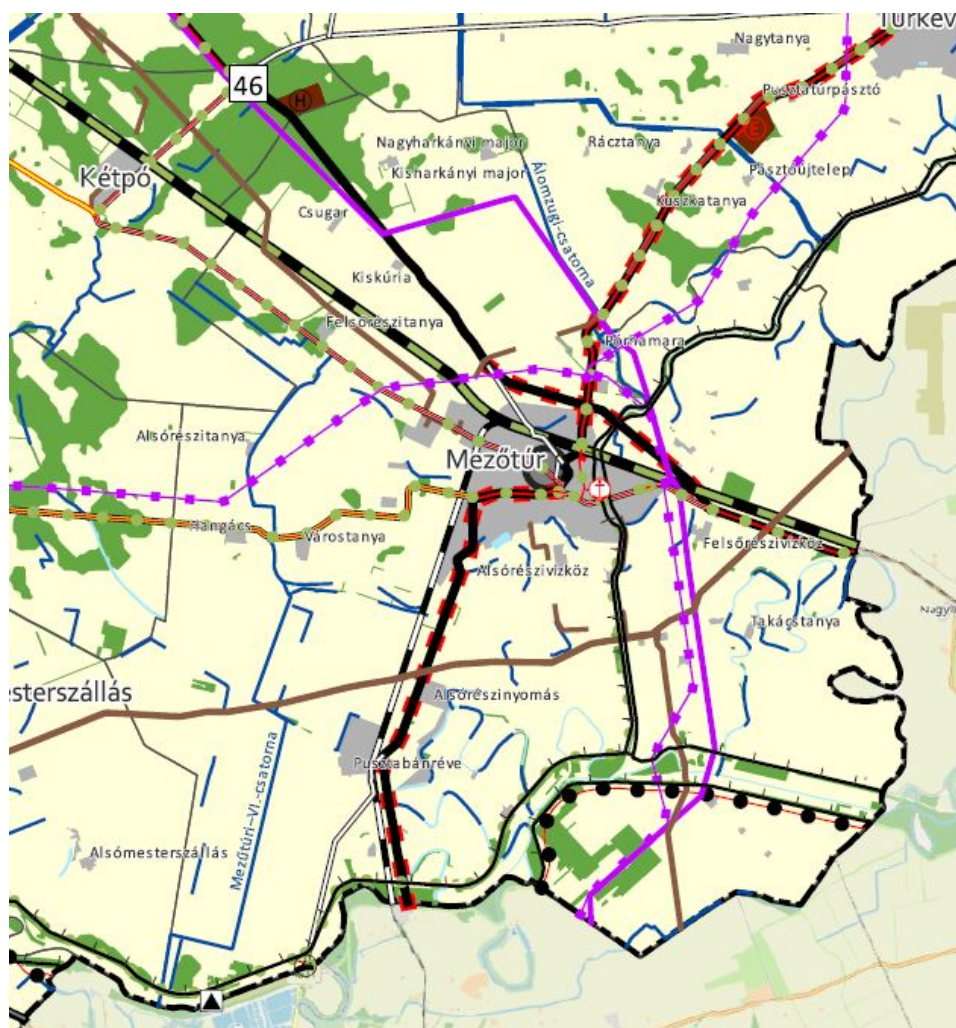
Hulladékgazdálkodási létesítmények

- Veszélyeshulladék-lerakó (meglévő)
- Veszélyeshulladék-égetőmű (meglévő)
- Radioaktív hulladék-tároló (meglévő)

Alaptérképi elemek

- Országhatár
- Megyehatár
- Település közigazgatási határa

1.3-2. ábra: JNSZM TrT Térségi Szerkezeti tervének vonatkozó részlete

JELMAGYARÁZAT

Térségi területfelhasználási kategóriák

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Vizgazdálkodási térség
- Települési térség
- Sajátos területfelhasználású térség

Műszaki infrastruktúra elemek

Országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények

- Gyorsforgalmi út - meglévő
- Gyorsforgalmi út - tervezett
- Főút - meglévő
- Főút - tervezett
- Nagysebességű vasútvonal - tervezett
- Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya - meglévő
- Közös felhasználású katonai és polgári repülőtérre fejlesztendő repülőtér - meglévő
- Országos kerékpárútvonal - tervezett
- 750 kV-os átviteli hálózati távvezeték - meglévő
- 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték - meglévő
- 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték - tervezett

- 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték - meglévő
- Földgázszállító vezeték - meglévő
- Kőolajszállító vezeték - meglévő
- Termékvezeték - meglévő
- VTT-tározó - meglévő
- Országos vízkár-elhárítási célú tározó - meglévő
- Kiemelt jelentőségű vízi építmény - meglévő
- Országos jelentőségű csatorna - meglévő
- Országos jelentőségű csatorna - tervezett
- Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal - meglévő

Térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózat és egyedi építmények

- Térségi szerepű összekötő út - meglévő
- Térségi szerepű összekötő út - tervezett
- Egyéb mellékút - meglévő
- Egyéb mellékút - tervezett
- Országos vasúti mellékvonal - meglévő
- Térségi repülőtér - meglévő
- Térségi kerékpárút - meglévő

- Térségi kikötő - meglévő
- Térségi kikötő - tervezett
- Kompátkelőhely - meglévő
- Kompátkelőhely - tervezett
- Térségi logisztikai központ - meglévő
- 5-50 MW közötti névleges teljesítő-képességű erőmű - tervezett
- Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat - meglévő
- Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat - tervezett
- Földgázelosztó vezeték - meglévő
- Térségi csatorna - meglévő
- Másodrendű árvízvédelmi fővédvonal - meglévő
- Térségi hulladékkezelők - meglévő

Alaptérképi elemek

- Vízfelület, vízfolyás
- Településhatár
- Megyehatár

Tájékoztató elemek

- Településrendszer elemei
- Regionális térszervező központ
  - Térségi térszervező központ

Települési térségbe tartozik a település belterülete és hatályos településszerkezeti terv szerinti tervezett belterülete, valamint a jelentősebb külterületi beépítésre szánt területek. A település külterülete döntő részét mezőgazdasági térség képezi, alacsony az erdőgazdasági térségbe sorolt területek aránya. A települést érintő vízfelületek vízgazdálkodási térségbe soroltak.

Mezőtúr területét Ny-K-i irányban szeli át a 46. sz. főútvonal, a települést É-D-i irányban kettészelő Túrkeve-Szarvas összekötő út pedig tervezett főútvonalként szerepel a területrendezési tervekben. A települést a Szolnok-Békéscsaba országos törzshálózati vasútvonal érinti. A közigazgatási területen továbbá több meglévő földgázszállító vezeték, valamint 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték és térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózati vezeték húzódik.

Érintett országos területfelhasználási kategóriák	Területrendezési követelmények
Erdőgazdálkodási térség 1857,054123 ha	az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület területfelhasználási egységet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell meghatározni
Mezőgazdasági térség 24963,58869 ha	a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület, - nagyvárosias lakóterület és vegyes terület kivételével - beépítésre szánt terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható;
Vízgazdálkodási térség 449,5416485 ha	a vízgazdálkodási térség területét vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;
Települési térség 1701,692858 ha	a települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető

Egyéb, a térségi területfelhasználással összefüggő követelmények	
Borvidéki település szőlő termőhelyi katasztere I-II. osztályú területei	Borvidéki település szőlő termőhelyi katasztere I-II. osztályú területeihez tartozó földrészlet —a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével— nem minősíthető beépítésre szánt területté. A VINGIS adatbázis szerinti szőlő termőhely kataszteri terület Mezőtúr közigazgatási területén nem található.
Országos Gyümölcs Termőhely Kataszterbe tartozó területek	Az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter I. és II. osztályú területeihez tartozó földrészlet - a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével - beépítésre szánt területté nem minősíthető. A nyilvántartás szerint Mezőtúr közigazgatási területén a kataszterbe 2014. előtt felvett 01563/2,27; 01563/23-25; 01656/10,21 és 01697/1-9-11 hrsz-ú területek tartoznak az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszterbe.

1.3.2. Mezőtúr közigazgatási területét érintő térségi övezetek

Országos övezetek:

Az alábbi táblázatban mutatjuk be Mezőtúr közigazgatási területének országos övezetek általi érintettségét.

	országos övezetek	Mezőtúr érintettsége
1.	Ökológiai hálózat magterületének övezete	+
2.	Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	+
3.	Ökológiai hálózat pufferterületének övezete	+
4.	Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	+
5.	Jó termőhelyi adottságú szántók övezete	+
6.	Erdők övezete	+
7.	Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	+
8.	Tájképvédelmi terület övezete	+
9.	Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete	—
10.	Vízminőség-védelmi terület övezete	+
11.	Nagyvízi meder övezete	+
12.	VTT-tározók övezete	—
13.	Honvédelmi és katonai célú terület övezete	—

A táblázat 1-4., 6., 9. és 13. pontjaiban meghatározott országos övezetek területi lehatárolását és szabályait a Trtv, a táblázat 5., 7., 8., 10-12. pontjaiban meghatározott országos övezetek területi lehatárolását és szabályait a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet határozza meg.

ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT ÖKOLÓGIAI FOLYOSÓJÁNAK ÖVEZETE	
Trtv 3/1. melléklet	JNSZM TrT 3.1. melléklet
<p> magterület ökológiai folyosó pufferterület </p>	<p> magterület ökológiai folyosó pufferterület </p>
<p>A magterület övezetbe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek, és több védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont.</p> <p>Az ökológiai folyosó övezetbe olyan területek - többnyire lineáris kiterjedésű, folytonos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok - tartoznak, amelyek döntő részben természetes eredetűek, és amelyek alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek - magterületek, pufferterületek - közötti biológiai kapcsolatok biztosítására.</p>	

A **pufferterület övezetbe** olyan rendeltetésű területek tartoznak, amelyek megakadályozzák vagy mérséklék azon tevékenységek negatív hatását, amelyek a magterületek és az ökológiai folyosók állapotát kedvezőtlenül befolyásolhatják vagy rendeltetésükkel ellentétesek.

Területrendezési követelmények:

A magterület és az ökológiai folyosó övezetekben új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

- a) a települési területet az ökológiai hálózat magterülete, vagy az ökológiai folyosó, vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és
- b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

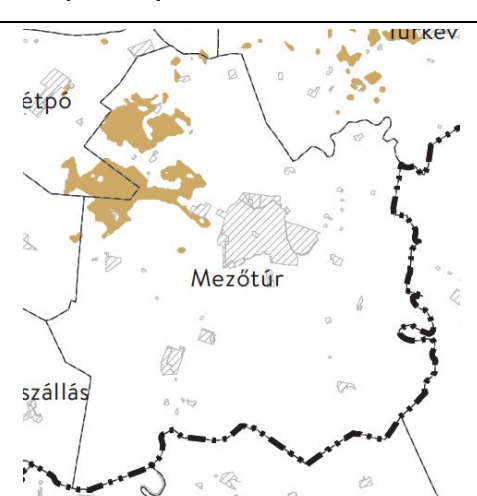
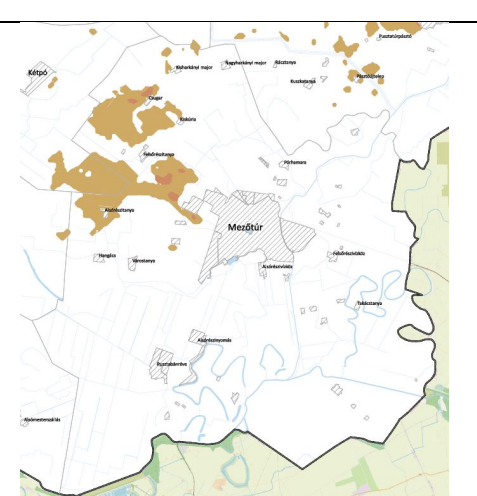
A fenti a) és b) kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki.

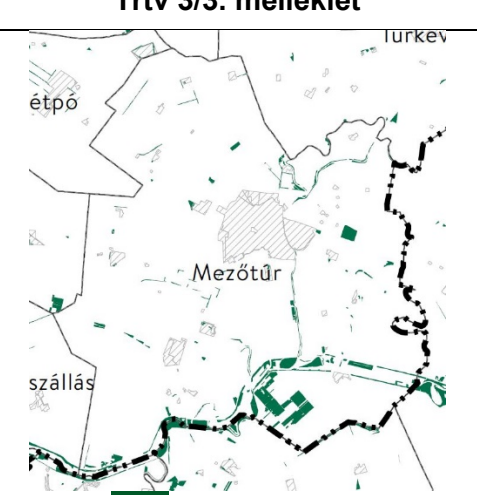
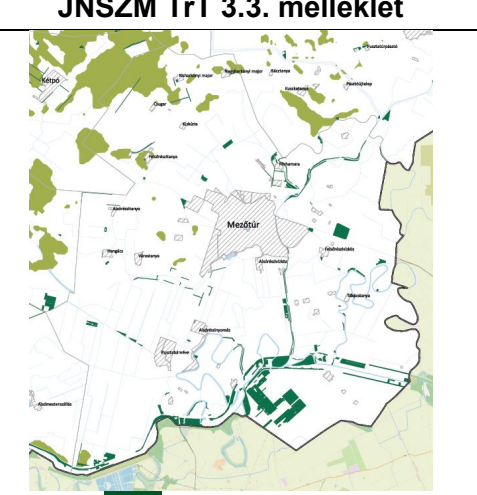
A pufferterület övezetben új beépítésre szánt terület a települési térségként lehatárolt területen, vagy abban az esetben jelölhető ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti.

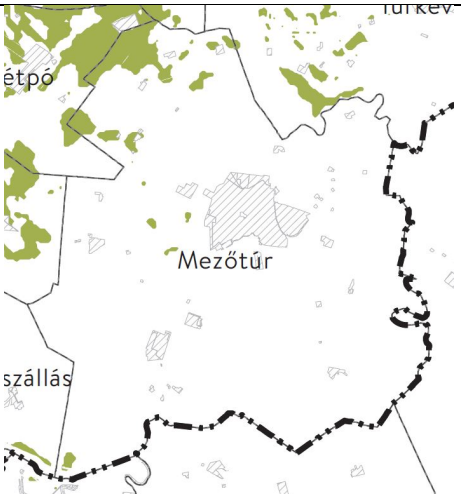
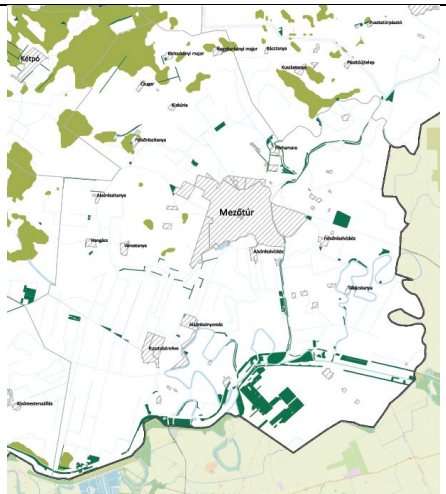
Az magterület és az ökológiai folyosó övezetekben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, továbbá az erőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhető el. Az ökológiai hálózat magterületének övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve.

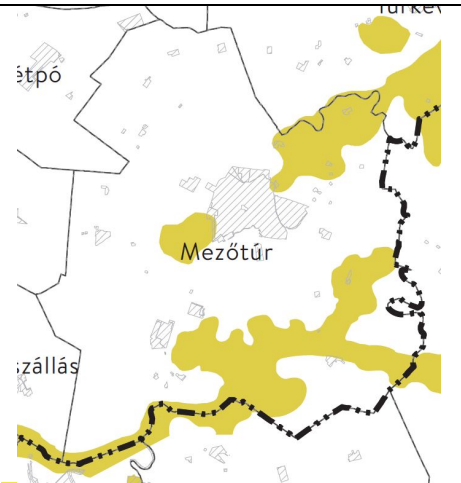
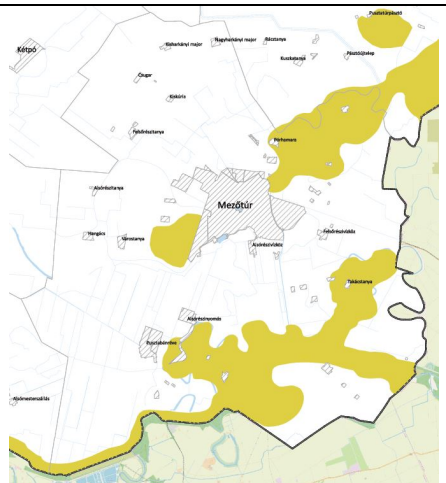
Az övezetekben bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetekben új célkitermelőhely, a magterület és az ökológiai folyosó övezetben továbbá külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

KIVÁLÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ SZÁNTÓK ÖVEZETE	
Trtv 3/2. melléklet	JNSZM TrT 3.2. melléklet
<p style="text-align: center;">Mezőtúr</p> <p style="text-align: center;">kiváló termőhelyi adottságú szántók</p>	<p style="text-align: center;">Mezőtúr</p> <p style="text-align: center;">kiváló termőhelyi adottságú szántók</p>
<p>Az övezetbe kiváló növénytermesztési feltételekkel rendelkező szántóterületek tartoznak.</p>	
<p>Területrendezési követelmények:</p> <p>Új beépítésre szánt terület - kivéve, ahol az OTrT települési térséget határoz meg - csak területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki.</p> <p>Új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető</p>	

JÓ TERMŐHELYI ADOTTSÁGÚ SZÁNTÓK ÖVEZETE	
9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 1. melléklet	JNSZM TrT 3.2. melléklet
 <p style="text-align: center;">jó termőhelyi adottságú szántók</p>	 <p style="text-align: center;">jó termőhelyi adottságú szántók</p>
<p>Az övezetbe jó növénytermesztési feltételekkel rendelkező szántóterületek tartoznak.</p>	
<p>Területrendezési követelmények: A településrendezési eszközök készítése során a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység területét elsősorban - a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete mellett - a jó termőhelyi adottságú szántók övezetén javasolt kijelölni.</p>	

ERDŐK ÖVEZETE	
Trtv 3/3. melléklet	JNSZM TrT 3.3. melléklet
 <p style="text-align: center;">Erdők övezete</p>	 <p style="text-align: center;">Erdők övezete</p>
<p>Erdők övezetébe az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő erdők és az erdőgazdálkodási célokat közvetlenül szolgáló földterületek tartoznak.</p>	
<p>Területrendezési követelmények: Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolnia. A Trtv. hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az OTrT által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni. Az övezetben külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.</p>	

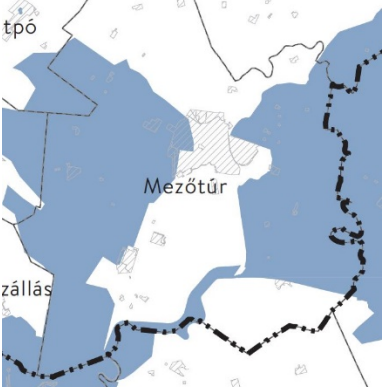
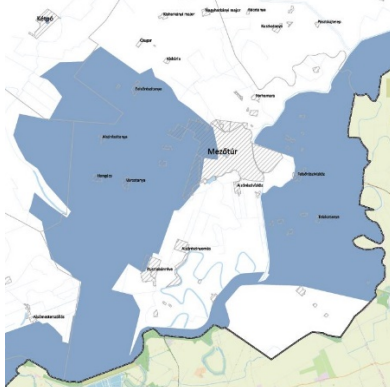
ERDŐTELEPÍTÉSRE JAVASOLT TERÜLET ÖVEZETE	
9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 2. melléklet	JNSZM TrT 3.3. melléklet
 <p>Erdőtelepítésre javasolt terület övezete</p>	 <p>Erdőtelepítésre javasolt terület övezete</p>
<p>Az övezetbe olyan területek tartoznak, amelyeknek erdőgazdálkodásra való alkalmassága termőhelyi viszonyaik alapján kedvező és az erdőtelepítés környezetvédelmi szempontból szükséges vagy indokolt.</p> <p>Területrendezési követelmények: A településrendezési eszközök készítése során az erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban - a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül - az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni.</p>	

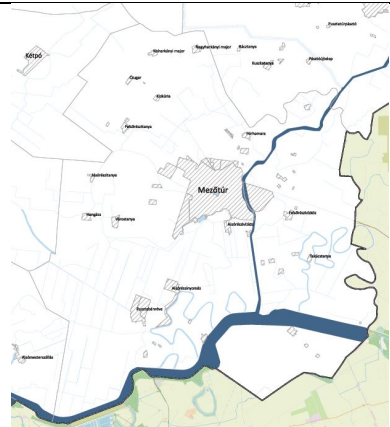
TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE	
9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 3. melléklet	JNSZM TrT 3.4. melléklet
 <p>Tájképvédelmi terület övezete</p>	 <p>Tájképvédelmi terület övezete</p>
<p>Az övezetbe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.</p> <p>Területrendezési követelmények: Az övezet területére a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.</p>	

A településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait meg kell határozni.

Bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI ÖVEZET	
9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 4. melléklet	JNSZM TrT 3.6. melléklet
 <p style="text-align: center;">Vízminőség-védelmi terület övezete</p>	 <p style="text-align: center;">Vízminőség-védelmi terület övezete</p>
<p>Az övezetbe a felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek, továbbá a halak életfeltételeinek biztosítása érdekében kijelölt vizek megóvását szolgáló védelem alatt álló területek tartoznak</p>	
<p>Területrendezési követelmények:</p> <p>Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédelemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.</p> <p>A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.</p>	

NAGYVÍZI MEDER ÖVEZETE	
9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 5. melléklet	JNSZM TrT 3.7. melléklet
 <p style="text-align: center;">Nagyvízi meder övezete</p>	 <p style="text-align: center;">Nagyvízi meder övezete</p>

Az övezetbe olyan vízfolyást vagy állóvizet magában foglaló területek tartoznak, amelyeket az árvíz levonulása során a víz rendszeresen elborít, és amelyeket a mértékadó árvízszint vagy az eddig előfordult legnagyobb árvízszint közül a magasabb jelöl ki.

Területrendezési követelmények:

Az övezetben új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

A településrendezési eszköz módosítása esetén a vízügyi igazgatási szerv egyetértésével lehet új beépítésre szánt területet kijelölni.

Megyei övezetek:

Az alábbi táblázatban mutatjuk be Mezőtúr közigazgatási területének megyei övezetek általi érintettségét.

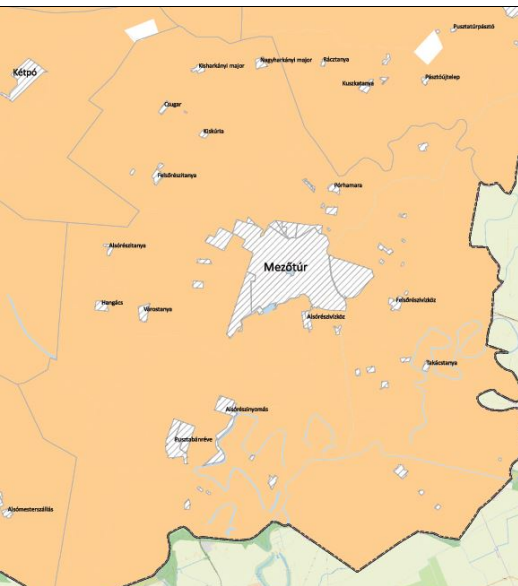
	megyei övezetek	Mezőtúr érintettsége
A Trtv. és az MvM rend. szerinti övezetek		
1.	Ásványi nyersanyagvagyon övezete	+
2.	Rendszeresen belvízjárta terület övezete	+
3.	Tanyás területek övezete	+
Egyedileg meghatározott megyei övezetek		
4.	Térszerkezeti szempontból jelentős térszervező települések övezete	+
5.	Térségi együttműködések övezete	—
6.	Ártéri tájgazdálkodás övezete	+
7.	Pusztai tájgazdálkodás övezete	—

A táblázat 1-3. pontjában szereplő, Trtv-ben megállapított megyei övezetekre vonatkozó szabályokat az MvM rendelet, a táblázat 4-7. pontjában szereplő egyedileg meghatározott megyei övezetekre vonatkozó szabályokat a JNSZM TrT-ről szóló JNSZM Közgyűlés 3/2020. (V.13.) önkormányzati rendelete határozza meg. A megyei övezetek lehatárolását a JNSZM TrT tartalmazza.

A Trtv. 21. §-a szerint: „21. § (1) A kiemelt térségi és megyei övezetek területén a vonatkozó országos övezetek előírásait is alkalmazni kell. (2) A törvény és a 19. § (4) és (5) bekezdése szerinti miniszteri rendelet övezeti előírásait a vonatkozó ágazati jogszabályokkal együtt kell alkalmazni.”

ÁSVÁNYI NYERSANYAGVAGYON-TERÜLET ÖVEZETE	
JNSZM TrT 3.9. melléklet	
 <p style="text-align: center;"> Ásványi nyersanyagvagyon-terület övezete </p>	<p>Az övezetbe a megállapított bányatelekkel lefedett, valamint bányatelekkel le nem fedett, az állam kizárólagos tulajdonát képező, az állami ásványi nyersanyag és geotermikus energiavagyon nyilvántartás szerint nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyon területei találhatóak.</p> <p>Területrendezési követelmények: Az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. Az (1) bekezdés szerinti területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.</p>

RENDSZERESEN BELVÍZJÁRTA TERÜLET ÖVEZETE	
JNSZM TrT 3.10. melléklet	
 <p style="text-align: center;">Rendszeresen belvízjárta terület övezet</p>	<p>Az övezetbe a síkvidéki vagy enyhe lejtésviszonyokkal rendelkező területek azon mélyebb részei tartoznak, ahol a helyi csapadék egy része átmeneti vízfelesleg formájában, nagyobb mennyiségben és gyakorisággal összegyűlik.</p> <p>Területrendezési követelmények: Új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a működési területével érintett vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.</p>

TANYÁS TERÜLETEK ÖVEZETE	
JNSZM TrT 3.11. melléklet	
 <p style="text-align: center;">Tanyás terület övezete</p>	<p>Az övezetbe a települések külterületén lévő mezőgazdasági termelés, a növénytermesztés, az állattartás és állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos, a saját termék feldolgozása, tárolása és árusítása, valamint ökológiai és biotermesztés, illetve a falusi és ökoturizmus céljára létesített lakó- és gazdasági épület, épületcsoport, térbelileg hozzá kapcsolódó, jellemzően 1 ha területű föld együttese tartoznak.</p> <p>Területrendezési követelmények: A tanyás területek övezetével érintett területre a tájfenntartó tanyai gazdálkodás és életmód fennmaradásának elősegítése, valamint a tanyás településszerkezet és tájkarakter megőrzése érdekében meg kell határozni</p> <p>a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait, b) az a) pont szerinti egyedi szabályokkal érintett területre a településképi rendeletben a településképi követelményeket.</p>

TÉRSZERKEZETI SZEMPONTBÓL JELENTŐS TÉRSZERVEZŐ TELEPÜLÉSEK ÖVEZETE	
JNSZM TrT 3.14. melléklet	
<p>Társzervező városok</p> <ul style="list-style-type: none"> Regionális jelentőségű társzervező város Térségi jelentőségű társzervező város Egyéb társzervező város <p>Városok hatásterülete</p> <ul style="list-style-type: none"> Jászberény hatásterülete Karcag hatásterülete Mezőtúr-Szarvas várospár hatásterülete Szolnok és várostérségének hatásterülete Tisza-tó városainak hatásterülete 	<p>Az övezetbe azon városok területe tartozik, melyek településhálózatra gyakorolt jelenlegi és várható térszervező hatása túlnyúlik a saját közigazgatási határán.</p> <p>Mezőtúr a településhálózatra gyakorolt hatásának mértékétől függően ún. térségi jelentőségű térszervező város, mely formális vonzaskörzetén kívül is érvényesülő, számos és többféle térségi kapcsolódást kínál, vonzásokat érvényesítő térszervező–ellátó, központi szerepű város.</p> <p>Területrendezési követelmények:</p> <p>A TFK és az ITS készítése és módosítása során</p> <ul style="list-style-type: none"> - törekedni kell a térszervező és a járásközponti szerep erősítésére, a települési térség minőségi fejlesztésére, - javasolt feltárni a Tisza és a Hármas–Körös menti potenciális településpárok sajátos adottságaira alapozott, a szomszéd megye településével történő együttműködés lehetőségeit.

ÁRTÉRI TÁJGAZDÁLKODÁS ÖVEZETE	
JNSZM TrT 3.14. melléklet	
<p>Ártéri tájgazdálkodás övezete</p>	<p>Az övezetbe a Tisza, a Körös és a Zagyva folyók nagyvízi medre, a nagyvízi mederrel közvetlen ökológiai kapcsolatban álló, mentett oldali területek, a VTT tározók területe, továbbá a Tisza-tó közvetlen táji környezete tartozik, ahol olyan tájhasználat fenntartása és kialakítása a cél, amely összehangolja a vízgazdálkodást, a környezetkímélő mező- és erdőgazdálkodást, a turizmust a természeti-táji értékek védelmével.</p>

Területrendezési követelmények:

A nagyvízi meder területét (hullámtér) a településrendezési eszközökben csak úgy lehet vízgazdálkodási terület területfelhasználási egységbe sorolni, ha egyben a valós területhasználatnak megfelelő területfelhasználás is kijelölésre kerül.

Az övezet területén lévő vizes élőhelyeket, holtágakat, morotvákat természetközeli terület vagy vízgazdálkodási terület területfelhasználási egységbe kell sorolni.

Települések településfejlesztési koncepciójának és integrált településfejlesztési stratégiájának készítése és módosítása során olyan fejlesztési célok meghatározására kell törekedni, melyek biztosítják az ártér komplex használatát, az ártéri mozaikos táj fejlesztését, a turisztikai fejlesztés lehetőségeit és hozzájárulnak az adott övezetbe tartozó települések, településcsoportok turizmusának összehangolásához.

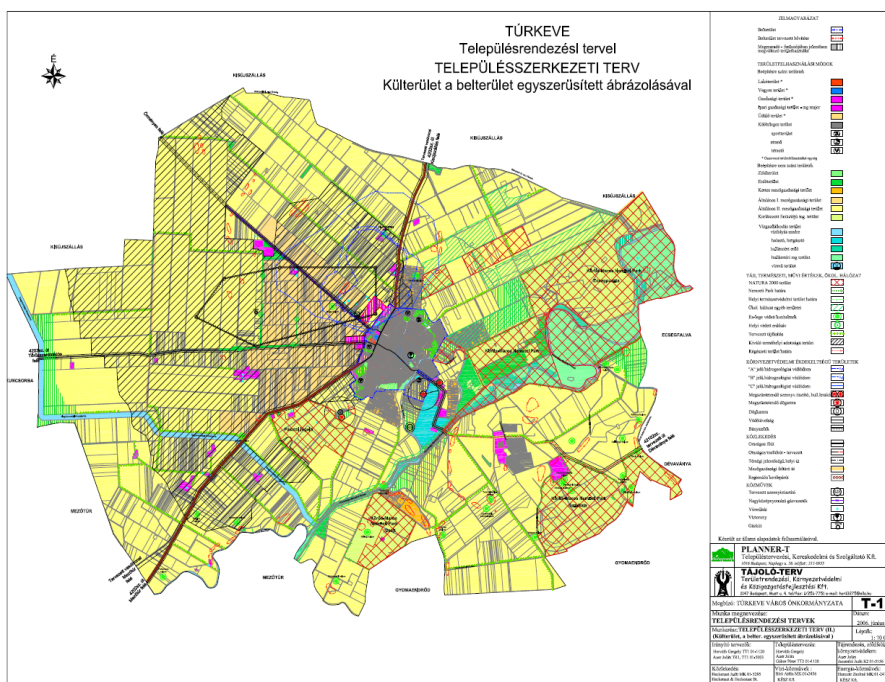
Az övezet területén a településrendezési eszközök készítése és módosítása során a vízparti rekreációhoz kapcsolódóan turisztikai célú fejlesztési területet javasolt biztosítani különleges terület kijelölésével, összhangban a térségi szerkezeti tervvel és a térségi övezetekkel.

Az övezet területén új hétvégi házas üdülőterület nem jelölhető ki.

1.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK A TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

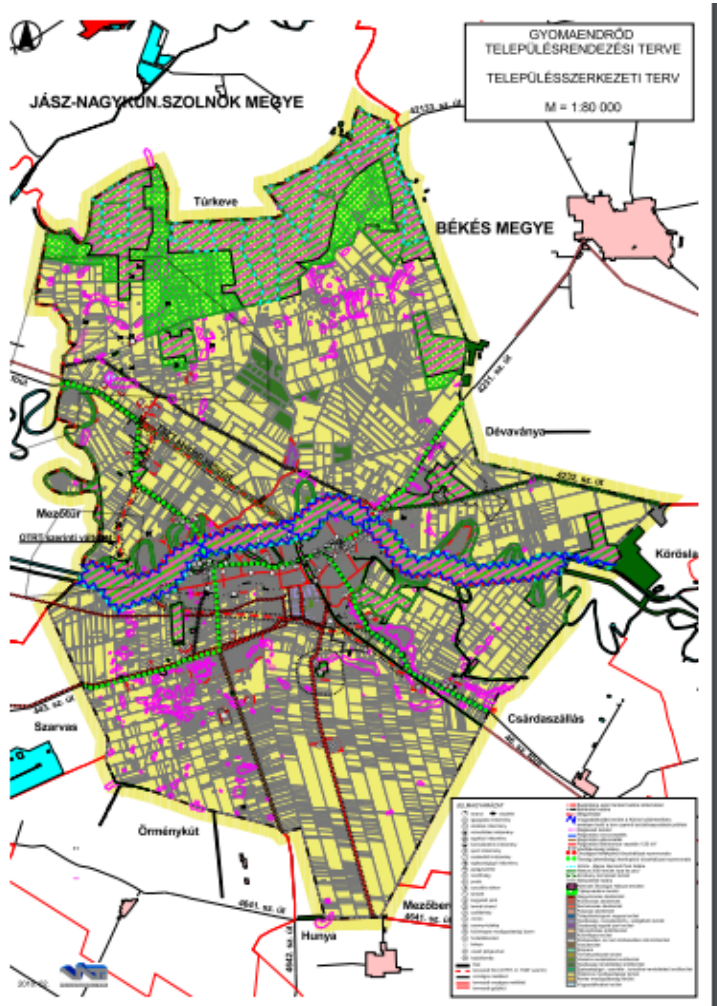
Mezőtúr szomszédos települései:

Túrkeve Város

Túrkeve hatályos Településrendezési Tervét a PLANNER-T Településtervezési, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. (Budapest, Naphegy u.26.) és a TÁJOLÓ-TERV Területrendezési, Környezetvédelmi és Közigazgatás-fejlesztési Kft. (Budapest, Must u. 4.) készítette 2006. évben. A TSZT elfogadó határozat száma: 128/2006.(VIII.7.), a HÉSZ elfogadó rendelet száma: 17/2006.(VIII.7.). Mezőtúr és Túrkeve közigazgatási határa mentén a Hortobágy-Berettyó folyó és holtágai húzódnak. A terv olyan fejlesztést, mely közvetlenül hatással lenne Mezőtúr településre, nem tartalmaz.

Gyomaendrőd Város

A helyi építési szabályzatról a 9/2010. (II. 26.) önkormányzati rendelet szól, melyet legutóbb, a 20/2019. (XI. 29.) önkormányzati rendelet módosított.

A két település határán a Körös holtágai találhatóak.

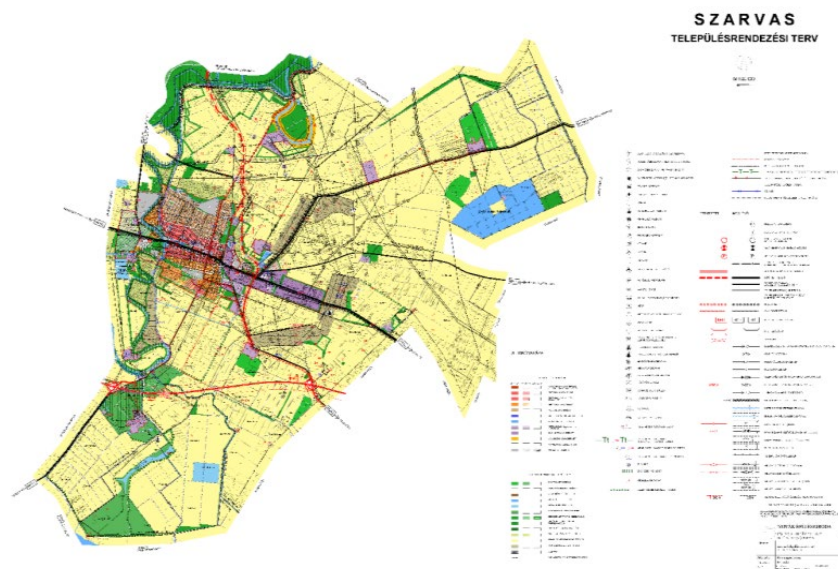
Békésszentandrás Nagyközség

A település helyi építési szabályzatáról a 16/2004. (IV.27.) számú képviselő-testületi rendelet szól, melyet többször, nyolc ízben, módosították, legutóbb 2016-ban.

Mesterszállás és Békésszentandrás települések között a Hármas-Körös folyó húzódik.

Szarvas Város

A város település-szerkezeti terve Szarvas Város Önkormányzata Képviselőtestületének 96/2019.(II.21.) önkormányzati határozat mellélete.

A helyi építési szabályzatról szóló 19/2006.(V.19.) rendeletet 2008 és 2017 között nyolcszor módosították, a legutóbbi módosításra a 3/2019.(II.22.) számú rendelet vonatkozik. Mezőtúr és Szarvas határán a Hármas-Körös folyó és a Malomzugi főcsatorna húzódik.

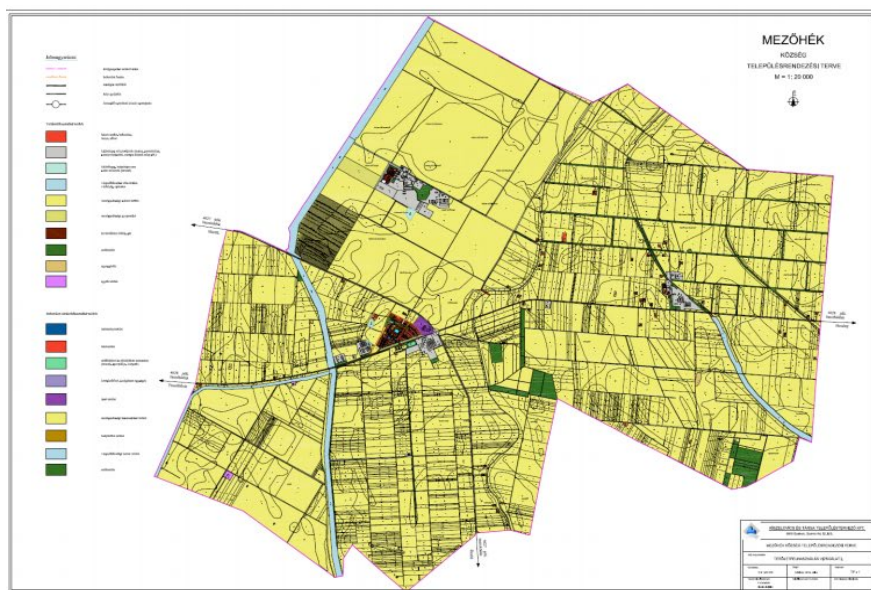
Mesterszállás Község

Mesterszállás településrendezési terve, jóváhagyás: 2006, készítette: Településrendezési és Műszaki Társulás (Kiszalovics Ildikó vezető tervező). A helyi építési szabályzatról a 3/2006.(III.31.) számú rendelet szól.

A településrendezési terv olyan fejlesztést, mely közvetlenül hatással lenne Mezőtúrra, nem tartalmaz. A település új rendezési tervet készít.

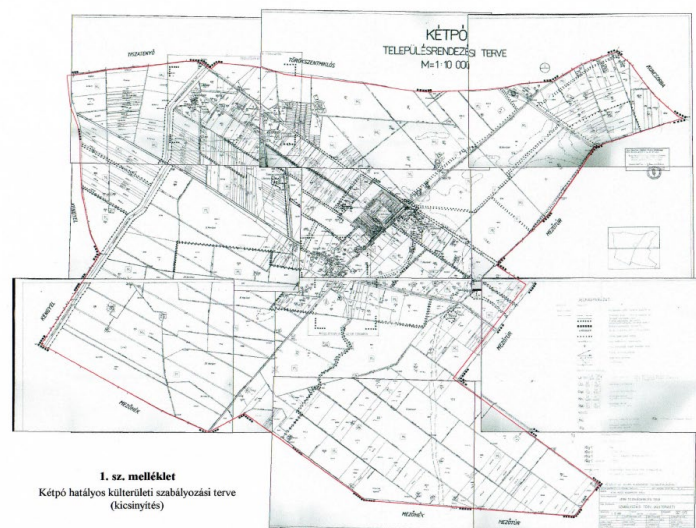
Mezőhék Község

Mezőhék Község Településszerkezeti terve az Épített Környezet alakításáról és védelméről szóló törvény (1997. évi LXXVIII. törvény) alapján 2007 -ben került jóváhagyásra, a 70/2007. (XII.20.) számú Képviselő- testületi határozattal, a helyi építési szabályzatot pedig a 12/2007. (XII.21.) számú rendelettel hagyta jóvá Mezőhék Község Önkormányzatának Képviselőtestülete.

A TFK és a TRE felülvizsgálata most van folyamatban. A Megalapozó vizsgálati munkarészek elkészültek. Mezőtúr közigazgatási határa mentén mezőgazdasági területek találhatóak.

Kétpó Község

Kétpó településrendezési terve: Jóváhagyás: 2006 (tervező: Településrendezési és Műszaki Társulás, Dankó Zoltán vezető településtervező), jelenleg új településrendezési tervet készít a település.

Kuncsorba Község

A településszerkezeti tervet 142/2005. (XII.21.) számú Képviselő-testületi határozattal, a helyi építési szabályzatot pedig a 19/2005. (XII.22.) számú rendelettel hagyta jóvá Kuncsorba Község Önkormányzatának Képviselő-testülete. A településrendezési terv 2005 óta nem került módosításra.

A település egy hatályos településfejlesztési döntéssel rendelkezik, melyben a Képviselőtestület határozattal döntött új településrendezési terv elkészítéséről. A döntést indokolta a település településfejlesztési koncepciója és településrendezési terve jóváhagyása óta eltelt időtartam társadalmi- gazdasági- közigazgatási változásai, a törvényi kötelezettség, mely a 314/2012. (XI.8.) kormányrendeletben nevesíti a településrendezési terv készítési kötelezettségét.

Mezőtúr közigazgatási határa mentén mezőgazdasági területek találhatók.

A szomszédos települések településszerkezeti tervei szerint nincs olyan fejlesztési szándék, amely kedvezőtlenül érintené a települést.

1.5. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

1.5.1. A településfejlesztési koncepció vonatkozó megállapításai

Mezőtúr Város 2015 szeptemberében alkotta meg a Településfejlesztési Koncepcióról és az Integrált Településfejlesztési Stratégiáról szóló határozatait.

Társadalom:

A lakosság száma (kb. 17 ezer fő) stagnálást, esetleg enyhe emelkedést mutat, ugyanis az elvándorlás mértéke lassul, a születéskor várható átlagéletkor kitolódik. A lakosság korcsoportos megoszlása országos viszonylatban kedvező, de a 60 éven felüliek aránya továbbra is enyhén növekszik.

A szükséglet-orientált, magas színvonalú szakképzésnek köszönhetően a város munkaerő-potenciálja jól képzett és rugalmas, megfelelő bázist jelent a primer szektor számára, valamint az arra épülő a feldolgozóipari cégek megtelepedéséhez, amelyek stabil munkaerő-piaci helyzetet teremtenek.

A városban élők életminőségének fontos alapfeltételét jelentő humán szolgáltatások infrastruktúrája kiépült, fejlett. A szolgáltatások színvonala magas, korszerű egészségügyi ellátás, magas minőségű oktatási-nevelési szolgáltatások, szükségletekre reagáló szociális ellátás és ügyfélbarát közigazgatás jellemzi a várost, amely nemcsak saját lakosait, hanem a környező települések lakosságát is kiszolgálja. A lakosság körében rendszeres intenzív felvilágosító, prevenciós és szűrési programok, eredményeként javul a lakosság egészségi állapota.

A város mind a helyi lakosság, mind az ide látogatók „Mezőtúristák” számára egyre szélesebb körű és színvonalasabb kulturális, rekreációs és szabadidős kínálatot nyújt. A hagyományos rendezvények országsszerte ismertek és elismertek, ami hozzájárul a pozitív arculat és a helyi identitás megerősödéséhez.

A városban működő helyi közösségek, civil szervezetek aktívan megjelennek a városi élet számos területén (kultúra, szociális ellátás stb.). Társadalmi integráció és kohézió megerősítése érdekében a város bátorítja és támogatja a helyi közösségek, civil szervezetek működését, felkarolja a közösségi, önkéntes kezdeményezéseket, családbarát módon szervezi közösségi szolgáltatásait.

A gazdasági fejlődés hatására a társadalmi polarizáltság, a jövedelmek közötti különbségek mérséklődnek. A hátrányos helyzetű csoportok létszáma csökken, életminőségük javul, felzárkózási esélyeik és életük önálló irányításának lehetősége növekednek. Mivel a hátrányos csoportok társadalmi reintegrációja a helyi közösség szintjén és a lakosság aktív részvételével megy végbe, így a város lakosainak toleranciaszintje emelkedik, a társadalmi kohézió erősödik.

Gazdaság:

A város gazdaságszerkezetét alapvetően befolyásolja a fejlett mezőgazdaság és az arra épülő feldolgozóipar, amelynek megtelepedését a javuló külső elérhetőség, valamint a kiépült üzleti infrastruktúra is segíti. Az agrárvertikum kiszámítható és stabil munkalehetőségeket nyújt a város és a vonzáskörzet munkavállalói körű népességének, így a foglalkoztatási ráta növekedésével együtt a munkanélküliségi ráta csökken. A megerősödött helyi kis- és középvállalkozói szektor egyfelől beszállító kapcsolatokat épít ki a térség nagyobb cégeivel, másfelől megfelelő színvonalon képes kiszolgálni a lakosság változatos igényeit.

A végrehajtott fejlesztéseknek és a térségi szintű együttműködésnek köszönhetően a turizmus meghatározó szerepet tölt be a város gazdaságában. A turisztikai szektor dinamikus bővülésének köszönhetően a városba látogató turisták száma évről évre növekszik, a turisztikai szolgáltatások igénybevételéből származó bevétel a város költségvetésében egyre nagyobb tételt jelent.

Mezőtúr a várost övező nyugalom, rendezettség és a jellegzetes mezővárosi hangulatnak köszönhetően országos szinten is népszerű turisztikai célponttá válik. A természeti szépségek mellett az épített környezet, a kulturális és építészeti örökség, a hagyományos, mezővárosi értékek országos viszonylatban is felértékelődnek.

A város gazdálkodása a sajátbevételek növekvő arányának köszönhetően kiegyensúlyozott.

Táji, természeti és épített környezet:

A várost vonzó és energiahatékony épített és természeti környezet jellemzi. A főbb környezetvédelmi mutatók illeszkednek az európai uniós normákhoz. Az épített környezet

fejlesztésekor elsődleges szempont a meglévő örökségek fenntartható megőrzése, az energiahatékonyság növelése (energiahatékony épületállomány), a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás (alternatív energiaforrások használata). Az épített örökség védelme, a belvárosi és városkörnyéki zöldterületek megóvása, fejlesztése révén a városkép vonzó. A zöldfelületek állapota, minősége, hasznosítása sokat javult.

A közlekedésfejlesztési beavatkozásoknak köszönhetően a város közlekedési hálózata környezetvédelmi szempontból is fenntartható. A belső úthálózat jó minőségű, a közösségi közlekedés feltételei kedvezőek helyközi és távolsági szinten egyaránt. A városon belüli közlekedési hálózat és a forgalomszervezés is a fenntartható mobilitást szolgálja, a kerékpáros és gyalogos közlekedés elterjedt. A városközponton áthaladó 46. sz. főút elkerülő szakaszának megépítésével a forgalomterhelés, a zaj- és levegőszennyezés is csökkent. A Berettyó folyó vízminősége folyamatosan javul, a Hortobágy-Berettyó főcsatorna területén megvalósított mederkotrásnak és a területrendezésnek köszönhetően a terület hasznosíthatósága magas színvonalon biztosított, aktívan bekapcsolódik a város térszerkezetébe.

A környezetvédelmi tudatformálás folyamatos, állandó eleme a város politikájának. Ez ésszerűbb fogyasztásra és környezetkímélő termelésre ösztönöz, aminek köszönhetően a lakosság és az üzemek környezetterhelése csökkenő tendenciát mutat. A szelektív hulladékgyűjtés a város egész területén jól szervezeten működik, az újrafeldolgozással hasznosított hulladékmennyisége emelkedik.

1.6. A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

A település hatályos településrendezési eszközei:

A Településszerkezeti tervről szóló határozat száma: 153/2002.(VIII.6.)

A Településszerkezeti tervről szóló határozat módosításainak száma: 185/2012.(IX.27.) és 135/2018.(IX.27.).

A Helyi építési szabályzatot az Önkormányzat a 2/2004.(II.6.) sz. önkormányzati rendelettel hagyta jóvá.

A Helyi építési szabályzat módosítása a 49/2012.(X.09.) sz. önkormányzati rendelettel történt.

A Helyi építési szabályzat további módosítása a 18/2014.(X.09.) sz. önkormányzati rendelettel történt.

A Helyi építési szabályzat további módosítása a 18/2018.(X.01.) sz. önkormányzati rendelettel történt.

A település vezetése 2017. évben határozta el a településrendezési eszközeinek felülvizsgálatát és módosítását.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

BELTERÜLETI BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

A városközpontban, a Dózsa György út két oldalán, valamint az Ifjúsági lakótelep területét volt településközpont területből **nagyvárosias lakóterületbe (Ln)** kerül, a tényleges használatot és a beépítést is figyelembe véve.

A kisvárosias területek nagyrészt megmaradnak, a Búza utca és a Munkácsy M. utca közötti volt településközponti terület szintén kisvárosias lakóterületi (Lk) besorolású lesz.

A **kertvárosias lakóterületi (Lke)** besorolásnál több változás lesz. A Dugovics T. utca melletti gazdasági terület, a tényleges használat és beépítés szerint, gazdasági területből kertvárosias lakóterületbe kerül. A Radnóti M. utca melletti, szintén gazdasági területbe sorolt terület, kerül kertvárosias lakóterületbe. Ilyen terület van az Andrassy Gy. utca déli oldalán is, itt szintén a gazdasági besorolás változik kertvárosias lakóterületivé. A Kiss I., Kodály Z. és az Asztalos J. utcák közötti tömbök falusias lakóterületi besorolásból kerül kertvárosias lakóterületbe. Gazdasági területből kerül kertvárosias lakóterületbe az Erkel F. és a Szeder utcák közötti tömb. Az Újvárosi településrészen, a Sugár és a Kert utca közötti rész nyugati végén, valamint a Munkás utcától délre eső területeken, a falusias lakóterületi besorolás változik, a telekméreteket és a területhasználatot figyelembe véve, kertvárosias lakóterületi besorolásúvá.

A vasúttól északra és a Kert utcától délre lévő lakóterületek **falusias lakóterületi (Lf)** besorolása megmarad.

A **településközpont vegyes területek (Vt)** jellemzően a városközpontban találhatóak. A vegyes területeken önálló intézmények is vannak, de találhatóak olyan épületek, melyekben lakófunkció mellett, egy vagy több, közösségi funkciót szolgáló létesítmény is található. Településközpont vegyes területbe sorolandó kisvárosias lakóterületből a Munkácsy M. és a Kiss J. utcák közti terület, kertvárosias lakóterületből a volt laktanya és a Földvári út menti terület.

Az Erkel F. utca keleti végének mindkét oldalán a volt ipari gazdasági terület, a bővítési területtel együtt, **kereskedelmi, szolgáltató gazdasági (Gksz) területbe** kerül. A vasútállomás melletti malom területe kertvárosias lakóterületi besorolásból kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területbe kerül. A volt laktanya északi részén lévő, volt falusias rész kerül kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területbe. A Szolnoki út nyugati végén, a Szolnoki út és a Kiss J. közti területen az ipari gazdasági rész besorolása változik kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területi besorolássá. A Földvári út nyugati részén, a volt vásártér területe különleges területi besorolása szintén kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területi besorolás lesz. Az Ady Endre utca menti különleges terület besorolása, a tényleges használat szerint, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület lesz. A szociális otthon bővítési területe szintén különleges területből kerül át kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területbe.

A belterület peremén, a vasúttól északra lévő, és a vasút mentén, nyugaton a korábbi **ipari gazdasági területek (Gip)** besorolása változatlan marad, a kialakult létesítmények esetén és a fejlesztési területeken is.

A belterületen a **különleges területek (K)** besorolása, a fentiekén kívül, változatlan marad. A település belterületén különleges területi besorolású a temetők, a sport és a rekreációs létesítményeinek, a szociális és egészségügyi, az oktatási, a strand és gyógyfürdő, valamint a kemping területei.

BELTERÜLETI BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

A belterületi **zöldterületek (Z)** megmaradnak, különleges területből zöldterületbe sorolandó az Erzsébet-liget területe. Kertvárosias lakóterületből zöldterületbe kerül a Szeder utca végi terület.

A belterületi gazdasági területek menti erdősávok, az **erdőként (Ev)** nyilvántartott telkek besorolása védelmi erdő lesz.

A volt bányatavak és a Hortobágy-Berettyó-csatorna belterületi szakasza területeinek **vízgazdálkodási területi (V)** besorolása nem változik.

A volt bánya területe beépítésre szánt különleges területből **különleges beépítésre nem szánt területbe (Kk)** sorolódik.

KÜLTERÜLETI BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

Lakóterületek

A belterülettől délre, a volt TSZ központhoz kapcsolódóan kialakult lakóterületek, meglévő funkciójuknak megfelelően kertvárosias lakóterület besorolást nyernek, a korábbi ipari gazdasági terület besorolás helyett.

Gazdasági területek

A külterületen elhelyezkedő gazdasági hasznosítású területek felülvizsgálata a településrendezési terv módosítás keretében megtörtént. A külterület üzemi méretű gazdálkodási központjai, telephelyei többnyire a mezőgazdálkodáshoz kapcsolódnak, így az OTÉK-ban nevesített különleges mezőgazdasági üzemi területbe kerültek átsorolásra. Gazdasági területként külterületen az ipari park területe, a belterülettől délre található volt állami gazdaság területe, a téglagyár területe, valamint az Endrődi gázüzem területe jelennek meg, melyek a hatályos terv szerinti besorolásban maradnak. E szerint az ipari park északnyugati része **kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz)**, a többi gazdasági terület **ipari gazdasági terület (Gip)** besorolású.

Új gazdasági területként a belterület déli szomszédságában, a volt TSZ központhoz vezető út mentén lévő telephely, valamint az Endrődi gázüzem bővítési területe, továbbá a volt kommunális szilárd hulladéklerakó és közvetlen környezetében kijelölt gazdasági terület jelennek meg, az előbbi kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület, az utóbbi kettő ipari gazdasági terület besorolással.

Üdülőterületek

Mezőtúr üdülőterületei a Peresi-holtág és a Túrtői-holtág mentén helyezkednek el, **hétvégi házas üdülőterületi (Üh)** besorolásúak. Jelen tervmódosítás keretében a Hercegasszony kastély telek- és beépítési adottságai, valamint fejlesztési elképzelései miatt **üdülőházas üdülőterület (Üü)** területfelhasználási egységbe kerül átsorolásra. Üdülőházas üdülőterület besorolást nyer továbbá a Peresi-holtág mentén található, alkotó táboroknak helyet adó Takács-tanya.

A tulajdonosi szándéknak megfelelően, a Túrtői-holtág mentén, a meglévő üdülőterületektől északra tervezett üdülőterület került lehatárolásra, hétvégi házas üdülőterület besorolással.

Különleges területek

A különleges területek közé azok a területek tartoznak, melyek a többi területfelhasználástól - a rajtuk elhelyezkedő építmények különlegessége miatt (helyhez kötöttek, jelentős hatást gyakorolnak a környezetükre vagy a környezetük megengedett külső hatásaitól védelmet igényelnek) - eltérő sajátosságokat hordoznak. Mezőtúrnak mind belterületén, mind külterületén számos különleges terület található. E területek egy részének besorolása funkcióváltás következtében megváltozik, a különleges területek köre továbbá új területekkel bővül.

Az OTÉK 2008. évi módosítása bevezette a beépítésre nem szánt területek körében is a különleges területek fogalmát, ennek megfelelően a különleges területek felülvizsgálatra kerültek, a nem épületigényes területek a beépítésre nem szánt különleges területbe kerültek átsorolásra (lásd még: Beépítésre nem szánt területek).

Beépítésre szánt különleges terület besorolásban maradnak:

- a tangazdaság területe
- a szennyvíztisztító területe
- a temetők területe

A különleges területek köre a külterületi mezőgazdasági majorok, üzemi telephelyek területével bővül. A külterületen lévő majorokat, mezőgazdasági üzemi területeket a korábbi településszerkezeti terv részben a mezőgazdasági területen belüli külön övezetbe, részben ipari gazdasági területbe sorolta, mely besorolás a területek funkciójának, illetve az OTÉK előírásainak nem felel meg. E miatt a majorok besorolása felülvizsgálatra került, az OTÉK szerinti ún. **különleges mezőgazdasági üzemi terület** besorolást kapták.

Tervezett mezőgazdasági üzemi terület a Tiszaföldvár felé vezető út mentén a Várostantya bővítésével, a belterülettől északkeletre a MENTÉSZ Zrt. területének bővítésével alakul ki, továbbá új mezőgazdasági üzemi terület a belterülettől délre, a kertés területen, valamint a belterülettől keletre, a 46. sz. főúttól délre került kijelölésre

Különleges terület besorolást kapott továbbá a belterülettől délnyugatra, a Szarvas felé vezető út mentén található **gyepmesteri telep és kutyamenhely**.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

Erdőterületek

Mezőtúr közigazgatási területén az erdőterületek sajátos használatuk szerint az alábbiak szerint tagolódnak.

Védelmi erdőbe tartoznak

- a természetvédelmi szempontból értékes erdőterületek: a védett (Körös-Maros Nemzeti Park területén lévő) vagy védelemre tervezett (tervezett helyi természetvédelmi területeken lévő erdők) és a Natura 2000 területként nyilvántartott erdők, valamint
- a védő (pl. mezővédő, településvédelmi stb. célú) erdők.

Gazdasági erdőbe tartoznak az elsősorban faanyagtermelést szolgáló erdők, melyek a közigazgatási területen elszórtan, kisebb foltokat alkotnak.

A településszerkezeti tervben a Túrtői-holtág mentén tervezett üdülőterülethez kapcsolódóan tervezett **közjóléti erdő** került lehatárolásra, az üdülőnépesség rekreációs igényeinek kielégítése, valamint az ökológiai felületek növelése, a biológiai aktivitás érték pótlás végett.

Jelentős kiterjedésű tervezett erdőterület került lehatárolásra az erdősültség növelése és a vizek védelme miatt a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna és a Peresi-holtág mentén, mely gazdasági erdő területfelhasználásba került besorolásra.

Mezőgazdasági területek

Mezőtúr külterületének meghatározó részét a **mezőgazdasági területek** alkotják, a területükön folytatható tevékenységek, és elhelyezhető épületek a tájkép, a tájhasználat alakulása szempontjából meghatározók.

A mezőgazdasági területek sajátos használatuk szerint az OTÉK értelmében kertés és általános mezőgazdasági területfelhasználási egységbe sorolódnak, melyek a módosított Jász-Nagykun-Szolnok Megye Területrendezési Terve irányelvei, illetve ajánlásai szerint az ún. korlátozott használatú mezőgazdasági területfelhasználási egységgel egészültek ki. Mezőtúr mezőgazdasági területei így az alábbiak szerint tagolódnak:

Kertes mezőgazdasági területbe (Mk) tartoznak a volt zártkerti területek. E területek a hatályos tervekkel megegyező területet foglalják magukba.

Korlátozott használatú mezőgazdasági területbe (Mko) kerülnek besorolásra a táji, természetvédelmi, vízvédelmi szempontból értékes, érzékeny mezőgazdasági területek, melyeknek táji, természeti értékeik alapján a Szabályozási tervben további differenciálása indokolt. Ide tartoznak:

- a védett vagy védelemre tervezett területeken, természeti területeken és/vagy Natura 2000 területen lévő, az ökológiai hálózat magterületeként, ökológiai folyosóként nyilvántartott mezőgazdasági területek.
- a táj- és tájképvédelmi, vízvédelmi szempontból érzékeny, de természetvédelmi oltalom alatt nem álló mezőgazdasági területek (holtágak térsége),
- a Hármas-Körös-folyó és a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna hullámterén lévő, természetvédelmi, vízvédelmi szempontból érzékeny mezőgazdasági területek, továbbá a belvízjárta területek.

Általános mezőgazdasági területbe (Má) fenti mezőgazdasági területeken kívüli, jellemzően szántó, kisebb részben gyümölcs, gyeperővelésű mezőgazdasági területek tartoznak, melyen belül sajátos művelési adottságaik révén külön övezetként javasoljuk kezelni a rizstermesztéssel hasznosított mezőgazdasági területeket.

A mezőgazdasági üzemi területek (mezőgazdasági majorok, telephelyek) a hatályos településrendezési tervvel ellentétben nem mezőgazdasági területfelhasználási besorolást, hanem az OTÉK-kal összhangban beépítésre szánt különleges mezőgazdasági üzemi terület besorolást kaptak (lásd: Beépítésre szánt területek).

Vízgazdálkodási területek

Vízgazdálkodási területbe a vízgazdálkodással összefüggő területek tartoznak. A vízgazdálkodási területek tájvédelmi, természetvédelmi és vízbázis-védelmi szempontból igen értékesek, a vízgazdálkodási területeken a területhasználatot ezért a természetvédelmi, vízgazdálkodási és árvízvédelmi szempontoknak kell alárendelni.

Vízgazdálkodási területként kerültek lehatárolásra továbbra is:

- a vízműterületek,
- a vízfolyások, holtágak, csatornák medre és parti sávja, valamint
- az állóvizek területe,

A hatályos településrendezési tervhez képest új vízgazdálkodási területként jelennek meg:

- az árvízvédelmi töltés területe, valamint
- a kompkötő területe a Hármas-Körös-folyó partján, a Szarvas felé vezető út mentén.

A hullámtéri területek viszont vízgazdálkodási területből átsorolása kerültek mezőgazdasági, illetve erdőterületbe a JNSZM TrT-vel való összhang megteremtése érdekében.

Természetközeli területek

Az OTÉK módosítás részeként új területfelhasználási egység, az ún. természetközeli terület jelent meg, az OTÉK 30/A. § (1) pontja értelmében Mezőtúr közigazgatási területén ide tartoznak a mocsár és nádas területek.

Beépítésre nem szánt különleges területek

Külszíni bányaterületek, a jogerős határozattal megállapított külszíni bányatelkek területei.

Honvédelmi területek: a külterületen található, HM kezelésében lévő volt katonai gyakorlótér területe

Gázkutak területe

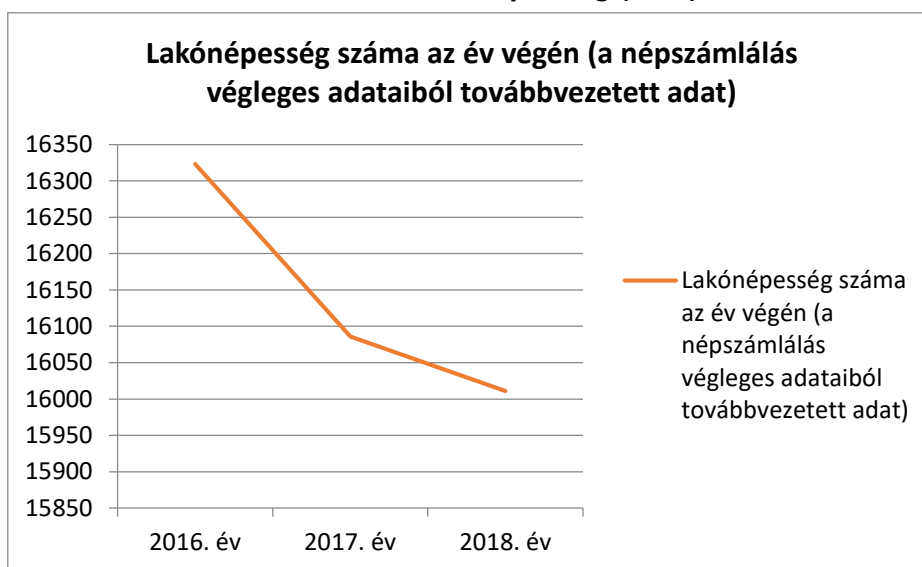
1.7. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

1.7.1. Demográfia, összetétel, foglalkoztatottság, képzettség

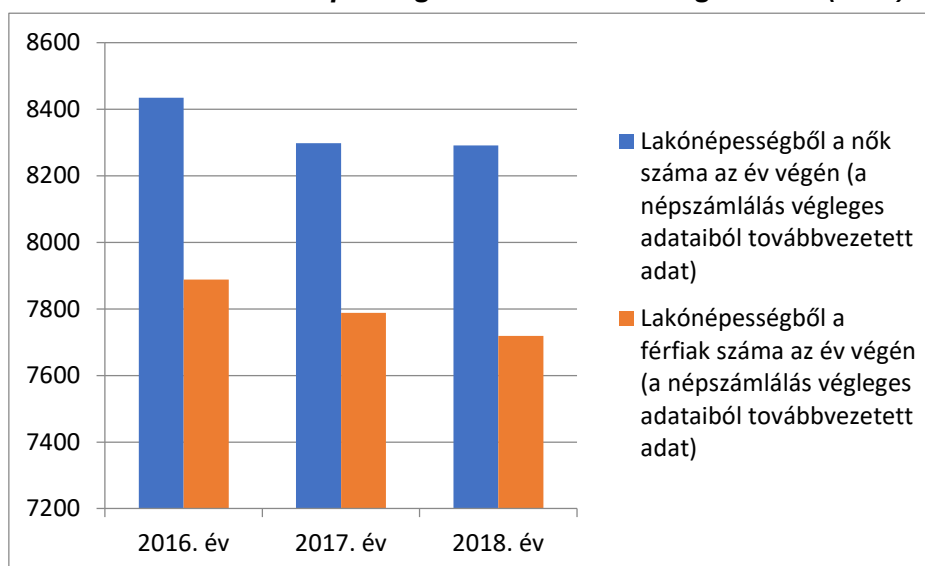
1.7.1.1. Demográfia

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatait, a TRE felülvizsgálathoz, az alábbi adatokkal egészítjük ki.

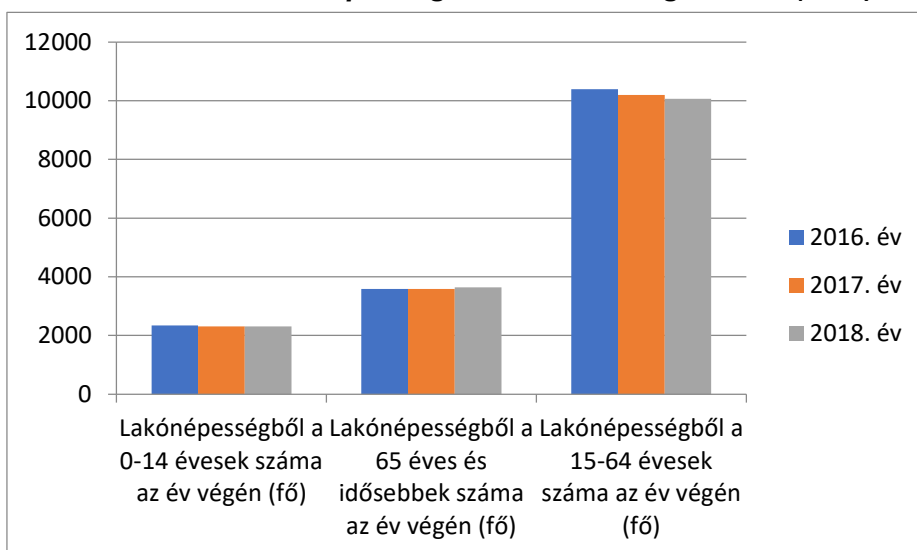
1.7-1. ábra: Lakónépesség (KSH)

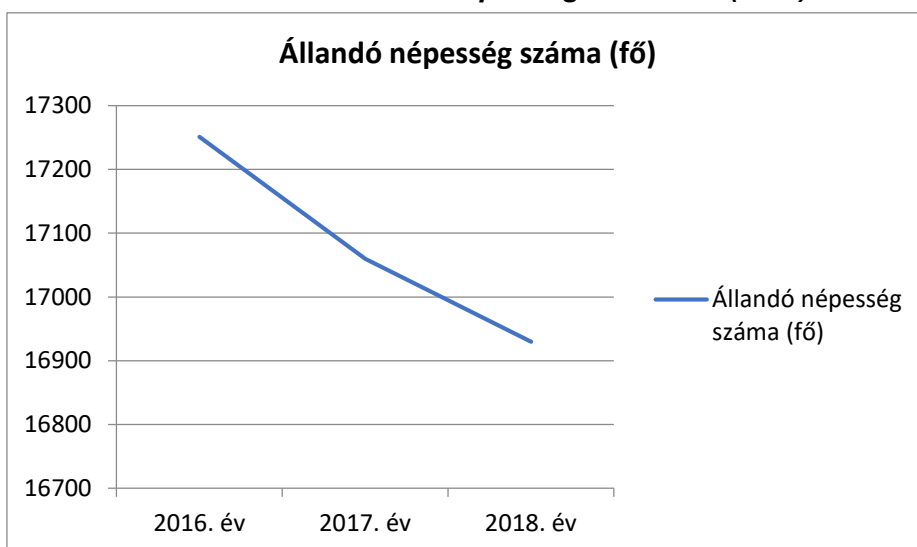
1.7-2. ábra: A lakónépesség nemek szerinti megoszlása (KSH)

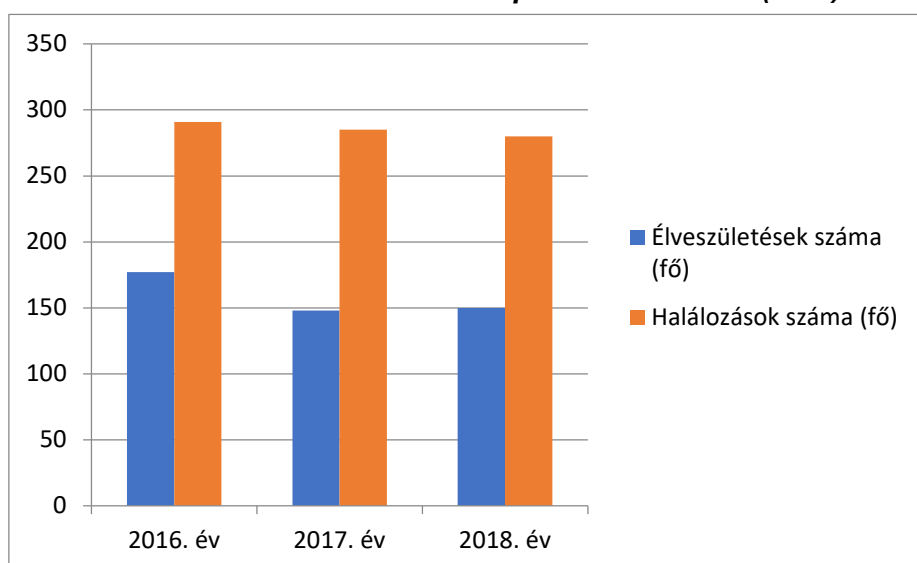
1.7-3. ábra: A lakónépesség kor szerinti megoszlása (KSH)

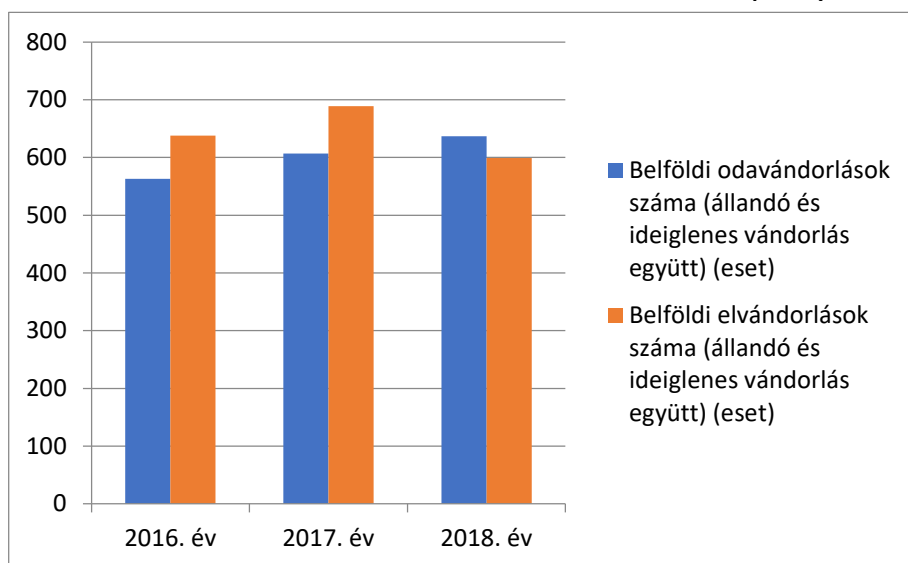
1.7-4. ábra: Az állandó népesség változása (KSH)

1.7-5. ábra: A természetes szaporulat változása (KSH)

1.7-6. ábra: A vándorlási különbség változása (KSH)

A népesség 2015 óta is tovább csökkent. A természetes fogyás jellemző a népmozgalom alakulására, de a vándorlási különbség pozitív, magasabb a településre költözők száma, mint az elköltözőké.

1.7.1.2. Nemzetiségi összetétel

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatait a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.7.1.3. Képzettség

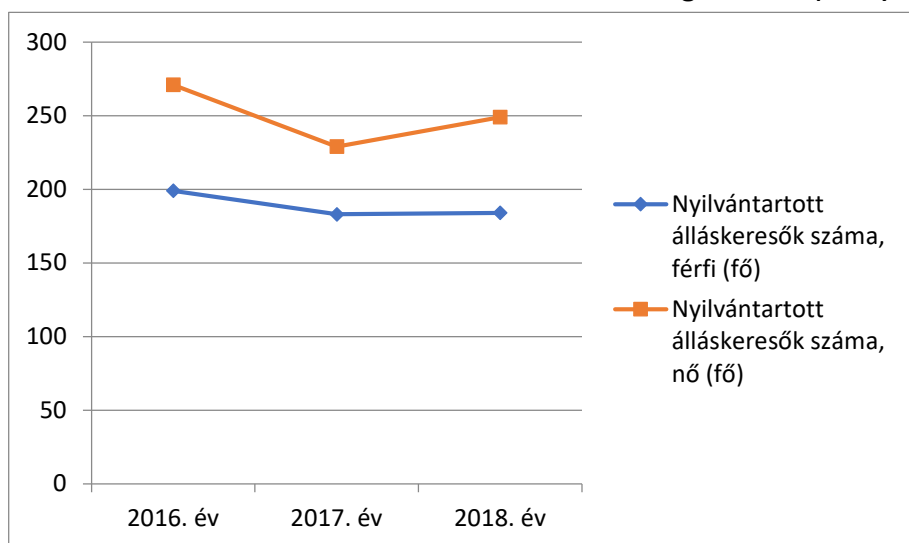
Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatait a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.7.1.4. Foglalkoztatottság

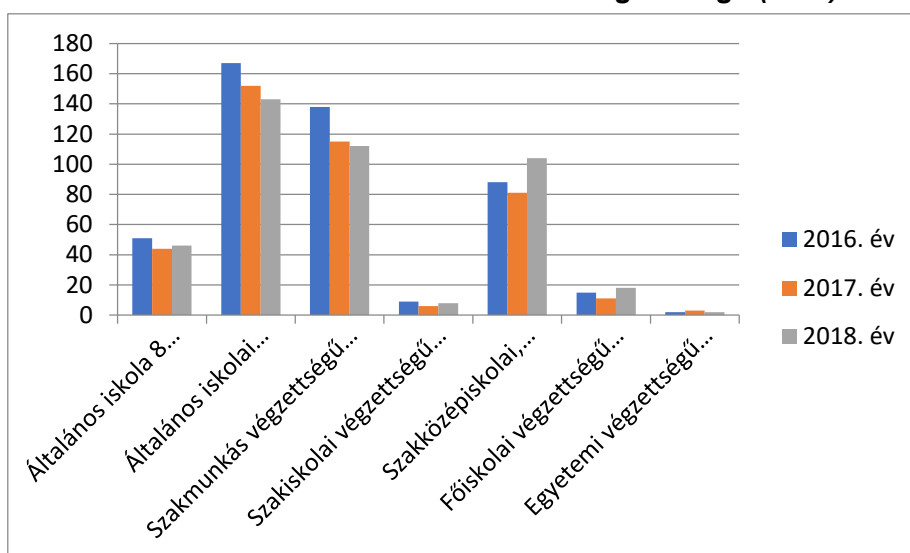
Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatait, a TRE felülvizsgálathoz, az alábbi adatokkal egészítjük ki.

1.7-7. ábra: Az álláskeresők változása (KSH)

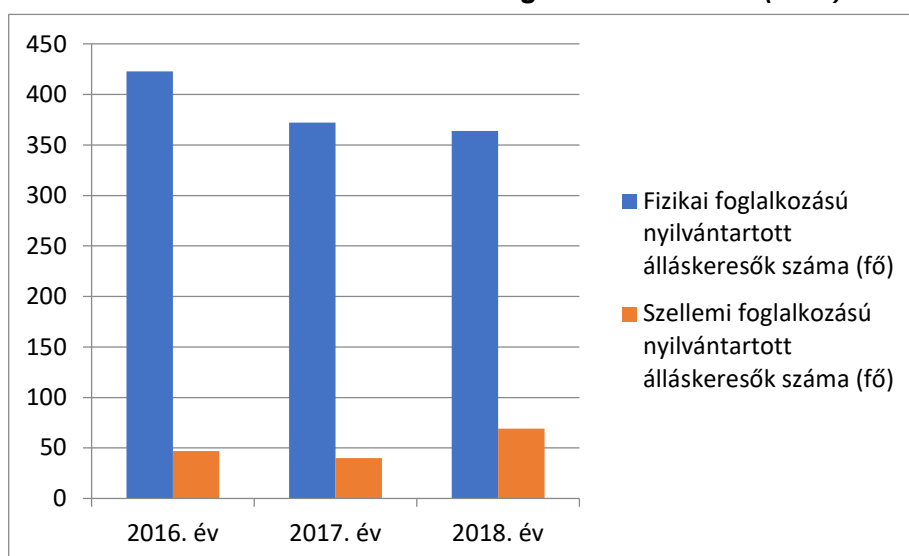
1.7-8. ábra: Az állás keresők nemek szerinti megoszlása (KSH)

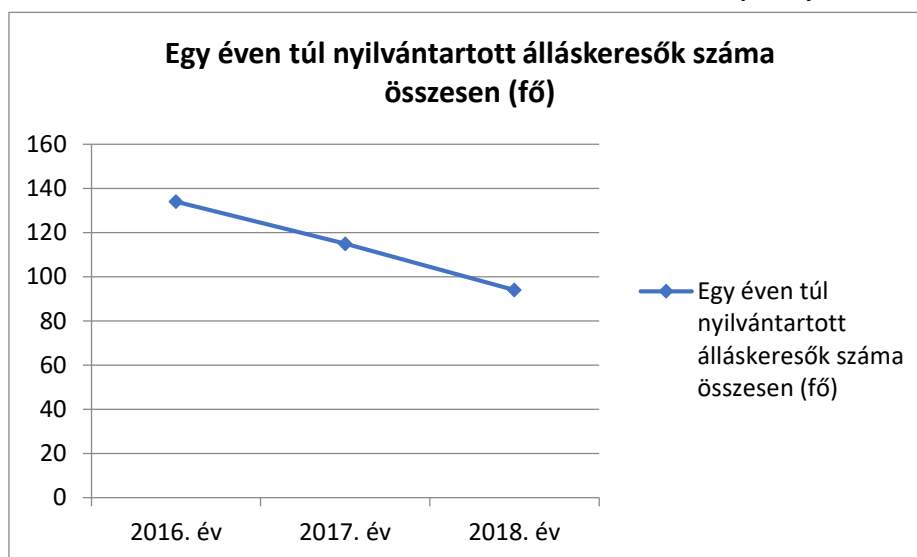
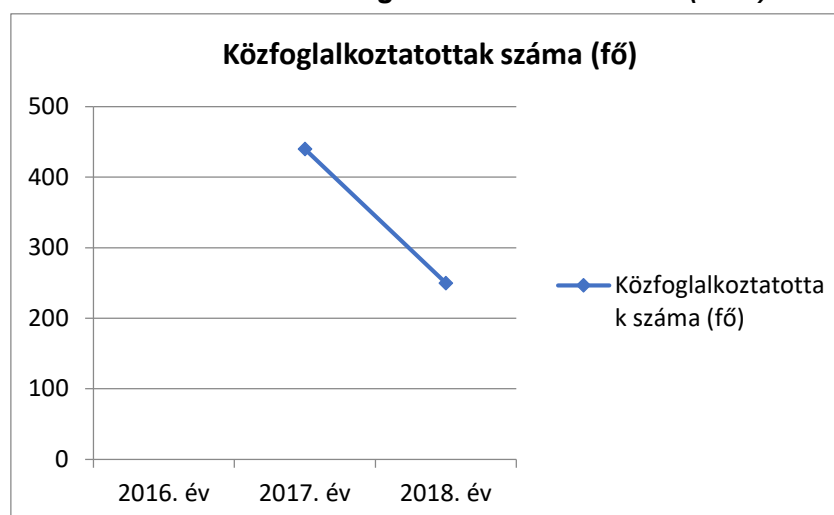

1.7-9. ábra: Az állás keresők iskolai végzettsége (KSH)

1.7-10. ábra: Az állás keresők foglalkozás szerint (KSH)

1.7-11. ábra: A tartósan állás keresők száma (KSH)**1.7-12. ábra: A közfoglalkoztatottak száma (KSH)**

Az állás keresők száma 2018-ban ismét emelkedik, még mindig több közülük a nő, és legtöbben az általános iskolát végzett, szakképesítés nélküliek keresnek munkát.

Legtöbben a fizikai foglalkozásúak közül keresnek munkát. Csökkent a tartósan munkanélküliek száma, és a közfoglalkoztatás aránya is.

1.7.1.5. Jövedelmi viszonyok

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálati a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.7.1.6. Életminőség

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálati a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálati a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, egyházak)

AZ ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.8. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális közszolgáltatás)

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.8.2. Az esélyegyenlőség biztosítása

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.9. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásainak a települést érintő fejlesztési elképzelései

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, képzettség)

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.10. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ-ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.10.6. Intézményfenntartás

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.10.7. Energiagazdálkodás

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.11. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

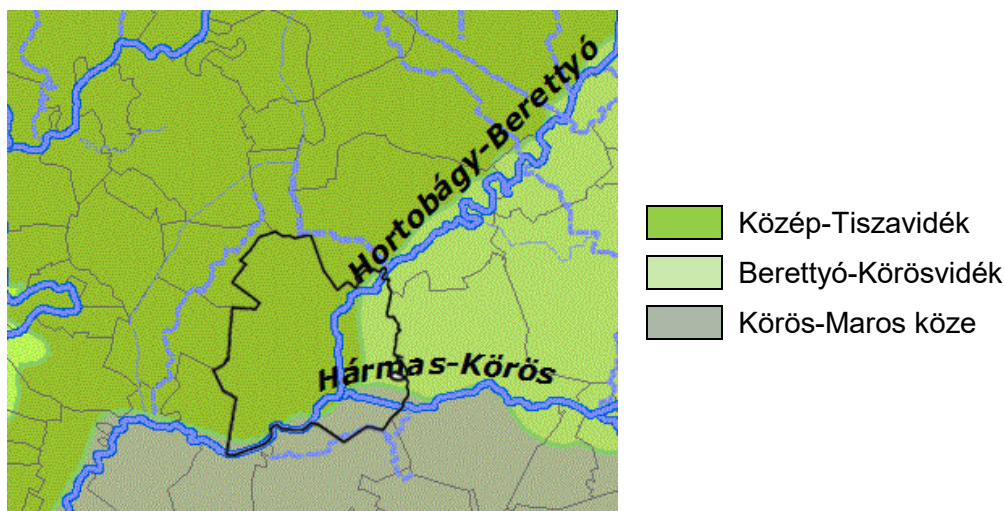
1.12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA**1.12.1. Természeti adottságok**

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálatai a településrendezési eszközök felülvizsgálatához az alábbiakkal egészülnek ki:

Mezőtúr Jász-Nagykun-Szolnok megye délkeleti határán, az Alföld középső részén, a Hármas-Körös-től északra, a Hortobágy-Berettyó mentén terül el. Szomszédos települései: Túrkeve, Kétpó, Mezőhék, Mesterszállás, Szarvas, Gyomaendrőd. Ez utóbbi két település és Mezőtúr közigazgatási határa egyben megyehatár is.

Természetföldrajzi tekintetben Mezőtúr az Alföld nagytájon belül három középtáj határán helyezkedik el, melyek határvonalát nagyjából a Hortobágy-Berettyó és a Hármas-Körös-folyó képezik. A város közigazgatási területének nagy része, beleértve a belterületet is - a Hármas-Körös-folyótól északra és a Hortobágy-Berettyó vízfolyástól nyugatra – a Közép-Tiszavidék középtájhoz tartozó Szolnok-Túri-sík kistáj része. A Hármas-Körös-folyótól délre eső rész a Körös-Maros köze középtájhoz tartozó Békési-sík kistáj, míg a Hortobágy-Berettyó-főcsatornától keletre eső rész a Berettyó-Körösvidék középtájhoz tartozó Körös menti sík kistáj területén található.

1.12-1. ábra: Mezőtúr elhelyezkedése a földrajzi tájbeosztás szerint
(forrás: http://gis.teir.hu/teirgis_termeszeti_kornyezet)

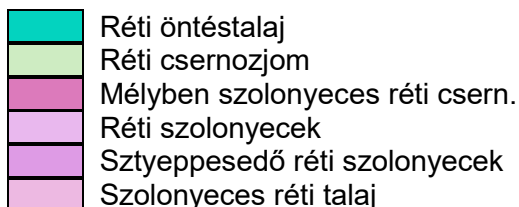

Mezőtúr területe löszszerű üledékekkel fedett hordalékkúpsíkság, a közigazgatási terület nagy része az alacsony ármentes síkság **domborzattípusba**, míg a Hármas-Körös-folyó környezete az alacsonyártéri szintű síkság domborzattípusba sorolható. A 80-89 m tszf-i magasságú,

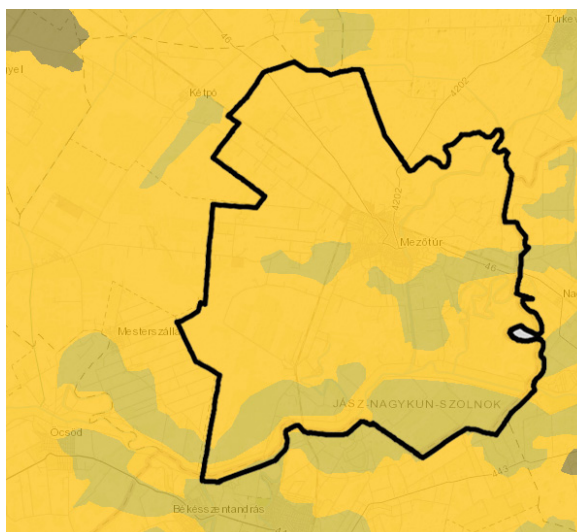
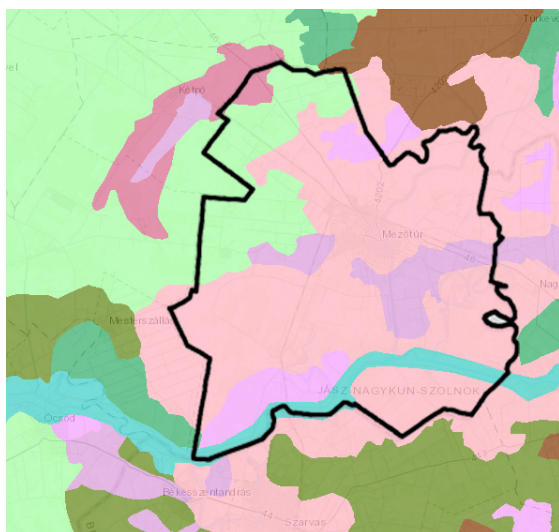
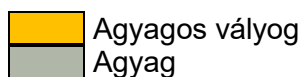
alacsony relatív reliefű közigazgatási terület domborzati egyhangúságát a kusza hálózatot alkotó elhagyott folyómedrek, morotvák, valamint a felszínből kiemelkedő kunhalmok törik meg, teszik változatosabbá. A felszín legnagyobb részét löszös anyag, lösziszap borítja, hozzá igen jelentős téglagyag-készletek kapcsolódnak. Nagyobb területeket borít továbbá a mélyebb, rossz lefolyású felszíneken a holocén réti és lápi agyag. A Körösök folyását öntésiszap kíséri.

Az eltérő felszínalaktani-vízrajzi adottságok más-más **talaj** kialakulását eredményezték a térségben. A város nyugati határrészein a jellemzően kösszel fedett területeken jó termőképességű, kedvező vízgazdálkodási tulajdonságokkal rendelkező mészlepedékes és réti csernozjom talajok fordulnak elő, míg a keleti, déli – talajvíz, belvíz hatásának kitett területeken – jelentős arányban gyenge termékenységű szikes vagy szikesedő talajok (réti szolonyecek, sztyeppesedő réti szolonyecek) találhatóak, a Hármaskörös hullámterét réti öntéstalaj borítja.

1.12-2. ábra: Genetikai talajtípusok Mezőtúron

1.12-3. ábra: Fizikai talajtípusok Mezőtúron

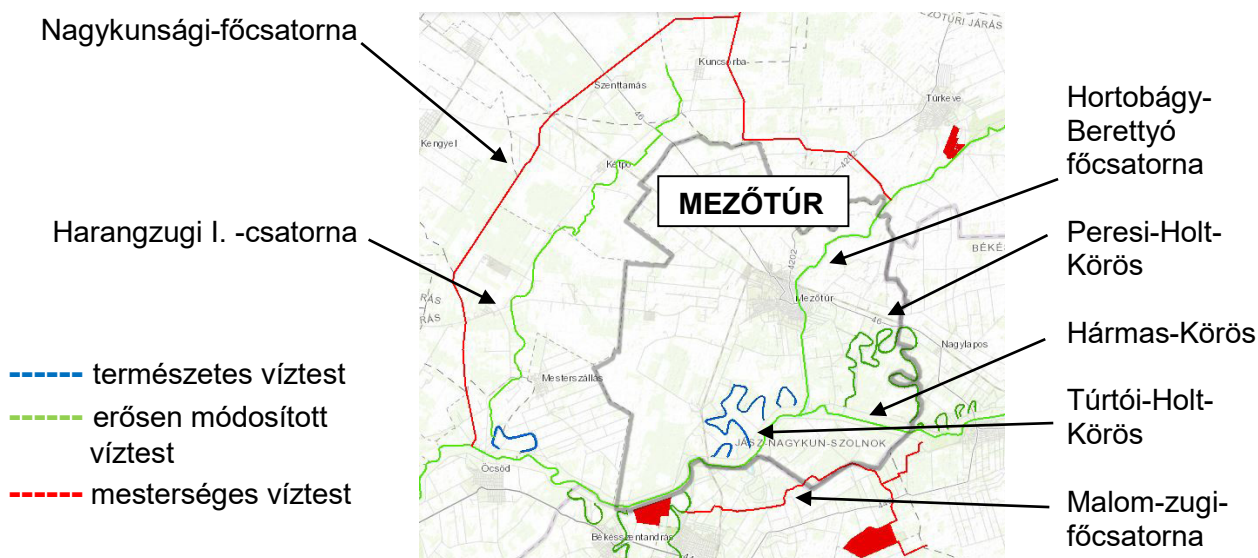

Forrás: <https://maps.rissac.hu:3344/webappbuilder/apps/2/>

A város **éghajlati adottságai** az Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálata 1.12.1 fejezetében ismertetésre kerültek. Az ország legszárazabb vidékei közé tartozik ez a terület, a kevés csapadék indokolja az öntözéses gazdálkodást. Az éghajlat a kis vízigényű kultúrák számára megfelelő.

A város térségének **vízrajzi adottságai** az Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálata 1.12.1 és 1.17.2 fejezeteiben részletesen ismertetésre kerültek. A jelentősebb felszíni víztestek elhelyezkedését a város közigazgatási területén és térségében az 1.12-4. ábra szemlélteti.

1.12-4. ábra: Mezőtúr térségének felszíni vizei
(forrás: <http://www.euvki.hu/>)

A 19. századi folyószabályozások előtti időkig a Körösök völgye, de tulajdonképpen az egész Alföld vízjárta terület volt. A hegyvidéki vízgyűjtők bő csapadékával táplált, nagy energiával lezúduló folyók az alföldi síkra érve hirtelen lelassultak és vizüket szétterítették a hordalékukból épített, laposnak tűnő, ám valójában igen tagolt tájban. Az Erdélyi-szigethegység fő vizei – a Berettyó, a Sebes-, Fekete- és Fehér-Körös – az Alföld középső részén egymásba szakasztott vizeikkel óriási területeket uraltak. Ezt jól szemlélteti a M. Kir. Földművelésügyi Minisztérium Vízrajzi Intézete által 1938-ban készített, Kárpát-medencét ábrázoló térképe, melynek részletét mutatja be az 1.12-5. ábra.

1.12-5. ábra: Az Alföld középső részének víz borította (sötétkék) és árvízjárta (világoskék) területei az árvízmentesítő és lecsapoló munkálatok megkezdése előtt
(forrás: <https://foldepites.files.wordpress.com/2009/12/5-karpat-medence-kesz-wo9.jpg>)

Mezőtúr nagy része is a szabályozás előtt hatalmas ártér volt, melyen összefolyt a Berettyó és a Körös árvize, jellegzetes folyami üledéket hagyva maga után. A vízfolyások útját széles sávban időszakosan vagy állandóan vízjárta területek kísérték, a kusza folyóágakból kiszakadó fokok, vízerek, csorgók szövevénye, melyek kiterjedt mocsarak, vizes rétségek sokaságában veszték el, majd egyesültek vízfolyásként néhol újra.

Az árhullámok pusztítása és a mind erőteljesebb földterület-igény hívta életre a folyószabályozásokat. A 19. században zajló több évtizedig tartó nagyszabású munkálatok eredményeként a táj teljesen átalakult. A nagyobb vízfolyások zezugos kanyarulatait átvágták, áradásait pedig gátakkal a kanyarulatok zugaira korlátozták. A mocsarak néhány év alatt kiszáradtak, a feltöretlen területek pedig víz hiányában fokozatosan elszikesedtek, pusztai formát öltöttek. A több helyen átvágott, gátak közé szorított, megrövidített medrek, a folyókat kísérő egyedülálló holtmedri láncolatot hoztak létre. A számtalan egykori kisebb vízér, folyócska pedig annak a rendkívül összetett csatornarendszernek lett a része, amely az alföldi területeket ma öntözési és vízelvezetési elsődleges funkcióval sűrűn behálózta.

Az árvízvédelmet a Hármas-Körös-folyó és a Hortobágy-Berettyó főcsatorna mentén húzódó védőgát szolgálja. Az árvízveszély azonban a folyószabályozás után sem szűnt meg teljesen. A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Mezőtúr „A” erősen veszélyeztetett kategóriába került besorolásra, amelybe olyan települések tartoznak, ahol a hullámtéren lakóingatlanok találhatóak, illetve amelyet a védmű nélküli folyók és egyéb vízfolyások mederből kilépő árvize szabadon előlthet. A település árvízi veszélyeztetettségét a 1.12-6. ábra szemlélteti.

1.12-6. ábra: Mezőtúr árvízi veszélyeztetettsége

(forrás: http://www.terport.hu/webfm_send/4476)

A település határa belvízveszélyes terület, erről árulkodik a kiterjedt csatornahálózat is, melynek szabályos hálózata az egész közigazgatási területet átszövi. Belvízzel erősen veszélyeztetett területnek a Hármas-Körös menti terület, a Hortobágy-Berettyó torkolatától délre, valamint a belterület délnyugati része tekinthető.

1.12-7. ábra: Mezőtúr belvíz-veszélyeztetettsége(forrás: http://www.terport.hu/webfm_send/4477)

- Belvízzel alig veszélyeztetett terület
- Belvízzel mérsékelten veszélyeztetett terület
- Belvízzel közepesen veszélyeztetett terület
- Belvízzel erősen veszélyeztetett terület

Növényföldrajzi tekintetben Mezőtúr az Alföld flóraidékének Tiszántúl (*Crisicum*) flórajárásába tartozik. Az ártér és a mentett terület vegetációja különbözik egymástól. A Hármas-Körös árterületén ecsetpázsitos kaszálórétek és puhafás ligeterdők maradtak fenn. A természetszerű puhafás ligeterdők és a tölgy-kőris-szil ligeterdők mellett pedig jelentős a fajszegény, telepített keményfás ártéri erdők aránya.

A közigazgatási terület nagy részén a vegetáció potenciális erdőssztyep, ahol az emberi tevékenység a természetközeli vegetációt jelentősen visszaszorította. Az ármentes síkság területét egykor löszpuszta rétek és szikes rétek borították, melyet pusztai tölgyesek, tatárjuharos lösztölgyesek, sziki tölgyesek mozaikjai tarkítottak. A mentett oldal jelentős része ma becsatornázott szántó. A kevés erdőművelésbe vont területen lágylombos és fenyőerdőket telepítettek. Az erdőssztyep-löszpuszta vegetáció emlékei már csak nyomokban, mezsgyéken, kunhalmokon lelhető fel.

Az urbanizáció, a mezőgazdasági és erdőgazdasági tevékenység nyomán a térség lényegében telepített növénykultúrák által uralt kultúrsztyeppé alakult. Jellemző az özönfajok (invazív növényfajok) terjedése, pl. zöld juhar, bálványfa, gyalogakác, selyemkóró, amerikai kőris, japánkeserűfű-fajok, akác, aranyvessző-fajok. A természetes vegetációnak már csak a töredéke maradt meg, maradvány jellege és csekély területi kiterjedése miatt természetvédelmi szerepük jelentős (lásd még: *1.12.2 Védett, védendő táji, természeti értékek, területek c. fejezet*).

Az **állatvilág** képe alakulása és változása a növényzethez hasonló mértékű volt. Az egykori színes életközösség egy részének napjainkban már hírmondója sincs, ami szoros összefüggésben áll az élőhelyek beszűkülésével. A térség állatvilága legnagyobb változatosságát a Körös-ártéren, holtágak területén mutatja. A puhatestűek, rovarok és halak gazdag világa számos védett és bennszülött fajjal büszkélkedhet. A Körösök és a Hortobágy-Berettyó mentén rendszeresen előfordul a vidra, mint legnagyobb termetű vízi ragadozó emlősállatunk. Az öreg ártéri erdők körül különböző fajú denevérekkel találkozhatunk. A térség madárvilága fajokban viszonylag gazdag. Az ártéri területeken legjellemzőbb fajok az odúlakók, a hullámtéri erdőkben számos kevésbé ritka, ám védett madárfaj (ragadozó madarak, baglyok, vízimadarak, énekesmadarak) él és költ. Az egész térségben gazdag vadállomány található, apróvadakból, nyúlból és fácánból jelentős populáció él a környéken, ezen kívül a Körösök mente nagyvadakban is gazdag.

Az állatvilág sorában külön említést érdemel a 13/2001. (V.9.) KöM rendelet által fokozottan védett magyar földikutya (*Nannospalax hungaricus*), melynek egyik magyarországi populációja itt, Mezőtúron található. Mezőtúron 2008-ban fedezték fel a város belterületén, kiskertekben, udvarokon, beépítetlen üres telkeken került elő. Az ismert élőhelyek összes mérete 6 ha. Az élőhely fragmentumok nem állnak helyi vagy országos oltalom alatt és nem részei Natura 2000 hálózatnak sem. A területek túlnyomó többsége a beépítésre szánt, ipari parki övezet részét képezi. A mezőtúri földikutya populáció szerepel a Mezőtúri Települési Értéktárban és a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Értéktárban is.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Tájtörténeti vizsgálat

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálatai a településrendezési eszközök felülvizsgálatához az alábbiakkal egészülnek ki:

Mezőtúr területén előkerült legrégebbi megtelepedés nyomai az őskorból valók. Első írásos említése 1219-ből maradt fenn. Mezőtúr Nagy Lajos királytól nyerte el a mezővárosi rangot a 14. században. Mezőtúr a középkortól kezdődően vált az Alföld egyik jelentős vásárvárosává, kereskedelmi útvonalává a híres Túri vásárok révén.

Tájhasználatát mindig is meghatározta a víz: az itt folyó Berettyó és Körös, valamint holtágaik, valamint a kisebb erek, időszakos vízfolyások, árvizek, belvizek. A folyók menti árterületeken jó termőföldek alakultak ki. A mélyebben fekvő, sokszor az év nagy részében vízállásos területek rét legelő hasznosításúak, a magasabban fekvő részek szántó művelésre is alkalmasak. Korai tájhasználatáról adatok nem állnak rendelkezésre, azonban a jó minőségű termőföld, dús legelők a mezőgazdasági használatot feltételezik már az egész korai időktől fogva.

Az újkori tájhasználat alakulását a 18-19. században elkészült katonai felmérések térképein követhetjük nyomon:

Az **első katonai felmérés** (1780-1784 között) (lásd: 1.12-8. ábra) térképén Mezőtúr tájhasználatát az északnyugati rész kivételével a vizek uralják. A folyók mentén széles sávban nedves, vízállásos réteket ábrázol a térkép. A belterület a mai Fóti és Bajcsi-Zsilinszky utak és a Berettyó által határolt terület. A lakott terület körül nagy kiterjedésű ártéri gyümölcsösök láthatók. Erdő csak igen kis kiterjedésben, a Berettyó belterület közeli kanyarulataiban látható.

Az északnyugati rész szántó művelésű, melyen nyáriszállások nagy sűrűségben figyelhetők meg.

A **második katonai felmérés** (1806–1869 között) (lásd: 1.12-9. ábra) idején a tájhasználat a korábbiakhoz hasonló. Jelentős változás a vasút megjelenése egy kelet-nyugati fővonal és egy alsóbbrendű Szarvasra tartó vasúti pálya figyelhető meg. A vasútépítéssel párhuzamosan a Körös szabályozása is megkezdődött, így az árvízjárta területek kiterjedésében csökkenés látható. A mentesített területeken rét helyett szántó művelés figyelhető meg.

A belterület az Új Város résszel bővült délkeleti irányba, egy korábbi gyümölcsös helyén. Kijelölésre került a városi temető. Az északnyugati szántó művelésű településrész nyáriszállásainak tanyás településsé alakulása figyelhető meg. Erdő nem látható a településen.

1.12-8. ábra: Mezőtúr az I. katonai felmérésen

(forrás: <https://mapire.eu>)

1.12-9. ábra: Mezőtúr a II. katonai felmérésen

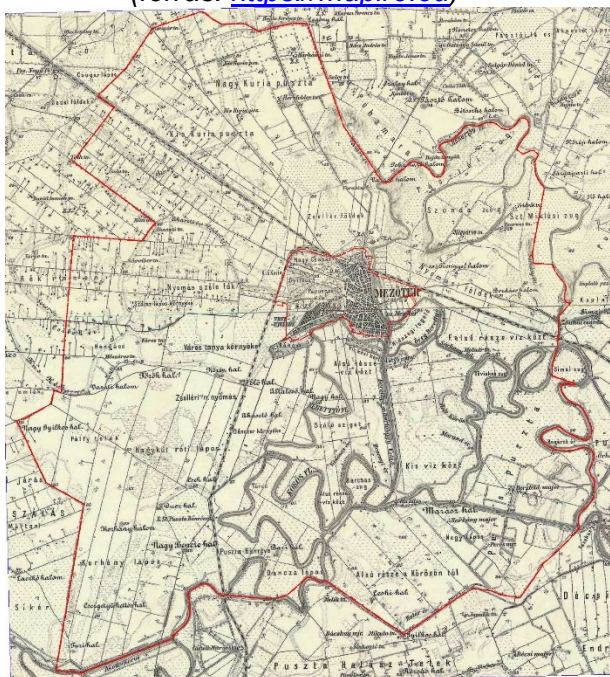
(forrás: <https://mapire.eu>)

A harmadik katonai felmérés 1869-1887 között készült. (lásd: 1.12-10. ábra) Táji változást a további vízrendezési munkák, Berettyó és Körös szabályozása, Hortobágy-Berettyó csatorna megépülte és ezáltal az ármentesített területek növekedése jelent. A lakott terület kis mértékben nőtt, az újvárosi rész az óváros felé terjeszkedett. A tanyás részen nagyobb mezőgazdasági birtokközpontok kialakulása is megfigyelhető, mint pl. Kis Kúria puszta, Herzfelder tanya. A közlekedési hálózat bővült a Mezőtúr-Túrkeve vasúti vonallal.

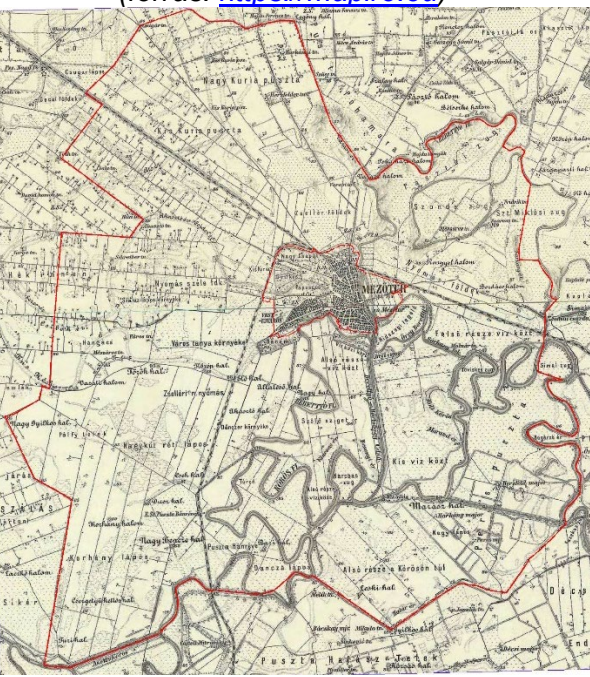
1.12-10. ábra: Mezőtúr a III. katonai felmérésen

(forrás: <https://mapire.eu>)

1.12-11. ábra: Mezőtúr az 1941-es katonai felmérésen

(forrás: <https://mapire.eu>)

A 20. század eleji tájhasználatot mutatja Magyarország **1941-es katonai felmérése** (lásd: 1.12-11. ábra). A belterület északi irányba növekedett, a vasútállomástól északra eső kertes terület beépült. A táj használatában eltérés a korábbiakhoz képest nem figyelhető meg.

A XX. század második felében, a tanyavilág csökkenése és a belterület növekedése a korábbi gyümölcsös kertek rovására jelent jelentős tájhasználati változást. Beépül továbbá a Berettyó keleti partja is. Megjelennek továbbá az üdülőterületek a holt Körösök mentén. A külterületen nagyobb mezőgazdasági majorok jelennek meg, illetve elkezdődik a szénhidrogén bányászat a településen.

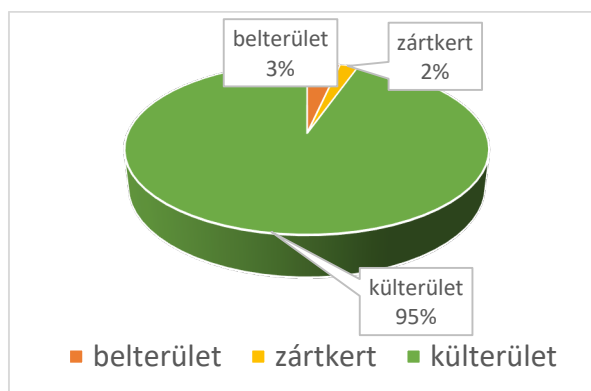
1.12.2.2. A tájhasználat értékelése, tájszerkezet

Mezőtúr közigazgatási területe 28972 ha, ebből belterület 1005 ha, zártkert 561 ha és külterület 27406 ha.

1.12-13. ábra: Mezőtúr közigazgatási területének megoszlása

(TÁJOLÓ-TERV Kft. saját szerkesztés, adatforrás:

http://www.takarnet.hu/pls/tknet/hivatalok_p.kozseg_adat?kozsegkod=3347)

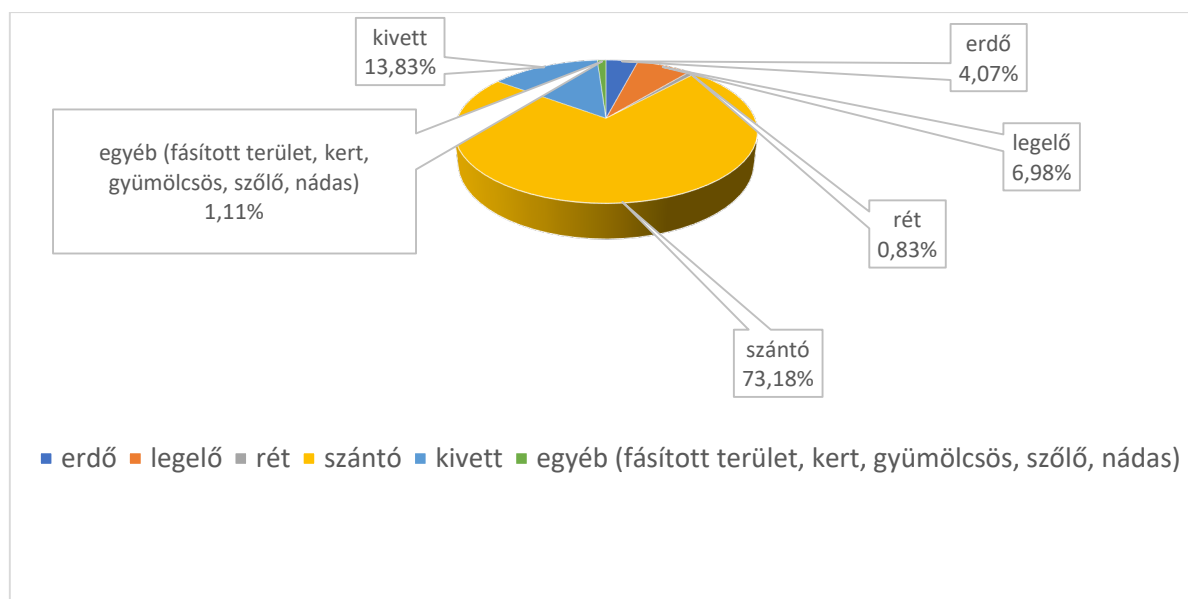

A város térségében a mezőgazdasági tájhasználat dominál. A külterület területhasználatát a szántóföldi művelési ág határozza meg, a közigazgatási terület több mint 70 %-át (73,18%) szántóterületek alkotják, jelentős továbbá a gyepterületek (legelő cca. 7 %, rét 0,8 %) aránya. Az erdőterületek aránya jóval az országos átlag alatti, mindössze 4 % körüli. A belterület nagyságához (3 %) viszonyítva magas a kivett területek aránya (cca. 13,8 %) a közigazgatási területen belül, ez a külterületen elhelyezkedő beépített területeknek (gazdasági és különleges funkciójú területek, üdülőterületek, tanyák) tulajdonítható.

1.12-14. ábra: Mezőtúr közigazgatási területének megoszlása művelési áganként

(TÁJOLÓ-TERV Kft. saját szerkesztés, adatforrás:

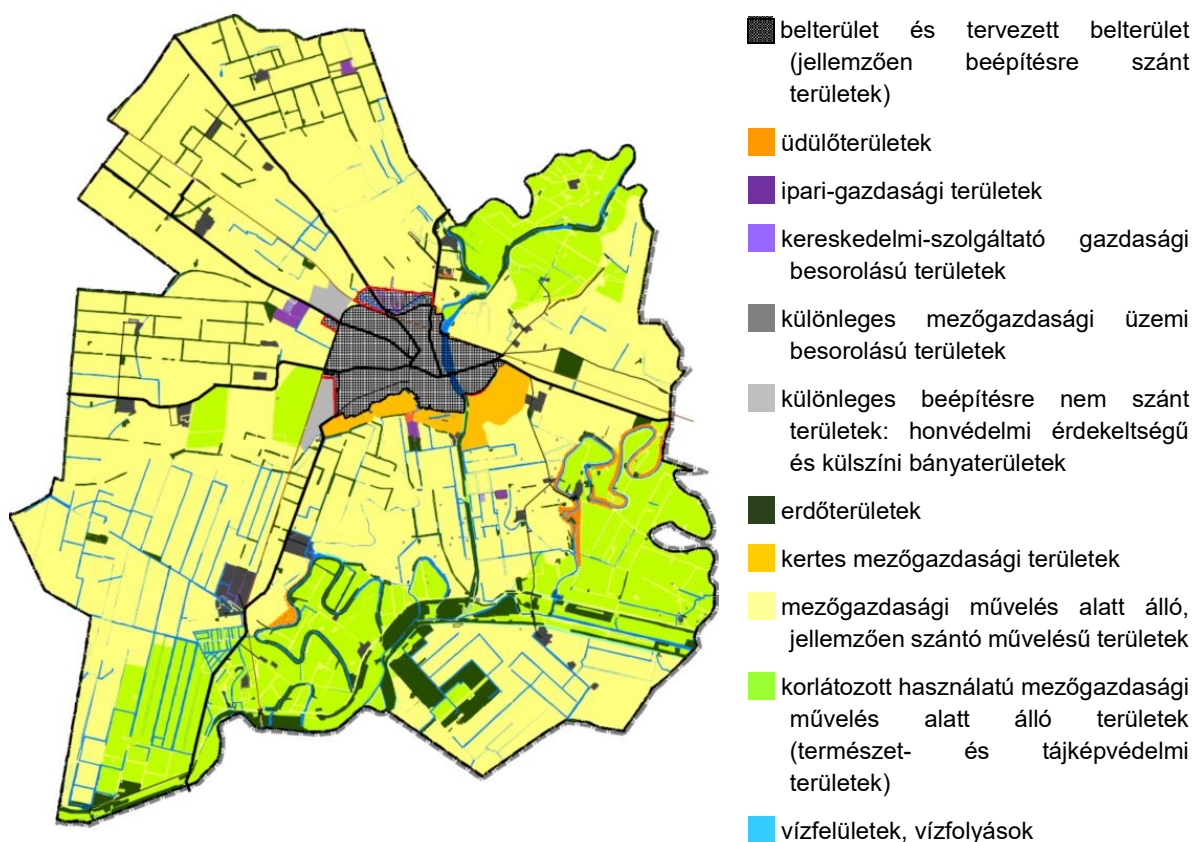
http://www.takarnet.hu/pls/tknet/hivatalok_p.kozseg_adat?kozsegkod=3347)

A belterület a Hortobágy-Berettyó partján létesült, melyből sugarasan elágazó útvonalak biztosítanak kapcsolatot minden irányba a környező települések felé. A belterületet délről kiterjedt kertes területek (volt zártkertek területei) övezik, ahol a hagyományos kiskertes tájhasználat mellett már helyenként a gazdasági, üdülési funkció is megjelenik.

A tájszerkezet további meghatározó elemei a közigazgatási terület keleti-déli részét behálózó vízrendszer, a Hármaskörös-folyó és holtágrendszere, valamint a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna. A holtágak a település páratlan természeti értékei, melyek ökológiai szerepük mellett üdülési, rekreációs használatot tesznek lehetővé. A Peresi-holtág a Kárpát-medence harmadik leghosszabb morotvája, a Halásztelek-Túrtő-Harczás hármaskörös holtágrendszere is a kiemelt értékek sorába tartozik. A természetvédelmi lehatárolások e vízfolyásokhoz és a vízfolyások mentén fennmaradt gyepterületekhez kapcsolódnak.

1.12-15. ábra: Mezőtúr tájszerkezeti vizsgálata

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálatai a településrendezési eszközök felülvizsgálatához az alábbiakkal egészülnek ki:

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

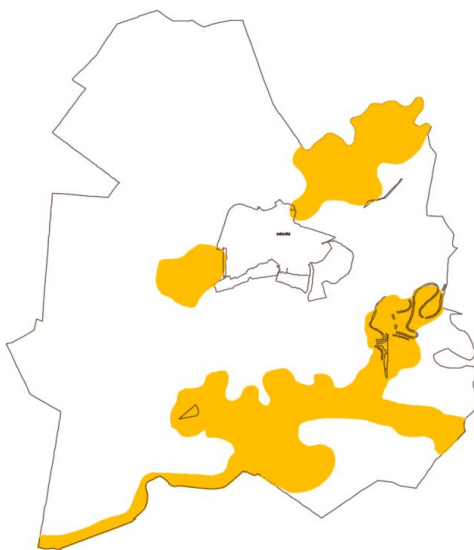
A tájképvédelmi szempontból értékes területeket a területrendezési tervek térségi övezeti tervlapjai határolják le.

Az Országgyűlés 2018. decemberében hagyta jóvá a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt (a továbbiakban MATrT), mely az OTrT és a kiemelt térségek (Budapesti Agglomeráció, Balaton Kiemelt Üdülőkörzet) területrendezési terveiről szóló korábbi törvények helyébe lépett. 2019. március 15-től e törvény rendelkezései az irányadók az országos és megyei övezetek vonatkozásában.

Az új törvény a korábbi „tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület” országos övezet elnevezését „tájképvédelmi terület” övezetre módosította. Az érintett területek lehatárolását és övezeti szabályait a Trtv. kiegészítő rendelete, a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI.14.) MvM rendelet tartalmazza.

Az MvM rendelet értelmében és az adatszolgáltatásra kötelezett illetékes nemzeti park igazgatóságok (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság) tájékoztatása szerint a város közigazgatási területén **a vízfolyások és holtágaik által átszőtt területek, valamint a kiterjedt gyepterületek tartoznak a tájképvédelmi terület övezetbe.**

1.12-16. ábra: Tájképvédelmi terület övezete Mezőtúr területén
(forrás: KMNPI és HNPI adatszolgáltatás)

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Nemzetközi védettség alatt álló területek

Natura 2000 területek

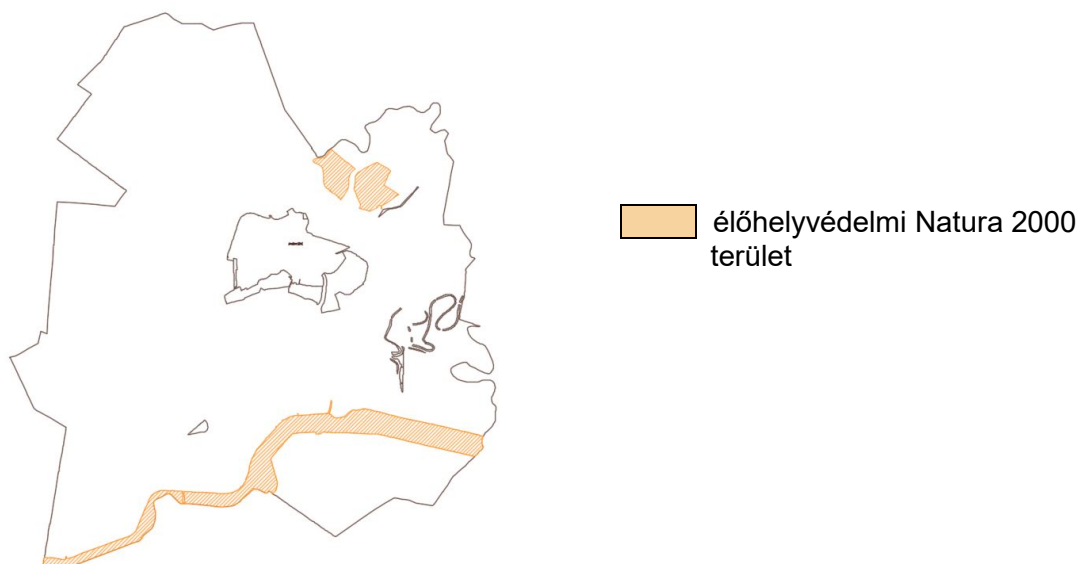
Az egységes európai ökológiai hálózatot alkotó Natura 2000 területek (Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek) kijelölésére az Európai Unió csatlakozás kötelezte az országot¹. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet tartalmazza az érintett területek helyrajziszámos listáját. E szerint Mezőtúr közigazgatási területét az alábbi Natura 2000 területek érintik.

- **Mezőtúri Szandazugi-legelő (HUHN20149)** kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
- **Hármas-Körös (HUKM20017)** kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület

¹ A területlehatárolást Európai Unió irányelvek (a Természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló irányelv és a Madárvédelmi irányelv) határozták meg. Az egységes európai ökológiai hálózat kialakításának célja, hogy biztosítsa bizonyos természetes élőhelytípusok, valamint bizonyos fajok élőhelyei kedvező állapotának fenntartását, vagy adott esetben helyreállítását természetes kiterjedésükön, illetve elterjedési területükön belül. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló jogszabály először 2006-ban jelent meg, melyet azóta többször is módosítottak.

A Szandazugi-legelő a várostól ÉK-re, a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna két oldalán, közel 400 ha-on terül el. A Hármaskörös több mint 7800 ha-os Natura 2000 területe Mezőtúr közigazgatási területén kívül még öt Jász-Nagykun-Szolnok megyei település (Kunszentmárton, Mesterszállás, Öcsöd, Szelevény, Tiszaföldvár), öt Békés megyei település (Békésszentandrás, Csárdaszállás, Gyomaendrőd, Köröstarcsa, Szarvas), valamint két Csongrád megyei település (Nagytőke, Szentés) közigazgatási területét érinti.

1.12-17. ábra: Natura 2000 területek Mezőtúr területén
(forrás: KMNPI és HNPI adatszolgáltatás)

1.12-1. táblázat: A Natura 2000 területeken előforduló közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok (forrás: <http://www.kmnp.hu/>)

MEZŐTÚRI SZANDA ZUGI-LEGELŐ (HUHN20149) KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLET	
jelölő élőhely:	1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak 6250* - Síksági pannon löszgyepek ²
jelölő fajok:	nem található
HÁRMAS-KÖRÖS (HUKM20017) KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZET-MEGŐRZÉSI TERÜLET	
jelölő élőhely:	6440 - Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei
	91E0* - Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)
	3150 - Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel
	3270 - Iszapos partú folyók részben Chenopodion rubri és részben Bidention növényzettel
	3130 - Oligo-mezotróf állóvizek Littorelletea uniflorae és/vagy Isoeto-Nanojuncetea vegetációval

² A Natura 2000 adatlapon nem szereplő, de a fenntartási tervet megalapozó felmérések alapján jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhely

jelölő fajok:	1130 - Balin (<i>Aspius aspius</i>)
	1124 - Halványfoltú küllő (<i>Gobio albiginnatus</i>)
	1220 - Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)
	1318 - Tavi denevér (<i>Myotis dasycneme</i>)
	1355 - Vidra (<i>Lutra lutra</i>)
	1032 - Tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>)
	1086 - Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)
	1060 - Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)
	2522 - Garda (<i>Pelecus cultratus</i>)
	1134 - Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)
	1145 - Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>)
	1149 - Vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>)
	1146 - Törpecsík (<i>Sabanejewia aurata</i>)
	2555 - Széles durbincs (<i>Gymnocephalus baloni</i>)
	1157 - Selymes durbincs (<i>Gymnocephalus schraetzer</i>)
	1159 - Magyar bucó (<i>Zingel zingel</i>)
	1993 - Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>)
	1188 - Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)

*: kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípus

A Natura 2000 területek alapvető természetvédelmi célkitűzése az azokon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Az egyes Natura 2000 területek kezelésére vonatkozó konkrét javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit a Fenntartási tervek tartalmazzák. Mindkét Natura 2000 terület fenntartási terve elkészült.

E szerint a Mezőtúr közigazgatási területét érintő Natura 2000 területeken a specifikus célok és végrehajtandó intézkedések az alábbiakban összegezhetők:

A Szandazugi-legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen

- a gyepterület jelenlegi állapotának fenntartását célzó legeltetési/kaszálási rendszer kidolgozása;
- a bolygatott részek gyepjének rekonstrukciója gyommentesítő kaszálással;
- a területen itt-ott előforduló idegenhonos fajú faültetvények fokozatos átalakítása őshonos fajú, kocsányos tölgy uralta természetszerű erdőállományokká és facsoportokká;
- inváziós és tájidegen fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása;
- a területen lévő mocsarak, mocsárrétek és vizes élőhelyek vízellátottságának biztosítása.

A Hármaskörös kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen:

- a jelölő élőhelytípusok lehetséges mértékű élőhely-rehabilitációja;
- a gyepterületek és vizes élőhelyek esetében a szántóföldek erdősítése, visszagyepesedése;
- a ligeterdők esetében az őshonos állományok területi arányának növelése, minél gazdagabb, kiegyenlített korosztály-eloszlású, az élőhelytípusra jellemző őshonos fajokból álló erdőszerkezet kialakítása, a vágásérettségi kor emelése, természetközeli erdőkezelési eljárások bevezetése;
- az inváziós fajok visszaszorítása.

Magyarországi természetvédelmi oltalom alatt álló területek

Országosan védett természeti területek

Mezőtúr közigazgatási területén **egyedi jogszabállyal védelem alá helyezett országos jelentőségű védett természeti terület** a Körös-Maros Nemzeti Park részét képező **Körös-ártér** területe. A Körös-Maros Nemzeti Park 1997-ben jött létre. „A védetté nyilvánítás célja a Körösök és a Maros vízrendszerén kialakult jellegzetes tájszerkezet, a kiterjedt szikes puszták, lösztársulások, természetes és természetközeli erdők, árterek, szikes tavak, időszakosan vízborított területek, holtágak, mocsarak természetes növénytakarásainak és állatvilágának megőrzése, a nemzetközi jelentőségű madárélőhelyek és a vándorló állatvilág védelmének biztosítása, a védett területek természetes, az élőhely típusának megfelelő vízellátottsági szint helyreállítása” (3/1997. (I.8.) KTM rendelet 2. § (1) bek.).

Az Igazgatóság működési területén található más és más adottságú és sajátosságú tájakon változatos, természeti értékekben gazdag területek maradtak fent, melyek több különálló egységet és nem összefüggő területet képezve alkotják a Nemzeti Park területét, s melyek természetvédelmi területként, tájvédelmi körzet részeként többnyire már korábban is védeltséget élveztek. Mezőtúr közigazgatási területét a Nemzeti Park részeként a fent említett Körös-ártér védett területe érinti.

A Nemzeti Park e részterülete a Hármaskörös hullámterének Békés és Jász-Nagykun-Szolnok megyébe eső szakaszát foglalja magában Csárdaszállás és Szelevény között, érintve Mezőtúr mellett Gyomaendrőd, Szarvas, Békésszentandrás, Mesterszállás, Öcsöd, Tiszaföldvár és Kunszentmárton közigazgatási területét is, mintegy 6580 hektáron.

A Hármaskörös hullámterének sajátossága, hogy az ősbibb, természetes és a folyószabályozás eredményeként létrejött új élőhelyek együtt találhatóak meg. A békésszentandrás duzzasztó működésének hatására a folyó Mezőtúr területét is érintő felső szakasza lassúbb áramlású, kiegyenlített vízszintű, állóvízhez hasonló. A hullámtéri erdőket főként fűz-nyár ligetek alkotják, tölgy-kőris-szil keményfás ligeterdők már csak kis kiterjedésben jellemzőek. A hullámtér sok faj számára jelent kedvező életteret, gazdag flórája és faunája fontos szerepet játszik a mentett oldali vizes élőhelyek élővilágának fennmaradásában és megújulásában. Igen gazdag a terület rovarvilága és halfaunája. Kiemelkedő a Nemzeti Park e részterületének tavi denevér (*Myotis dasycneme*) kolóniája és jelentős értéket képvisel a vidra (*Lutra lutra*) is. A Hármaskörös hullámterének mélyebb fekvésű kaszálórétjein költ a Nemzeti Park legjelentősebb haris (*Crex crex*) állománya. További ritka, fokozottan védett itt fészkelő madárfajok a fekete gólya (*Ciconia nigra*), a rétisas (*Haliaeetus albicilla*) és a barna kánya (*Milvus migrans*).

1.12-18. ábra: A Körös-Maros Nemzeti Park területe Mezőtúron
(forrás: KMNPI adatszolgáltatás)

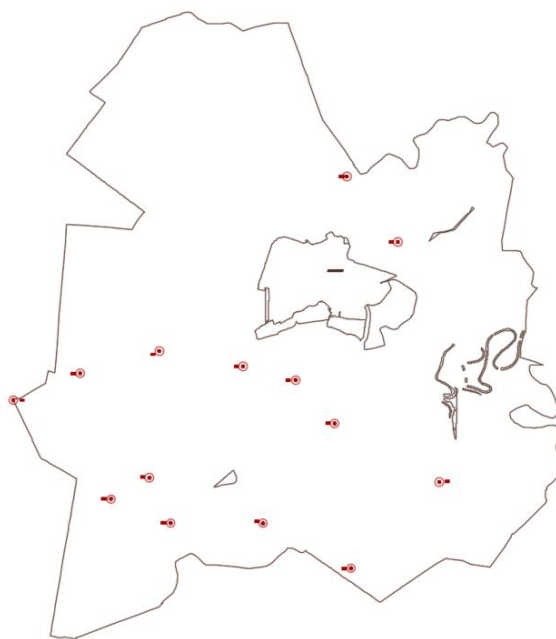

Országos jelentőségű védett természeti emlékek minősülnek a **kunhalmok**, melyek az 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva, **ex lege védettek**. A természetvédelmi törvény értelmében a kunhalom olyan kultúrtörténeti, kulturális örökségi, tájképi, illetve élővilág védelmi szempontból jelentős domború földmű, amely kimagasodó jellegével meghatározó eleme lehet a tájnak. A kunhalmok az Alföld olyan unikális értékű tájelemeit jelentik, melyek táji, régészeti, kultúrtörténeti és botanikai kincseket is őriznek.

A város határában nyilvántartott kunhalmok:

1. Alsórészi-halom: széthordták, megsemmisült
2. Általeső-halom: ép, felszántott, honfoglalás kori leletanyaggal
3. Bári-halom: ép, felszántott, honfoglalás kori leletanyaggal
4. Bence-halom: ép, felszántott, régészetileg feltáratlan
5. Duca-halom: részben elhordták, felszántott, régészetileg feltáratlan
6. Gyilkos-halom: részben elhordták, felszántott, régészetileg feltáratlan
7. Kengyel-halom: bolygatott, felszántott, régészetileg feltáratlan
8. Leski-halom: ép, felszántott, régészetileg feltáratlan
9. Pap-halom: részben elhordott, ösgyepvel borított, régészeti lelőhely
10. Peresi-halom: részben elhordott, ösgyepvel borított, régészeti lelőhely
11. Törő-halom: megbontott, elgyomosodott gyepvel borított, régészeti lelőhely
12. Vasadi-halom: ép, felszántott, régészetileg feltáratlan

1.12-19. ábra: Ex lege védett kunhalmok
(forrás: HNPI adatszolgáltatás)

Helyi védett természeti területek

Önkormányzati rendelettel védetté nyilvánított helyi jelentőségű természetvédelmi terület Mezőtúr közigazgatási területén nem található. A hatályos településrendezési eszközök az alábbi területeket helyi védelemre javasolt természeti értéként szerepeltetik:

belterületen

- kocsányos tölgy (*Quercus robur*) a kórház udvarán
- kocsányos tölgy (*Quercus robur*) a katolikus templom udvarán
- japán akác (*Sophora japonica*) a vasútállomás épülete mellett

külterületen

- Szanda-zug és Berettyó-folyó a holtággal
- Nagy Marász, Marász-zugi ősgyep területe, beleértve a Peresi-holtág Marász-zugi szakaszát
- Harcsás-holtág
- Túrtői-holtág és a Bári halomtól délre eső a Hármaskörös gátjának tövében található szikes gyep
- Takács tanya bekötő útja melletti Borbás fasor

E területek védetté nyilvánításának feltétele a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. 22-27. § szerinti védetté nyilvánítási eljárás lefolytatása, melyre ezidáig nem került sor.

Fenti területeket – kiegészülve a Csordajárás 1 és Csordajárás 2 gyepterületekkel, valamint a Hortobágy-Berettyó városi szakaszával - a város településképvédelmi rendelete³, mint védett természeti érték, tájérték a helyi védettségű egyedi értékek⁴ között szerepelteti.

Természeti területek

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 15. §-a alapján a közigazgatási területen nyilván tartják az országos természetvédelmi védetség alatt nem álló, de természetközeli társulásokkal borított területeket, az ún. természeti területeket⁵. A Nemzeti Park Igazgatóság által nyilvántartásba vett természeti területek a közigazgatási területen elszórtan megmaradt természetközeli állapotú gyep- és erdőterületek. Az érintett területekről hivatalos jegyzék nem jelent meg.

Egyedi tájértékek

Egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. (1996. évi LIII. tv. 6. § (3) bekezdés) Az egyedi tájértékek nyilvántartásba vétele az 1996. évi LIII. törvény 6. § (4) bekezdése értelmében az illetékes nemzeti park igazgatóság feladata.

A Mezőtúr közigazgatási területén található egyedi tájértéknek jelölt értékeket a *1.12-12. ábra* mutatja be. Mezőtúr területén a nemzeti park igazgatóság által az egyedi tájértékek felmérése és nyilvántartásba vétele még nem történt meg. Az adatok a TÉKA projekt keretében létrehozott egyedi tájértékek online kataszteréből származnak (<http://tajertekar.hu>), mely közösségi szerkesztésű, ezáltal az adatok olykor pontatlanok lehetnek.

Az egyedi tájértékek között a „Természetvédelem. Egyedi tájértékek kataszterezése” c. MSZ 20381:2009 Magyar Szabványban javasolt szempontok és csoportosítás szerint megkülönböztetünk:

- kultúrtörténeti,
- természeti, továbbá
- tájképi egyedi tájértékeket.

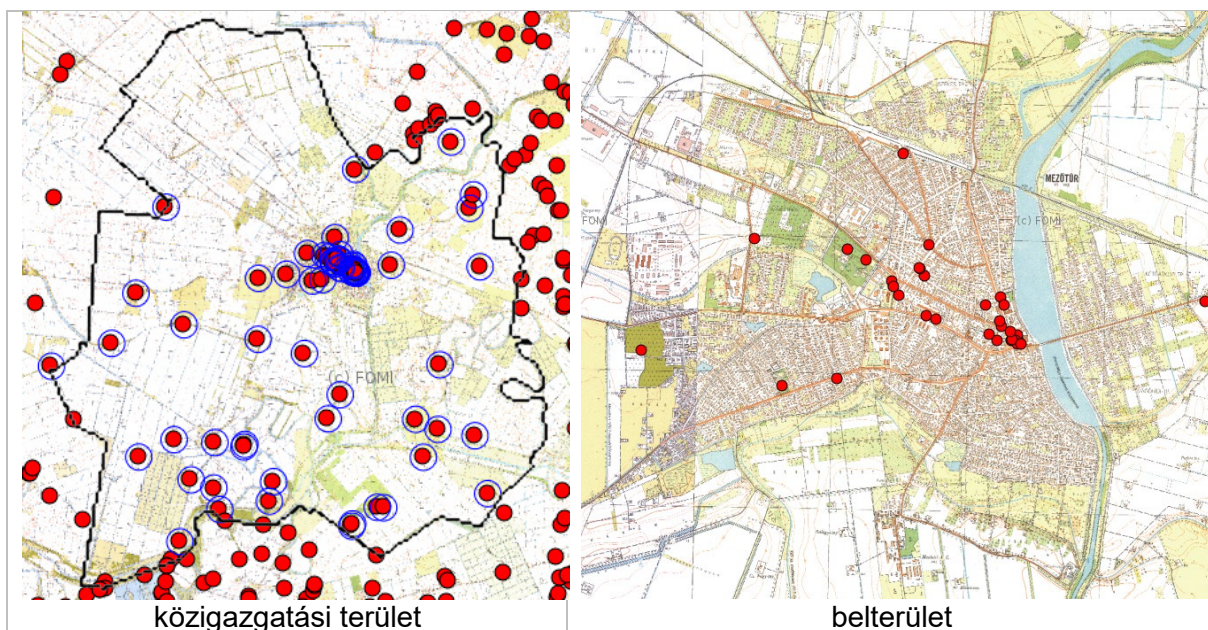
Mezőtúr területén legnagyobb arányban belterületen szobrok, emlékművek, tájjellegű épületek, külterületen gémeskutak fordulnak elő az egyedi tájértékek kataszterében.

³ Mezőtúr Város Önkormányzata Képviselő-testületének 28/2017. (XII. 28.) önkormányzati rendelete Mezőtúr Város Településképi védelméről

⁴ 28/2017. (XII. 28.) önkormányzati rendelet 2. melléklete

⁵ „*Természeti terület*: valamennyi olyan földterület, amelyet elsősorban természetközeli állapotok jellemeznek. *Természetközeli állapot*: az az élőhely, táj, életközösség, melynek keletkezésében az ember egyáltalán nem, vagy –helyreállításuk kivételével- alig meghatározó módon játszott szerepet, ezért a benne végbemenő folyamatokat többségében önszabályozás jellemzi.” [1996. évi LIII. tv. a természet védelméről]

1.12-20. ábra: Egyedi tájértékek elhelyezkedése Mezőtúron

Forrás: <http://tajertektar.hu>

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Az országos ökológiai hálózat területét az Országos Területrendezési Terv határolja le. Korábban az OTrT-ben lehatárolt országos ökológiai hálózat területe a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben került differenciálásra magterületre, ökológiai folyosóra és pufferterületre.

Az Országgyűlés 2018. decemberében hagyta jóvá a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt, benne az új OTrT-vel. Az új törvény az ökológiai hálózat magterületét, az ökológiai folyosó övezetét és a pufferterület övezetét országos övezetként határozza meg. Az övezetek lehatárolását a törvény 3/1. melléklete tartalmazza. A törvény vonatkozó rendelkezései 2019. március 15-től hatályosak.

A területi tervek és az illetékes nemzeti park igazgatóságok (KMNPI és HNPI) adatszolgáltatása alapján Mezőtúr közigazgatási területén az alábbi területek tartoznak a nemzeti ökológiai hálózat területei közé:

- **magterület**⁶: a Körös-ártér és az Alsórészi Túlakörös erdeje;
- **ökológiai folyosó**⁷: a Hármaskörös holtágaival, a Hortobágy-Berettyó főcsatorna és holtágai, a Szandazugi legelő és a Csordajárás 1 és 2 elnevezésű gyepterületek;
- **pufferterület**⁸: az Alsórészi Túlakörös erdejének környezete.

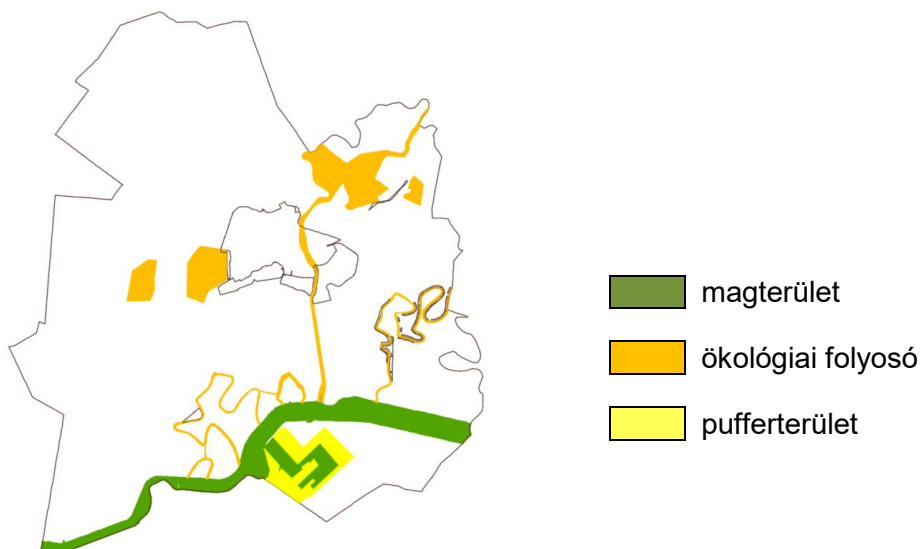
⁶ ökológiai hálózat magterületének övezete: „...olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek, és több védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont.” (TrTv 4. § 34. pont)

⁷ ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete: „...olyan többnyire lineáris kiterjedésű folytonos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok, amelyek döntő részben természetes eredetűek, és amelyek alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek - magterületek, pufferterületek - közötti biológiai kapcsolatok biztosítására.” (TrTv 4. § 35. pont)

⁸ ökológiai hálózat pufferterületének övezete: „...olyan rendeltetésű területek, amelyek megakadályozzák vagy mérséklék azon tevékenységek negatív hatását, amelyek a magterületek és az ökológiai folyosók állapotát kedvezőtlenül befolyásolhatják vagy rendeltetésükkel ellentétesek.” (TrTv 4. § 36. pont)

1.12-21. ábra: Az országos ökológiai hálózat területeinek elhelyezkedése Mezőtúr területén

(forrás: HNPI, KMNPI adatszolgáltatás)

1.12.3.4. Egyéb védendő tájhasználat

Érzékeny természeti terület (ÉTT), Magas Természeti Értékű Terület (MTÉT)

Az elsőként "Érzékeny Természeti Terület"-nek (ÉTT), majd 2009-től "Magas Természeti Értékű Terület"-nek (MTÉT) nevezett, különböző természetvédelmi értékek megőrzésére lehatárolt területek olyan kiemelt természeti vagy táji értékekkel jellemzett területeket foglalnak magukba, melyek hatékony megmaradását, megőrzését, a területek megfelelő használatával szükséges biztosítani.

A Program célja a természeti (ökológiai) szempontból érzékeny földrészekre olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, fenntartása, további földrészek kijelölése, amelyek támogatással ösztönzött, önként vállalt korlátozások révén biztosítják az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését. A gazdálkodási előírások önkéntes vállalásáért és teljesítéséért területalapú, vissza nem térítendő kifizetés illeti meg a gazdálkodót.

Mezőtúr közigazgatási területét az érzékeny természeti területekről szóló 2/2002. (I.23.) Köm-FVM együttes rendelet értelmében a **Dévaványa környéke** elnevezésű kiemelten fontos érzékeny természeti terület érinti, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V.14.) FVM rendelet MTÉT területként is nyilván tart, így az érintett gazdálkodóknak lehetősége van a programban való részvételre.

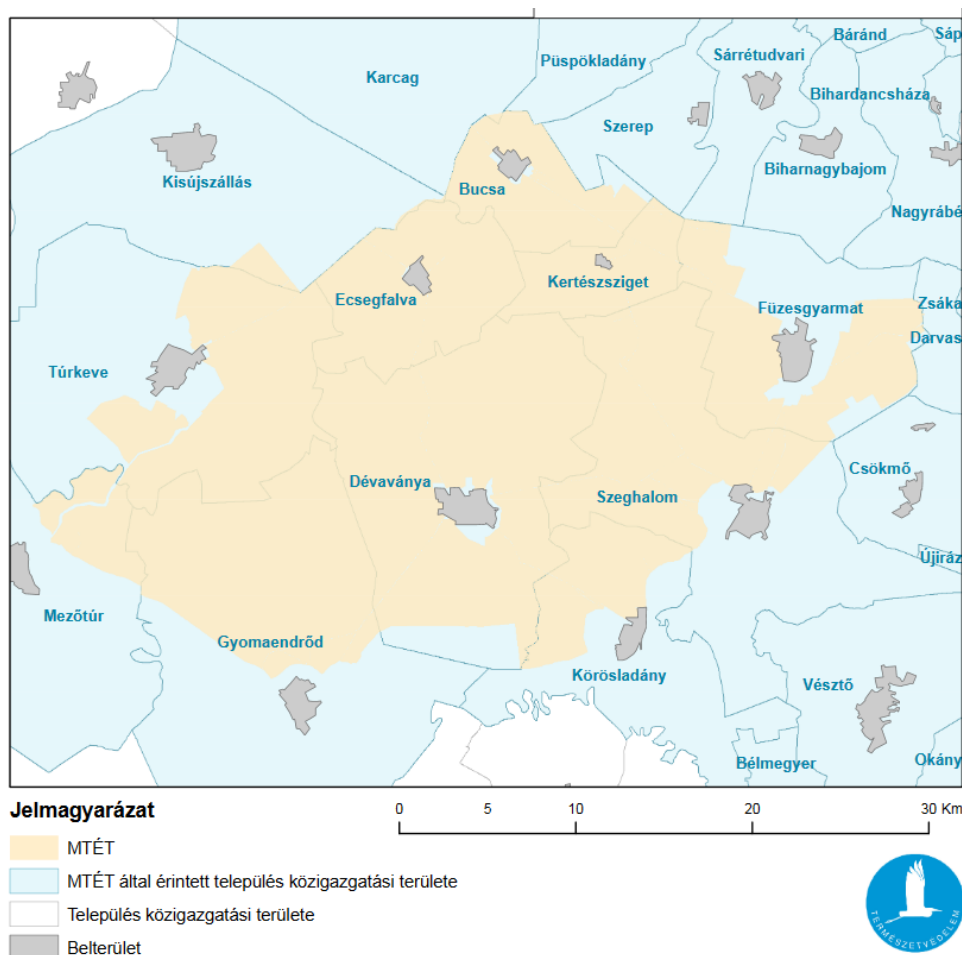
A terület a Hortobágy-Berettyó mellett elterülve, jellegét tekintve mentett ártéri táj, kiszáritott és elszikesedett puszták és szántóföldek mozaikja. A program legfőbb célja a térségre jellemző változatos élőhely-szerkezet megtartása, és az ehhez kapcsolódó hagyományos gazdálkodási formák megőrzésének és elterjesztésének elősegítése. A száraz füves puszták, padkás szikesek nagy része az állattartás visszaszorultával gyomosodásnak indult, a gyepgazdálkodási előírás-csomagok a védett fajok számára kedvező vetésszerkezet és gyephasznosítási formák elterjedésének támogatásával e folyamat megállítását, visszafordítását célozzák. Dévaványa térségében jelentős a szántóterületek aránya, amelyek számos védett és fokozottan védett madárfajnak nyújtanak táplálkozó, vagy fészkelőhelyet. Ezek közül is kiemelkedik a tűzok, az ország tűzokállományának mintegy 1/3-ad része él itt.

Mezőtúr területén az érintett területeken pályázható tematikus előírascsoportok (TECS):

- MTÉT Tűzokvédelmi szántó TECS
- MTÉT Tűzokvédelmi gyepek TECS

A különböző tematikus előírascsoportok elérhetőségeit a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerben (MePAR) lehet nyomon követni.

1.12-22. ábra: Dévaványa és környéke MTÉT által érintett települések
(forrás: MTÉT Program 2015, Tájékoztató)

Körösök Völgye Natúrpark

A natúrpark az ország jellegzetes természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékekben gazdag területein, helyi közösségek által létrehozott tájszintű együttműködés, melynek célja a természeti és kulturális örökség megőrzése, bemutatása és a vidék fejlődését elősegítő hasznosítása, ahol a táj és a természet védelme nem az embertől, hanem vele hasznosítva valósul meg. A natúrparkok alapvetően természetközeli jellegűek, melyek legalább egy részének hazai és/vagy közösségi természetvédelmi oltalom alatt kell állnia.

Mezőtúr a **Körösök Völgye Natúrpark** része, mely 2015-ben jött létre a békéscsabai székhelyű Körösök Völgye Natúrpark Egyesület kezdeményezésére, 14 település (Békés, Békéscsaba, Békésszentandrás, Csárdaszállás, Doboz, Gyomaendrőd, Gyula, Köröstarcsa, Kunszentmárton, Mezőberény, Mezőtúr, Ócsöd, Sarkad, Szarvas) részvételével, a Berettyó–Körös vidék és a Körös-Maros köze középtájak találkozásánál, három kistájcsoporthoz és hét kistáj területét érintve.

A Körösök Völgye Natúrpark területének gerincét a Körös folyók jelentik. A tájat füves és vizes élőhelyek, erdők, puszták, rétek és mezőgazdasági hasznosítású gyepek teszik változatossá. Kiemelkedő jelentőségűek a Körös folyók által évezredek alatt kialakított geomorfológiai képződmények: a holtmedrek, a lefűzött morotvák, az időszakos vízellátású erek, melyek mindenhol átszövik és összekötik e kiterjedt, sokszínű földrajzi táj történelmét, hagyományait, kultúráját. Egyszerre képeznek zöldfolyosó-rendszert és biztosítanak a lakosság számára rekreációs potenciált. A Natúrpark célja e természeti, épített és a kulturális értékek megőrzése, az itt élő társadalom helyben maradásának elősegítése, jövedelemszerző képességének javítása, elsősorban a táj teljesítőképességének megőrzését biztosító, fenntartható turizmus által.

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei értéktár 2018. augusztusáig, mintegy 68 megyei értékkel rendelkezett, melyek közül 11 megyei érték a Natúrpark területén, ezen belül 6 Mezőtúr településen található, melyek között táji, természeti értékek is megtalálhatók. A megyei értéktárba felvett mezőtúri értékek:

- Mezőtúri fazekasság
- Mezőtúr környékének holtág-rendszere
- Hortobágy-Berettyó hármasszilip és árvízkapu
- Földikutya populáció
- Kupai Sándor fafaragó munkássága
- Mezőtúri Képzőművészeti Alkotótelep

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

- A szántóterületek túlzott térnyerése következtében a külterület jelentős részét tájképi egyhangúság jellemzi.
- Alacsony erdősültség és gyér tájfásítás miatt kevés ökológiai felület, az ökológiai kapcsolatok folytonosságának hiánya jellemző.
- A közösségi használatú vízparti területek helyett az egyéni használatú üdülőterületek terjeszkedése a holtágak mentén.
- A talaj minőségének romlása a belvízzel, szélrózsiával veszélyeztetett területeken.
- Tájképi, ökológiai probléma a gyomosodás, az invazív növényfajok terjedése.
- Tájésképítési konfliktus a felhagyott iparterületek látványa, továbbá az elszórtan felbukkanó illegális hulladéklerakások tájképi látványa.

1.13. A ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálatai a településrendezési eszközök felülvizsgálatához az alábbiakkal egészülnek ki:

A település zöldfelületi rendszere – szakmai megfogalmazás alapján – a település klimatikus viszonyainak fenntartása, javítása érdekében döntően zöldfelületekből és vízfelületekből álló, hatásmechanizmusuk és térbeli elhelyezkedésük alapján egy nagy egységet képező települési szövet (alrendszer), amely az adott település ökológiai paramétereit, lakóinak pszichés és szomatikus érzetét javítja, egyes állatok számára élőhelyet biztosít, a település káros környezeti hatásait tompítja (forrás: Magyar Tájépítészek Szövetsége). E fejezetben Mezőtúr zöldfelületekből álló szövetét mutatjuk be.

1.13.1. Mezőtúr zöldfelületi rendszerének elemei

A település zöldfelületi rendszere a belterületi zöldfelületi elemekből, – a zöldterületekből (közpark, közkertek), a zöldfelületi intézményekből (sportpálya, temető, strand), valamint az egyes területfelhasználási egységek létesítményeinek kertjeiből (intézménykert, lakóterületek,

üdülőterületek, gazdasági területek zöldfelületei) és a zöldfelületi elemeket összekapcsoló, utak mentén létesített fasorokból, útfásításokból – és az ehhez kapcsolódó külterületi zöldfelületi elemekből, – erdők, gyepterületek, fás, ligetes területtel, nádassal övezett vízfelületek, vízfolyások – áll.

Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Közparkok, közkertek, szabad terek

A közparkok, közkertek (zöldterületek) közösségi célú, zöldfelülettel fedett területek, melyek a szabadidő eltöltéséhez pihenési, szórakozási, játék és/vagy sportolási lehetőséget nyújtanak a város vagy egy városrész lakói számára. Ezeket az ITS Megalapozó vizsgálata részletesen tárgyalja, kiegészítésre nem szorulnak.

A közcélú zöldfelületek számát gazdagítják a telepszerű beépítésű lakóterületek zöldfelületei is. A városközpontban a lakótelepek épületei között elterülő nagy kiterjedésű lakóterületi közkertek (Ifjúsági lakótelep, Földvári úti lakótelep) infrastrukturális és esztétikai adottságai a közparkokéhoz hasonlóak. Ezek kerítetlen zöldfelületek, szép idős fákkal, gyepes területekkel.

Zöldfelületi intézmények

Zöldfelületi intézmények közé tartoznak azok a létesítmények, melyek működéséhez, funkciójuk betöltéséhez zöldfelülettel beültetett területre, kertre van szükség. Ide tartoznak a nagyterjedésű sportterületek, a temetők, a strand és egyéb rekreációs területek.

A városban egy nagyobb szabadtéri **sportterület** található: a Szolnoki úton lévő Sporttelep. A sportterületen túl további nagyterjedésű zöldfelületi intézmény, jelentős zöldfelületbe ágyazott, szabadtéri rekreációs létesítmény, mely szervesen kapcsolódik a város zöldfelületi rendszerébe a Mezőtúri **Strandfürdő és Uszoda**.

Zöldfelületi intézmények közé tartoznak a **temetők**, melyek megfelelő növényborítottság esetén jelentős szerepet töltenek be a település zöldfelületi rendszerében. A kultikus célon felül kondicionáló felületként, továbbá pihenőparkként is funkcionálhatnak. Mezőtúr temetői – Felsőrészi Református temető (Szolnoki utca – Temető utca – Vásárhelyi Pál utca által határolt terület), Szolnoki úti temető, melyek a belterület központi részén helyezkednek el; az Akác utcai temető a város délnyugati szélén található. A város beépített területétől távolabb pedig az Álomzugi temető/sírkert található. Kedvező fekvésük és nagy kiterjedésük miatt a zöldfelületi rendszerben betöltött szerepük jelentős.

Intézménykertek, közhasználat elől elzárt zöldfelületek

A település közhasználat elől elzárt zöldfelületei közé a lakóházak, üdülőházak, hétvégiházak kertjei, az intézménykertek, valamint a gazdasági területek zöldfelületei tartoznak, melyek elsősorban a biológiailag aktív felületek növelésében, s ezáltal a település levegőminőségének javításában, a kedvező klíma kialakításában játszanak szerepet.

Közülük használati jelentősége, ill. a használói kör nagysága miatt kiemelendők a közintézmények – iskolák, óvodák, bölcsődék, kollégiumok, egészségügyi intézmények, templomok - kertjei. Nagy számuk miatt a város zöldfelületi rendszerének fontos részét képezik, és némely különösen értékes növényállománnyal is rendelkezik.

A kertvárosias lakóterületek dominanciája miatt a lakóterületek kertjei jelentős arányt képviselnek a város zöldfelületi rendszerében, különösen a nagyobb belső kertekkel rendelkező részek, mint a Székeskert, Bodzaskert és Béke-telep. Ezzel szemben sajnos a gazdasági területeken, a környezetrendezés, a kötelező zöldfelületek megvalósítása nem kap

kellő hangsúlyt. Kivételt képez ez alól az egykori laktanya területe, ahol a laktanya idejéből megmaradt növényállomány mennyiségi szempontból említésre méltó. Ugyan az iparterületek telepítése környezeti és közlekedési szempontból is kedvező, a zöldfelületek kialakítására, a zöldfelületi intenzitás növelésére, nagyobb arányú fásítás elérésére a környezetminőség javítása, a kedvező településképi megjelenés elérése végett érdemes gondot fordítani.

A települési zöldfelületi rendszer összekötő elemei

A települési **zöldfelületi rendszer összekötő elemei** a közlekedési felületek zöldfelületei, útmenti zóldsávok, fasorok, egyéb zöldfelületi jellegű vonalas elemek, vízfolyások, melyeknek jelentős szerepe van a szigetszerűen elhelyezkedő zöldfelületi elemek összekötésében, összefüggő zöldfelületi rendszer kialakításában.

A város zöldfelületi rendszerének sajátos karaktert adnak a zöld sávokkal kísért széles utcák. Ezek többnyire fásítottak, azonban kevés az egységes, azonos korú és fajú egyedekből álló fasor, mely különösen szép utcaképet eredményezhet. A kisebb lakóutcákat többnyire a lakók vegyes kiültetései - dísz- és gyümölcsfák díszítik.

A **város és térsége zöldfelületi rendszerének** jelentős természeti értékkel is rendelkező zöldfelületi elemei a **felszíni vizek**, a partot kísérő területek élőhelyekben gazdag környezete (hullámtéri erdők, nádasok, fásítások), melyek az útmenti zöld sávok mellett a külterület zöldfelületi elemeinek, szétaprózódott természetközeli élőhelyeinek összekötésében, valamint a belterületi és külterületi zöldfelületi rendszer közötti kapcsolat megteremtésében játszanak fontos szerepet. Kedvező, hogy számos külterületi utat és csatornát kísér valamilyen zöld sáv, ezeknek igen jótékony a mikroklimatikus-, ökológiai- és tájképi hatása. A vízfolyások belterületi szakasza melletti növényzet azonban sajnálatos módon szegényes.

A város erdőszültsége rendkívül alacsony, a közigazgatási terület egészét tekintve mindössze 3,2 %. Az erdőállomány nagy része a Hortobágy-Berettyó és a Körös mentén található, közel egyenlő arányban oszlanak meg a védelmi és a gazdasági rendeltetésű erdőterületek. Közjóléti rendeltetésű erdő nem található a településen. A belterületen, vagy annak elérhető közelségében nem található erdőterület.

Összefoglalva elmondható, hogy Mezőtúr város zöldfelületi rendszere kiterjedt, számos közparkja, intézménykertje, szélesebb zöld sávval kísért utcái vannak. A külterületi zöldfelületi rendszerrel való kapcsolatot a vízfolyások és parti sávjuk teremti meg.

1.13.2. Mezőtúr zöldfelületi ellátottságának értékelése

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálatai 1.13.1.2. fejezete a településrendezési eszközök felülvizsgálatához az alábbiakkal egészülnek ki:

A város zöldfelületi ellátottsága mennyiségi szempontból megfelelő, funkcionális és esztétikai szempontból azonban fejlesztésre van szükség. A biológiailag inaktív felületek aránya a kereskedelmi, szolgáltató és ipari gazdasági területeken a legnagyobb (nagykiterjedésű parkolók, manipulációs terek). A belterületet is behálózó felszíni vízfolyások a zöldfelületi rendszernek jelenleg nem alkotják szerves részét, azok beintegrálása szükséges.

1.13.3. A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálatai 1.13.1.3. fejezete a településrendezési eszközök felülvizsgálatához az alábbiakkal egészülnek ki:

Mennyiségi problémák

- Kevés sportolási lehetőség, különösen ami a mindennapi sportolásra nyújtana lehetőséget.
- Az országos közutak, a mezőgazdasági feltáró utak és csatornák menti területek tájfasítása hiányos, mely ökológiai, esztétikai, környezetvédelmi és klimatikus szempontból is kifogásolható.
- Az újonnan kialakításra kerülő, illetve átépülő nagyterjedésű gazdasági területek zöldfelületi intenzitása alacsony.
- Alacsony erdősültség, különösen a belterület környezetében közjóléti erdők, védő erdők hiánya.

Minőségi problémák

- A zöldterületek jelentős része, különösen a kevésbé frekvenciált területeken alulhasznosított (kerti berendezések, sétautak hiánya).
- A nem frekvenciált területek zöldterületeinek, közhasználatú zöldfelületeinek extenzív gondozása, gyér növényborítottsága esztétikai, városképi szempontból kifogásolható, a használati értéket is kedvezőtlenül befolyásolja.
- A hiányos fasorok, öreg, beteg növényegyedek, csonkolt fák kedvezőtlen látványa.

1.14. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálatai a településrendezési eszközök felülvizsgálatához az alábbiakkal egészülnek ki:

1.14.1. A területfelhasználás vizsgálata**1.14.1.1. A településszerkezet vizsgálata**

A város rendezési terve alapján a belterület településszerkezetében, annak meghatározó elemeiben jelentős módosítás nem tervezett. A városközpont településközpont vegyes területekkel szomszédos lakóterületek nagyvárosias és kisvárosias lakóterületi besorolása a központi jelleget hangsúlyozza. A központtól távolabbi és a belterület szélén lévő lakóterületek már a lazább beépítésű kertvárosias és falusias besorolásúak. A belterület különleges területei, jellegüktől függően, különböző kapcsolatokkal rendelkeznek. Az oktatási, az egészségügyi és szociális jellegű különleges területek a városközpontban vagy annak közelében vannak, szintén fontos központképző tényezők. A sport, rekreációs, a strand és a fürdő különleges területek leginkább a fontos közlekedési útvonalakhoz kapcsolódnak, de jól illeszkednek a lakóterületekhez és a zöldterületi rendszerhez. A zöldterületi rendszer elemei egyrészt kötődnek a városközponthoz, másrészt a lakóterületekhez és a különleges területekhez is. A kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek jellemzően a belterület főbb útjai mentén, az ipari gazdasági területek viszont a belterület peremén, a vasútvonalak mellett és északon a vasútvonalnak a belterülettel ellentétes oldalán található. Az elmúlt évtizedekben emberi beavatkozás nyomán keletkezett városszerkezeti problémákkal nem rendelkezik a város. A városszerkezeti problémák a három legfontosabb településszerkezetet meghatározó tényezőhöz kapcsolható

1.14.1.2. Területhasználat az ingatlan-nyilvántartási adatok szerint

Az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatai a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Beépítésre szánt területek

általános használat	sajátos használat	megengedett legnagyobb szintterület-sűrűség
Lakóterület (L)	nagyvárosias (Ln)	3,0
	kisvárosias (Lk)	1,0
	kertvárosias (Lke)	0,6
	falusias (Lf)	0,5
Vegyés (Vt)	településközpont (Vt)	2,0
Gazdasági terület (G)	kereskedelmi, szolgáltató (Gksz)	1,8
	egyéb ipari (Gip)	1,5
Üdülőterület (Ü)	üdülőházas (Üü)	0,6
	hétvégi házas (Üh)	0,2
Különleges (K)	oktatási	2,0
	strand, uszoda, gyógyfürdő, kemping	1,5
	temető	0,2
	szociális otthon	1,8
	sportterület	1,2
	egészségügyi	2,0
	lovaspálya	0,6
	tangazdaság	1,0
	közműterület	1,0
	szilárd hulladékkezelő	0,2
	folyékony hulladékkezelő	0,9
	mezőgazdasági üzemi terület	1,2
	gyepmesteri telep	0,2
	kutyamenhely	0,2

Beépítésre nem szánt területek

Általános használat	Sajátos használat
Közlekedési és közműterületek	utak, vasút (KÖ)

Zöldterület	közpark (Z)
Erdő	gazdasági (Eg)
területek	turisztikai (Ee)
	védelmi (Ev)
Mezőgazdasági	általános (Má)
területek	korlátozott használatú (Mko)
	kertes (Mk)
Vízgazdálkodási terület	vizek partja és medre. vízműterületek, árvízvédelmi töltés, kompikötő (V)
Természetközeli terület	természetközeli terület (Tk)
Beépítésre nem szánt	bányaterület (Kkb)
különleges	
	gázkutak és védőterületei(Kkg)
	honvédelmi terület (Kkho)
	rekreációs terület (Kkre)

1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

AZ ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálatait a TRE felülvizsgálatához kiegészítést nem igényelnek.

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Alulhasznosított terület, az önkormányzati tulajdonban lévő, volt laktanya területe, a 2200/3 és a 2200/5 hrsz. telkeken.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) területek

Az elmúlt években a város társadalmi és infrastrukturális állapotában nem történt jelentős javulás, így a Településfejlesztési koncepció megalapozó munkarészében felsorolt szegregátumok fennmaradtak.

1. Sugár út - XXVI. Utca - Kert utca - XXIX. utca
2. Balassa Bálint utca - XVIII. utca - XIX. utca
3. Balassa Bálint utca - IX. utca - Tartsay Vilmos utca - X. utca
4. Fóti utca - Kiss János utca - Komp utca - Bercsényi Miklós utca
5. Szélmalom utca - Korsós utca - Kiss János utca - Törő Pál utca déli oldala
6. Mikes Kelemen utca - Táncsics Mihály utca - Kossuth Lajos utca - vasút - Hortobágy- Berettyó
- Alsórésziregálé (Külterület)
- Alsórészitánya (Külterület)

A szegregátumok a város központi belterületén elszórtan, szinte az összes városrészben megtalálhatóak.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A város belterületének telekviszonyait a VR-V3 vizsgálati tervlap ábrázolja.

1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

A város belterületének telekviszonyait a VR-V4 vizsgálati tervlap ábrázolja.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

A város belterületének telekviszonyait a VR-V4 vizsgálati tervlap ábrázolja.

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A településrendezési terv vizsgálati és tervi munkarészei a magassági adatokkal kiegészített hivatalos földhivatali nyilvántartási alaptérképen készülnek. Geodéziai felmérés nem készült.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. Funkció, kapacitás

	Városrész	Jellemző funkció
1.	Városközpont	igazgatás, oktatás, kereskedelem, lakó, szabadidő
2.	Felsőrész	lakó, kereskedelmi
3.	Alsórész	lakó, gazdasági
4.	Újváros	lakó, kereskedelmi
5.	Papucsokert (Oprekert)	lakó, gazdasági mezőgazdasági
6.	Nagycsapatkert (Béketelep)	lakó, gazdasági
7.	Székeskert (Bodzáskert)	lakó, gazdasági
8.	Kertváros (Kétygátközikert, Vágóhídikert)	lakó, gazdasági, szabadidő, zöldterület

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

	Városrész	Beépítési jellemzők
1.	Városközpont	kistelkes, zárt sorú, sűrű beépítés,
2.	Felsőrész	kistelkes kisvárosias, sűrű lakóterület, oldalhatáron álló beépítésű, laza kertvárosias lakó
3.	Alsórész	oldalhatáron álló beépítés, laza kisvárosias lakó
4.	Újváros	oldalhatáron álló beépítés, laza kertvárosias lakó, oldalhatáros falusias lakó, nagyvárosias lakótelep
5.	Papucsokert (Oprekert)	laza kertvárosias, oldalhatáron álló beépítési mód, szabadonálló, sűrű gazdasági terület

6.	Nagycsapatkert (Béketelep)	kertvárosias lakó, oldalhatáron álló beépítési mód, nagytelek falusias lakótelkek, oldalhatáron álló beépítéssel, szabadonálló, zárt sorú gazdasági beépítés
7.	Székeskert (Bodzás kert)	laza falusias lakóterület, oldalhatáron álló beépítési móddal, laza nagytelkes, szabadonálló beépítésű gazdasági terület
8.	Kertváros (Kétköztér, Vágóhidikert)	laza kertvárosias, oldalhatáron álló beépítési mód,

1.14.5.3. Magasság színtszám, tetőidom

	Városrész	Magasság, színtszám, tetőidom
1.	Városközpont	Emeletes, magastetős lakó- és középületek, a városközpont szélén emeletes, lapostetős középületek, a lakótelep házai földszint+három emeletesek, lapostetősek
2.	Felsőrész	Földszintes, vagy tetőtérbeépítéses, magastetős lakóházak, emelt társasházak.
3.	Alsórész	Földszintes vagy egy emeletes, magastetős lakó- és középületek.
4.	Újváros	Földszintes, vagy tetőtérbeépítéses, magastetős lakóházak, emelt társasházak. A lakótelep házai földszint+három emeletesek, lapostetősek
5.	Papucsokert (Oprekert)	földszintes, vagy tetőtérbeépítéses, magastetős lakóházak, emelt társasházak, a gazdasági területeken csarnoképületek
6.	Nagycsapatkert (Béketelep)	földszintes, vagy tetőtérbeépítéses, magastetős lakóházak, emelt társasházak, a gazdasági területeken csarnoképületek
7.	Székeskert (Bodzás kert)	Földszintes vagy tetőtérbeépítés, magastetővel
8.	Kertváros (Kétköztér, Vágóhidikert)	Földszintes beépítés, magastetővel.

1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

	Városrész	Jellemző utcakép, épülettípusok
1.	Városközpont	<p>A város történelmi központja a Kossuth tér, az egykori piacok tere, mely szabályosan elrendezett épületeivel egyedülálló az alföldi kisvárosok főtere között. A történelmi belvárosi mag intézményi épületei szabadonálló beépítéssel épültek. Az épületek közül sok országos vagy helyi védelem alatt álló műemlék.</p> <p>A főtérről kiinduló széles utcákra (Dózsa György út, Kossuth út) a zárt sorú beépítés a jellemző. Ez a beépítési mód, valamint az épületek városias megjelenése adja a területre jellemző kisvárosi utca- és városképet. Ez a városkép a városban meghatározó módon erre a területre jellemző.</p> <p>A belváros terei, fasorai, köztéri alkotásai szintén az egyedi arculat fontos részei. A köztér felújításoknál az elődeinkhez méltó tájépítészeti és köztéri alkotásokkal kell a belvárost tovább fejleszteni.</p>
2.	Felsőrész	<p>Az alföldi mezővárosokra jellemző ágas-bogas utcahálózat, szabálytalan, halmazos tömbök.</p> <p>Jellemző térformák: útelágazások tér, tölcser tér, csillag tér, tömb tér, sarok tér.</p> <p>A mai napig meghatározóak az utcára merőlegesen, a telek oldalhatárára telepített, oromzatos, földszintes parasztházak. Az utcai épület, ha nem oromzatos volt, akkor is az utcára merőleges gerinccel, lekontyolt tetőfelülettel állt, oldal tornácokkal a kert felé.</p>
3.	Alsórész	<p>A mai napig meghatározóak az utcára merőlegesen, a telek oldalhatárára telepített, oromzatos, földszintes parasztházak. Az utcai épület, ha nem oromzatos volt, akkor is az utcára merőleges gerinccel, lekontyolt tetőfelülettel állt, oldal tornácokkal a kert felé.</p> <p>A klasszikus alföldi mezővárosi hangulatot, összefüggő egységes utcaképet már kevés helyen találunk.</p> <p>A településkép homlokzati és tömeg megjelenése falusias utca illetve városképet reprezentál.</p>
4.	Újváros	A kertes családiházak és kistársasházak beépítésű lakott területek.

		A lakótelepekre többé-kevésbé mindig jellemző egy viszonylag homogén településkép, az azonban, hogy ez a kép mennyire emberi léptékű és élhető, nagymértékben függ a kialakítás paramétereitől. A beépítetlen templom előtti teret közpakká alakították.
5.	Papucsokert (Oprekert)	Jellemző a 60-as 70-es évekbeli egységes településképet adó előkertes, oldalhatáron álló, sátortetős kockaházak sokasága. az utcára merőlegesen, a telek oldalhatárára telepített, oromzatos, földszintes parasztházak.
6.	Nagycsapatkert (Béketelep)	Szépen fásított utcák. Földszintes, sátortetős, vagy nyeregtetős beépítés
7.	Székeskert (Bodzás kert)	Szépen fásított utcák. Földszintes, sátortetős, vagy nyeregtetős beépítés.
8.	Kertváros (Kétkátközikert, Vágóhidikert)	Jellemző a 60-as 70-es évekbeli egységes településképet adó előkertes, oldalhatáron álló, sátortetős kockaházak sokasága.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. A településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A város településszerkezetének és történeti központjának kialakulását a Településfejlesztési koncepció megalapozó munkarészei és a Települési arculati kézikönyv ismerteti.

1.14.6.2. Régészeti területek, védett régészeti és régészeti érdekű területek

1.14-1. táblázat: Régészeti területek

azonosító	település	lelőhelyszám	név	HRSZ
4700	Gyomaendrőd	399	Szentmiklós-zug - Megyehatár	02675/7, 0445/6, 0445/7, 0445/11
4701	Gyomaendrőd	400	Sárgaparti átjáró	02665/8, 0383, 0384, 0385/1
6131	Szarvas	76	Gyilkos-halom	0158, 0363/6, 0163/3, 0162/2, 0161, 0842/3, 0892/10
30102	Mesterszállás	40	Száraz-ér partja	060/3, 095, 01369/4
25500	Mezőtúr	1	Újváros	11160/3, 11160/2, 11160/1, 5640/5, 5709/1, 5708/3, 5709/3, 5708/4, 5651/6, 5707/1, 5648/8, 5648/7, 5650/2, 5711, 5713, 5651/2, 5651/4, 5710, 5706/3, 5706/4, 5707/2, 5716/3, 5717/1, 11147, 11146, 11162, 11161, 5716/2, 5716/1, 5715, 11163, 5737, 5679, 5743, 5663, 5653/6, 5654/2, 5706/6, 5706/5, 5706/2, 5706/1, 5718/1, 5717/3, 5717/2, 11148, 11118/3, 5648/4, 5708/2, 5642/1, 5643/1, 5645/4, 5641/4, 5708/1, 5652/2, 5709/2, 5640/6, 5640/2, 5640/4, 5640/3, 5641/1,

				5641/6, 5639/2, 5637/2, 5653/7, 5652/1, 5651/11, 5653/4, 5653/5, 5653/3, 5651/10, 5651/9, 5653/8, 5651/7, 5651/8, 5641/5, 5648/5, 5641/11, 5650/1, 5649, 5651/5, 5641/2, 5641/10, 5641/8, 5651/3, 5651/1, 5744/1, 5647/2, 5647/1, 5648/2, 11150/1, 11149, 11157, 11159, 5642/2
25502	Mezőtúr	3	Csugar	01865/1, 01867, 01861, 01856/11, 01856/9, 01856/10
25551	Mezőtúr	4	Bánom-kerti-téglagyár agyagbányája	12536, 12557, 12556, 12560, 12555, 12553, 12552, 12548, 12545, 12551, 12550, 12569, 12547, 12549, 12544, 12541, 12543, 12566, 12568, 12567, 12562, 12561, 12571/1, 12565, 12577, 3558, 12571/2, 12578, 3563, 3562, 12424/2, 3559/2, 3559/1, 3560, 3561, 12542, 12505, 12540, 12539, 12538, 12424/1, 12546
25552	Mezőtúr	5	Berettyó-partifüzes	0250, 0251/19, 0338, 0339
31649	Mezőtúr	6	Ötöles út	0648/14, 0658, 0656, 0641
31650	Mezőtúr	7	Felsőrészi-dűlő	0658
31651	Mezőtúr	8	Felsőrészi-dűlő	0658, 0654/3, 0655
31652	Mezőtúr	9	Ökrös-dűlő I.	0648/10, 0648/11, 0648/9, 0648/7
31653	Mezőtúr	10	Ökrös-dűlő II.	0648/11, 0648/12, 0648/13
31654	Mezőtúr	11	Ötöles út	0648/10, 0648/11, 0654/3, 0654/5, 0655, 0658, 0656, 0641
31655	Mezőtúr	12	Pusztacsejte	0462/10, 0462/8, 0462/9, 0463, 0464/1
31656	Mezőtúr	13	4201. számú út	0456
31657	Mezőtúr	14	Szandazugicsatorna	0445/11, 0445/12, 0445/13, 0445/14, 0445/6, 0445/7, 0445/8, 0445/9
31660	Mezőtúr	15	Alsórészi-halom	01040/10, 01040/11, 01040/13, 01059/3, 01060
31661	Mezőtúr	16	Átaleső-halom	01506/10, 01506/8, 01506/9, 01506/6
31662	Mezőtúr	17	Bári-halom	01169/26
31663	Mezőtúr	18	Bence-halom	01204, 01218, 01220, 01305, 01306, 01307, 01308, 01309, 01191/5, 01219, 01312
31664	Mezőtúr	19	Duca-halom	01305, 01329, 01330, 01332/2, 01334
31665	Mezőtúr	20	Gyilkos-halom	056/23, 060/2, 060/1, 056/22, 0142/8, 01377, 01371/2, 01374, 044, 055/2

31666	Mezőtúr	21	Kengyel-halom	0408/6, 0410/5, 0409, 0420, 0421/5, 0421/6, 0421/7, 0421/8
31667	Mezőtúr	22	Leski-halom	0891, 0894/23, 0894/24
31668	Mezőtúr	23	Pap-halom	01004/2, 01007/4, 01007/5, 01004/1, 01003, 01007/2
31669	Mezőtúr	24	Peresi-halom	0580/18, 0580/19, 0580/3, 0728/6
31670	Mezőtúr	25	Törő-halom	01408/2, 01408/3, 01410, 01412/3, 01412/4, 01532, 01409
31671	Mezőtúr	26	Vasadi-halom	01550/11
31529	Mezőtúr	27	Lőtér	0251/1, 0251/2
36955	Mezőtúr	28	Varjas-halom	0275/1, 0277/1
36956	Mezőtúr	29	Korhány-halom	01274/6
41986	Mezőtúr	30	Csorda-járás	01502/1, 01502/2, 01503/5, 01501, 01493
41988	Mezőtúr	31	Csorda-járás 2.	01520/16, 01520/17
41990	Mezőtúr	32	Nagy-Halom-dűlő	01005/1
41991	Mezőtúr	33	Danca környéke	01005/1, 01005/2
41992	Mezőtúr	34	Danca környéke 2.	01007/9, 01006, 01100/1, 01101, 01102/1
59374	Mezőtúr	35	Peresi-híd	12991, 12971, 12972, 12992, 12996, 12995, 12994, 12993, 12970, 12969, 12963, 12964, 12962, 12965, 12966, 12967, 12968, 12983, 12981, 12980, 12979, 0701/4, 12984, 12985, 12977, 12978, 12986, 12975, 12973, 12974, 12958, 12976, 0702, 0703/15, 0703/16
59375	Mezőtúr	36	Bogárczó I.	0552/1
59376	Mezőtúr	37	Bogárczó II.	0552/1
66128	Mezőtúr	38	Mezőtúr 1. (gázvezeték)	0697/6, 0697/4, 0697/5, 0697/2
66130	Mezőtúr	39	Mezőtúr 3. (gázvezeték)	0494/6, 0494/4
72795	Mezőtúr	40	Sós-tanya, Szandazug	0425/5, 0425/3, 0424, 0425/1, 0425/2, 0423/6, 0423/5, 0406/31, 0420, 0423/4, 0423/2
78723	Mezőtúr	41	Akaszto-ér partja (1. lelőhely)	2200/1, 2368, 2187, 2185, 2186, 2198, 2199
80359	Mezőtúr	42	Szakács-tanya	0892/9, 0892/8, 0891, 0842/1, 0892/10, 0892/7, 0892/6
80653	Mezőtúr	43	Méher- zug	13150, 13559/4, 13161, 13162, 13160/1, 13159, 13156, 13157, 13155, 13154, 13158, 13152, 0515, 0519, 0498/1, 0516,

				13153, 13163, 13164, 13165, 13166, 13167, 0511
87385	Mezőtúr	44	Száraz-ér köze	0902, 0831/1, 0903, 0830, 0904, 0831/2
87387	Mezőtúr	45	Szőcs-tanya környéke	0733/3, 0733/8, 0747/7, 0747/6, 0743
87389	Mezőtúr	46	Marazd-ér Ny-i partja	0733/5, 0690/4, 0733/4, 0733/9, 0733/8, 0734, 0697/3, 0694, 0697/6, 0736
87523	Mezőtúr	47	Szőlő-sziget	01014/24, 01014/23, 01015, 01018/2, 01014/25
89659	Mezőtúr	48	Akasztó-halmi-dűlő	01135/6, 01136, 01141/6
89661	Mezőtúr	49	Endrődi gázüzemtől Ny-ra	0690/6, 0692, 0688/1, 0689, 0693, 0669/1

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A város elfogadta a Településképi arculati kézikönyvet, és megalkotta a Településkép-védelmi rendeletét, a 28 / 2017. (XII. 28.) számú rendelettel. A Településképi arculati kézikönyvben és az Értékvédelmi kataszterben rögzítve vannak a helyi védett területeket, épületeket, a helyi arculatot biztosító építészeti jellemzőket.

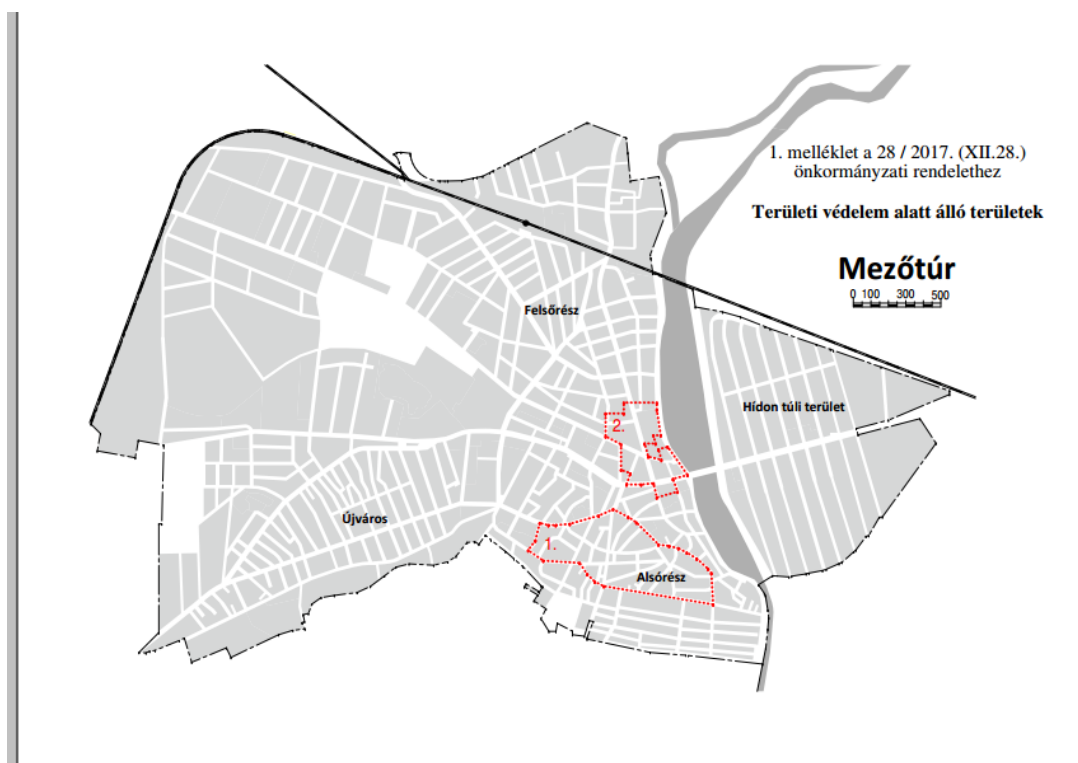
1.14.6.4. Műemlékek

1.14-2. táblázat: Műemlékek

törzsszám	azonosító	cím	név
3976	6031	Szabadság tér hrsz. 66	R. k. templom (Nagyboldogasszony)
3977	6026	Bajcsy-Zsilinszky Endre u. 41 . hrsz. 501	Bolváry-kúria
3978	6030	Damjanich utca hrsz. 167	Zsinagóga
3979	6027	Kálvin tér hrsz. 5	Ref. templom
9563	6033	Hercegasszony útja 1. hrsz. 13232/2	Albrecht-kastély
9957	6025	(Utcanév nélkül) hrsz. 1230/1, 1230/2, 1230/3, 1230/4, 1230/5, 1230/6, 1230/7, 1230/8, 1230/9, 1230/10, 1230/11, 1230/12, 1230/13, 1230/14, 1230/15, 1230/16, 1230/17, 1230/18, 1230/19, 1230/20, 1230/21	Vasútállomás felvételi épülete
10115	6029	Kossuth Lajos u. 11. hrsz.178/1, 178/2	Czebe-ház (Kossuth-ház)
10324	6032	Szegedi Kis István tér hrsz.2891	Ref. templom (Újvárosi)
10455	6028	Kossuth u. 2. hrsz.171	Református Főgimnázium

1.14.6.5. Műemléki környezet**1.14-3. táblázat: Műemléki környezetek**

törzsszám	azonosító	név	hatsz.
10455	15950	épület	171
9563	16285	Lóistálló	13232/2
3977	27742	Bolváry-kúria ex-lege műemléki környezete	500/1, 499/1, 499/3, 499/4, 500/2, 112, 491, 1994, 1995, 2009, 2010, 502
3979	27743	Ref. templom ex-lege műemléki környezete	1, 2, 3, 425, 426, 6/1, 6/2, 7, 10, 4, 11, 12, 14
10455	27744	Református Főgimnázium (Szegedi Kis István Gimnázium és Szakközépiskola) ex-lege műemléki környezete	105, 106, 107, 11, 15, 16, 163, 164, 165, 166/1, 168, 169, 170, 173/2, 176/1, 177, 179, 21, 4, 423, 424, 427, 178/1, 178/2
10115	27745	Czebe-ház (Kossuth-ház) ex-lege műemléki környezete	170, 171, 177, 179, 181, 304, 421, 422, 423, 424, 427, 429, 433, 451, 6146
3978	27747	Zsinagóga ex-lege műemléki környezete	160, 163, 165, 166/1, 166/2, 168, 171, 431, 448, 451
3976	27748	R. k. templom (Nagyboldogasszony) ex-lege műemléki környezete	65, 71, 72, 64/1, 64/2, 4002, 4003, 4004, 4005, 4017/1, 4006/3, 4006/2, 4018, 4000, 4001, 3999, 67, 69
10324	27749	Ref. templom (Újvárosi) ex-lege műemléki környezete	2889, 2890, 2888, 2879, 2880, 2882, 2881, 2883, 2892, 2527, 2526, 2518, 2495, 2485, 2893, 2898, 2899, 2900, 2901, 3863, 3862, 3861, 3767/1, 3754, 3753, 3752
9563	27750	Albrecht-kastély ex-lege műemléki környezete	01154/3, 01154/2, 13265/2, 13216/2, 13235, 13234, 13248, 13712, 13716, 13717, 13718, 13719, 13232/1, 14944, 13230
9957	27835	Vasútállomás felvételi épülete ex-lege műemléki környezete	0342, 300, 0247, 884, 883, 882, 971, 972, 975, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076/6, 1076/11, 1076/13, 1077, 1078, 1084, 1085, 1086, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101, 1102, 1229, 1228, 1224, 1223, 1222, 02, 09, 07, 04, 08, 022, 024, 046, 01803/21, 01801, 01803/4, 01725, 1793/1, 1423, 1792, 1791, 1684, 1683, 1681/2, 1680/2, 1679/2, 1678/2, 1677/2, 1676/2, 1675/1, 1674, 1634/1, 1634/2, 1634/3, 1424, 1633, 1632, 1231, 1232, 1233, 1235, 1236, 1246, 1247, 1278, 1255, 1256, 1267, 1277, 1279, 1289, 1302, 1303, 1304/1, 804, 805, 806, 822, 837, 856, 847, 848, 865, 864, 866/1, 866/2, 874, 878, 879, 880, 881/1, 881/2, 803, 305, 306, 308, 309, 0464/1, 304, 424, 6146

1.14.6.6. Helyi védelem Területi védelem alatt álló területek**1.14-1. ábra: Területi védelem**

A lehatárolt helyi védettségű területi értékeken belül, várostörténeti szempontból nyilvántartott területeket:

–a 1. jelű terület a Rákóczi u.-Virág u.- Fóti u. és Kiss János utcák által határolt, Alsórész eredeti halmazos szerkezetű területét (a településszerkezet megóvása tekintetében).

- 2. jelű terület a Kossuth tér, Kálvin tér, Táncsics út, Kossuth út, Csokonai út, Stromfeld Aurél út, Dózsa György út, Rákóczi út, Garibaldi út, Pétery Károly út, József Attila út és a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna töltése által határolt, történelmi városmagot (a település szerkezet és utcakép megóvása tekintetében).

Helyi védelem alatt lévő épületek**1.14-4. táblázat: Helyi védett épületek**

Nyilvántartási szám, megnevezés	Hrsz.	Helyszín	Funkció	Stílus
1. Városháza	1	Kossuth tér 1.	városháza	neobarokk
2. Református Általános Iskola	4	Kossuth tér 6.	iskola	eklektikus
3. Kaszinó	77	Kossuth u. 6.	rendezvényközpont	eklektikus
4. Nemzeti Szálloda	6/1	Kossuth tér 8.	szálloda	eklektikus
5. Tűzoltólaktanya	175	Kossuth tér 2.	katasztrófavédelmi kirendeltség	eklektikus

6. Városi Kórház volt Református Internátus	178	Kossuth u. 7- 11.	kórház	eklektikus
7. Bazár	4338	Kossuth tér 9.	lakó- és szolgáltató épület	eklektikus
8. Teleki Blanka Gimnázium és Szakközépiskola	31	Dózsa György u. 17.	iskola	eklektikus
9. volt Kereskedelmi Szakmunkásképző és SZKI épülete	158.	Petőfi u. 5	múzeum	eklektikus
10 „Parókia” épülete	10.	Kálvin tér 1.	lakóépület	klasszicista
11 Dr. Soós-féle bérház	22.	Dózsa György u. 9.	lakóépület	romantikus
12. Postapalota	4339.	Kossuth tér 10	posta	eklektikus
13. Dirmann-féle ház	108/1.	Petőfi u. 45/a	lakóépület	eklektikus
14. Zsindelyes épülete	103.	Szabadság tér 15.	panzió	klasszicista
15. Tanyasi kollégium	4344	Kossuth tér 11	óvoda	eklektikus
16. Dr. Szappanos-féle ház	28	Dózsa György u. 15.	lakóépület	eklektikus

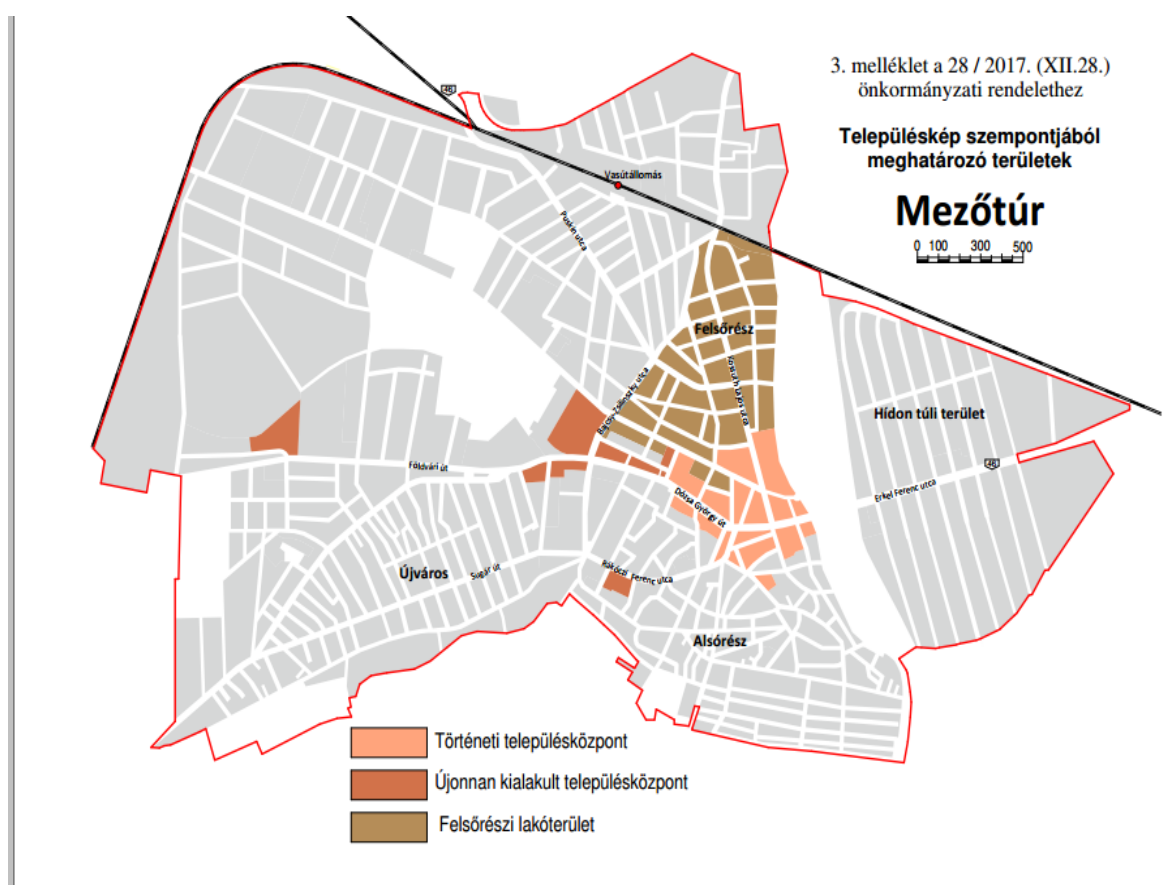
Helyi védelemre javasolt épületek**1.14-5. táblázat: Helyi védelemre javasolt épületek**

név	cím	hrsz.
volt TIGÁZ körszerelőség épülete	Csokonai u. 5.	159
iker lakóépület	Fürdő u. 2-4	438. 439
Rákóczi úti Általános Iskola	Rákóczi u. 40.	4835.
lakóépület és üzletek	Dózsa Gy. u. 8.	4233.
Vigadó Étterem	Pétery K. u. 2.	4337.
Társulati Székház	Kossuth u. 34.	582.
lakóépület	Vörösmarty u. 9.	537
lakóépület	Kürt u. 35.	615
lakóépület	Rákóczi u. 19.	4186
Szent Borbála kápolna	Szolnoki úti temető	2045/1.
lakóépület,	Damjanich u. 7.	449.
volt ÁFÉSZ Étterem	Rákóczi u. 3.	4217.
lakóépület,	Csokonai u. 7.	450
lakóépület-nádasház	Magyar u. 4.	4106.
Tisztviselőház	Földvári u. 23.	2366/3.
„Badár-ház”	Sugár u. 28.	3826.
óvoda épülete	Rákóczi u. 28.	4809

a volt vágóhíd épülete	Vágóhíd u. 4.	5513/1.
Vízügyi Igazgatóság székháza	Pétery K. u. 5.	4242
Peresi tájház	Peresi szivattyútelep épülete	
Szegedi Kiss István Református Gimnázium Petőfi úti épületcsoportja	Petőfi u. 1.	173/1
„Fazekas kocsmá” épülete	Fóti u. 125.	
„Bachrach iskola”	Kossuth u. 61.	624/1
lakóépület	Táncsics M. u. 22.	392
sarok-lakóépület	Sugár u. 47.	2972

Településképi szempontból meghatározó területek

1.14-2. ábra: Településképi-védelmi területek

A településképi arculati kézikönyvben meghatározottaknak megfelelően, településképi szempontból meghatározó karakterű területek:

- a) Történeti településrész
- b) Újonnan kialakult településközpont
- c) Felsőrészi lakóterület

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

A város elfogadta a Településképi arculati kézikönyvet, és megalkotta a Településkép-védelmi rendeletét, a 28 / 2017. (XII. 28.) számú rendelettel.

A kézikönyvben és az értékvédelmi kataszterben rögzítve vannak a helyi védett területek, épületek, a helyi arculatot biztosító építészeti jellemzők, meghatározott minden, az utcaképre vonatkozó, és az egyes településrészekben történő beépítésekre vonatkozó előírásokat. Az előírások meghatározzák az épületek tömegalakítását, anyaghasználatát, színezését.

Az előírások betartásával a védett értékek megőrződnek, és nem alakulnak ki konfliktusok, problémák az épített környezetben.

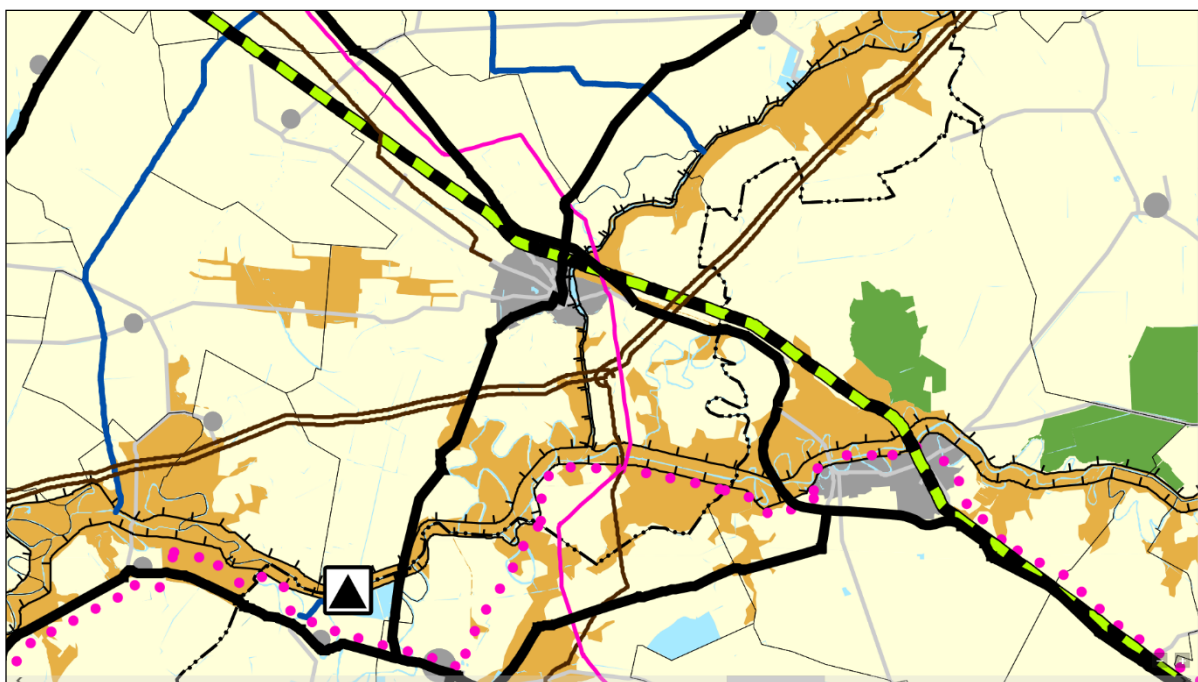
1.15. KÖZLEKEDÉS

Mezőtúr város elfogadott településfejlesztési koncepciójának és integrált településfejlesztési stratégiájának 2015-ben készült megalapozó vizsgálata, a közlekedési fejezetet érintően, teljes mértékben megfelel, és felhasználható a településrendezési eszköz megalapozó vizsgálataként.

Kiegészítést legfeljebb annyiban igényel, hogy 2015-höz képest jelentősen változtak a magasabb rendű tervek, amiket meghatározó kiindulópontként kell figyelembe venni.

A korábbi OTrT tartalmazta a 46sz. főútnak a települést északról elkerülő nyomvonalát, és távlati főútként jelölte a Kisújszállás-Mezőtúr-Szarvas útvonalat a meglévő összekötő utakat felhasználva.

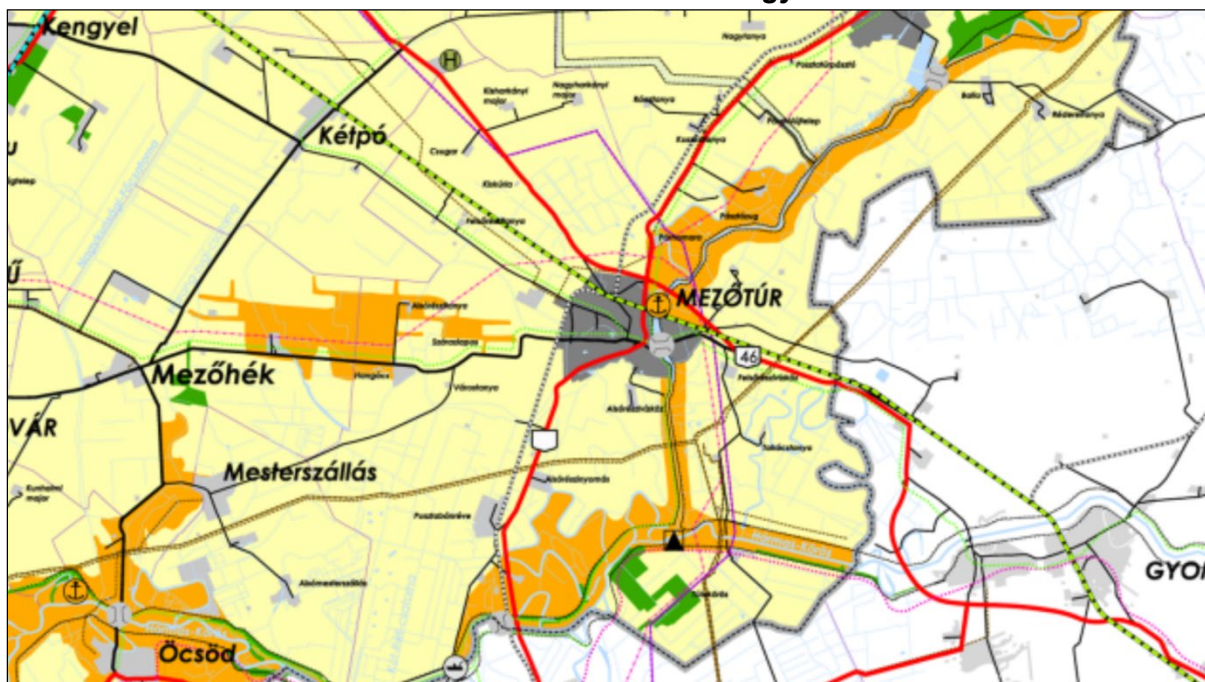
1.15-1. ábra: Részlet a korábbi OTrT-ből

A korábbi megyei terv a főúthálózatot tekintve azonos volt az akkori OTrT-vel. Ezen kívül tartalmazta a Kisújszállásra vezető vasútvonalat.

1.15-2. ábra: Részlet a korábbi megyei tervből

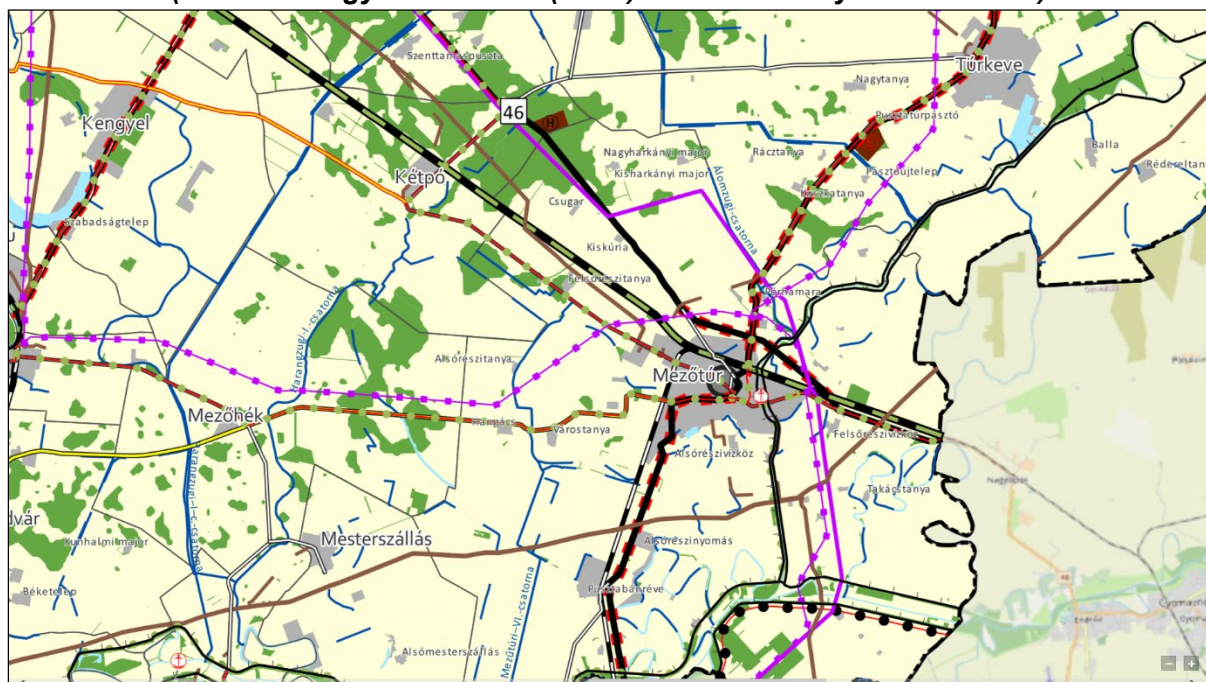
Az elfogadott új TrT csak a délnyugat-északkelet irányú főútfejlesztést jelöli a Kisújszállás-Mezőtúr, Mezőtúr-Szarvas meglévő összekötő utak nyomvonalán.

1.15-3. ábra: Részlet a hatályos új OTrT Szerkezeti tervéből (2018. évi CXXXIX. tv.)

Az új megyei tervben viszont a 46sz. főút, és az északkelet-délnyugat irányú új főút is a Mezőtúr hatályos településrendezési eszközeiben szereplő elkerülő nyomvonallal jelenik meg. A Kisújszállásra vezető vasútvonal kikerült a megyei tervből.

1.15-4. ábra: Részlet a hatályos új JNSZM TrT Térségi Szerkezeti tervéből (JNSZM Közgyűlés 3/2020. (V.30.) sz. önkormányzati rendelete)

Az új magasabb rendű tervek kedvezőek Mezőtúr számára, tartalmazzák a város számára fontos közlekedési fejlesztéseket.

1.16. KÖZMŰVESÍTÉS

A település jelenlegi közművesítéséről

A Jász-Nagykun-Szolnok megyében fekvő településen élők számára a rendelkezésre álló legutolsó statisztikai adatok alapján 2019. január 1-én a lakásállomány a villamosenergia ellátást igénybe vevők aránya 117,3 % volt, ami település szintű ellátottságot jelent. Szintén település szinten kiépített közüzemű vízellátást a lakosság 98,7 %-a, közcsatornás szennyvízelvezetést a lakosság 93 %-a vette igénybe. Az automatikus üzemvitelű termikus energiaellátásra a földgázellátást a lakásállomány 77,9 %-a hasznosította. Ezzel a település lakásállományának 77,9 %-a teljes közműellátással, 20,8 %-a részleges közműellátással rendelkezik. Hiányos közműellátása a lakásállomány 1,3 %-ának van, amelyekben közüzemű szolgáltatásként csak a villamosenergia ellátást veszik igénybe.

A település a népességét vesztő települések közé tartozik, állandó népességszáma az ezredforduló óta kis hullámmal, de folyamatosan, átlagosan közel évi 1 %-kal csökken. A népesség csökkenése ellenére a lakásállománya, ha minimálisan is, de növekszik. 2010 óta 99, évente átlagosan 10 új lakás épült a településen.

1.16.1. Víziközművek

1.16.1.1. Vízgyártás és vízellátás

A településen a vezetékes ivóvízelosztó-hálózat települési szintű kiépítettségűnek tekinthető, a beépített terület szinte minden utcájában kiépítésre került, jelenleg 111,9 km vízelosztó vezeték üzemel a településen. A kiépített hálózat segítségével a lakosság 98,7 %-ának a közüzemi vezetékes ivóvíz ellátása biztosított. A településen az időszakos egyéb vízfogyasztók számára 32 db közkifolyó áll rendelkezésre (2018-as statisztikai nyilvántartás alapján).

A településen élők számára a vezetékes ivóvízellátást a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. szolgáltatja.

A település vízellátása a településen létesített vízmű telepekről, saját vízmű kutakkal megoldott.

Mezőtúr város vízmű-telepe a 12233 hrsz-ú telken van, amelyre jelenleg 11 üzemelő kút vize érkezik. A kitermelt víz arzén-, ammónium-, vas- és mangántalanítás után kerül a vízmű műtárgyaiba, ahonnan táplálják a település vízelosztó hálózatát. A vízmű 1400 m³ térszíni és 700 m³ magas tározó (víztorony) kapacitással rendelkezik, a hálózati víznyomást az ellennyomó tározóként üzemelő víztorony túlfolyó szintje határozza meg, a vízelosztó hálózatban a hálózati nyomás a település területén megfelelő.

Mezőtúr települési vízbázisok				
kút csoport	kút jele	talp mélysége	helyi megnevezése	megjegyzés
I.	B-56	498,0	I/1 sz. vízműkút	
I.	B-90	413,5	I/2 sz. vízműkút	
II.	B-111	500,0	II/2 sz. vízműkút	
II.	B-115	300,0	II/3 sz. vízműkút	
II.	K-147	182,0	II/4 sz. vízműkút	
III.	B-53	174,0	III/1 sz. vízműkút	
III.	B-87	411,3	III/2 sz. vízműkút	
III.	B-88	133,0	III/3 sz. vízműkút	nem üzemel
IV.	K-120	650,0	IV/1 sz. vízműkút	nem üzemel
IV.	K-121	534,0	IV/2 sz. vízműkút	nem üzemel
IV.	K-122	460,0	IV/3 sz. vízműkút	nem üzemel
IV.	K-124	178,6	IV/4.a sz. vízműkút	
IV.	K-125	80,0	IV/5 sz. vízműkút	nem üzemel
IV.	K-126	125,1	IV/6 sz. vízműkút	
V.	K-149	115,0	V/1.a sz. vízműkút	
Termálvíz	B-94/b	625,6	Strandfürdő termálvíz bázisa	

Az 5 (I., II., III., IV. és V. jelű) kútcsoport 15 kúttal plusz egy termálvíz kúttal rendelkezik, amely a strandfürdőt látja el. Az ivóvizet termelő kutak közül jelenleg 10+1 üzemel, a további 5 kút behomokolódás miatt, vagy a kis vízhozama miatt nem üzemel. (A városi kórház is üzemeltet egy saját termálvíz kutat.)

A Vízmű kapacitása max 8000 m³/nap, mértékadó kapacitása 5220 m³/nap ugyanakkor a tényleges átlagfogyasztás nem éri el a 3000 m³/nap-t, amely jelzi, hogy a város tartalék vízbeszerzési lehetőséggel rendelkezik.

Mezőtúr település részeként nyilvántartott Pusztabánréve településrész önálló vízellátási rendszerrel rendelkezik, amely 27 lakás ivóvíz ellátását biztosítja. A településrész vízműtelepe a külterület 01327/12 hrsz-ú telken helyezkedik el, amelyen 1 db vízmű kút üzemel. A kitermelt vizet fertőtlenítés után vezetik a 40 m³-es víztoronyba, ahonnan táplálják a településrész vízelosztó hálózatát.

A kutak vízminőség védelmét a hidrológiai védőövezete biztosítja. Az egyes kutak belső védőövezetét mindegyik kút esetében a kutak közepétől mért 10 m-es sugarú körben határozta meg a vízügyi ágazat. Az ezzel érintett területen a 123/1997 (VII.18.) korm rendelet 5. mellékletében a belső védőidomra vonatkozó előírások teljesítése szükséges.

A kutak talpmélysége 80-650 m között változik. A hidrogeológiai védőidom kijelölését szolgáló számítások és modellezések alapján az 50 éves elérési időhöz tartozó védőidomnak nincs felszíni metszete, így felszíni védőterület, „A” és „B” védőzóna kijelölése nem szükséges.

A Vízműtől a vizet két nagyobb átmérőjű vezetéken nyomják a víztorony felé, egy NÁ 300-as és egy NÁ 200-as vezetéken, ez a két vezeték a városi hálózat alap gerincvezetéke.

Mezőtúr minden belterületi utcájában megépült a vízvezeték, a belvárosi részekben zömmel körvezetékes rendszerrel, ugyanakkor a külső városrészeken gyakoriak az ágvezetékek, amelyekben pangó vizes állapotok alakulhatnak ki, valamint a rekonstrukciós munkáknál és a csőtöréseknél sok ingatlan maradhat vízellátás nélkül.

A településen meleg-vízű források is találhatóak, így a térségben a meleg-víz beszerzés lehetősége is adottságként kezelhető. Az egyik a meleg vízre telepített uszoda és strandfürdő, a másik pedig a Városi Kórház, amely saját termálkúttal rendelkezik.

A korábbi rendezési terv közmű alátámasztó anyagában rögzítettek alapján a belterületi jelentősebb ipari üzemek is a vízellátásukat a közüzemi hálózatról biztosítják. Két belterületi ipari üzem üzemeltet saját vízbázist, az egyik a Túri Szőnyeg Kft 177 m talpmélységű kútja, a másik a mezőtúri TÜZÉP telep 52 m-es talpmélységű kútja, amely a Mezőtúr-Tiszazugi Vízgazdálkodási Társulat géptelepét látja el. A terv jelzi, hogy még kb 10 db üzemen kívüli, már üzembe nem is állítható 100-500 m talpmélységű kút létezik, ismeretlen tulajdonban, ezek felkutatása fontos feladat lenne.

A külterületen levő nagyobb vízigényű fogyasztók saját vízbeszerzéssel oldják meg vízellátásukat. A vízügyi ágazat a korábbi rendezési terv készítésekor adta meg ezen vízbázisok jellemzőit. A KÖTIVIZIG-től pót-adatszolgáltatásként ezekről a kutakról kért tájékoztatásra érdemi válasz nem érkezett, így a rögzítése a korábbi településrendezési eszközök alapján történt. Ezek alapján a külterületen a további vízbázisok üzemelnek, amelyeknek hasznosítói a jelzett cégek, vagy a telkek utóhasznosítói:

Magyar-Mongol Barátság Mg.Tsz. utód telepei:

- Nagytanyai központ (I.sz. üzemegység K-104) 181 m-es fúrt kút
- Kistanyai telep (K-116) 126,0 m-es kút
- Stempel központ 335,2 m-es kút
- Belán major (III. sz. üzemegység) (K-105) 400 m-es kút és (K-130) 160 m-es kút
- Cugari major (K-62) 233,5 m-es kút
- Mezőtúr Növénytermesztő és Szolgáltató Rt. (MENTÉSZ RT.) (K-80) 520,34 m-es kút
- Mezőtúri Dózsa Mg. Szövetkezet 95,5 m-es kút és (K-77) 187,0 m-es kút

A külterületen további, nyilvántartásban lévő mélyfúrású kutak a következők:

- K-118 kat. számú (106,4 m)- Mezőtúri gátórház a KÖTIVIZIG üzemeltetésében
- K-123 kat. számú (97,4 m)- Varga Sándor tulajdonában
- 0732/5 hrsz-ú (100,0 m)- STÚDIUM ALFA BT, Szolnok üzemeltetésében
- K-92 kat. számú (135,0 m)- MONGOL-AGRÁR RT, Mezőtúr üzemeltetésében

KÖTIVIZIG területén található további kutak:

- K-139 kat. szmú (160 m)-Szandazugi gátórház a KÖTIVIZIG üzemeltetésében
- K-102 kat. számú (97 m)- Harkányi tanya a Hajdú-Bét Rt., Debrecen üzemeltetésében
- K-119 kat. számú (255 m)- Harkány- Sós üzemegység a MENTÉSZ Rt., Mezőtúr üzemeltetésében
- K-143 kat. számú (167,2 m)- Endrőd III. sz. gáztelep a MOL Rt. üzemeltetésében
- K-128 kat. számú (170 m)- Endrőd III. sz gáztelep a MOL Rt. üzemeltetésében
- K-129 kat. számú (124 m)- Szaporítótelep (volt Zsilinszki major) a Vetőmagtermelő és Értékesítő Vállalat, Szolnok üzemeltetésében
- K-75 kat. számú (32,3 m) öntözőkút- Szaporítótelep (volt Zsilinszky major) a Vetőmagtermelő és Értékesítő Vállalat, Szolnok üzemeltetésében
- K-112 kat. számú (101 m) Kisörvetői gátórház a KÖVIZIG üzemeltetésében
- K-97 kat. számú (68 m)- Révház
- K-100 kat. számú (100 m)- Mezőtúr Árvízkapui gátórház a KÖVIZIG üzemeltetésében
- K-101 kat. számú (130 m)- Peresi szivattyútelep és gátórház a KÖVIZIG üzemeltetésében
- K-108 kat. számú (120 m)- törzs pulykatelep a GALLI-EGGS Kft. Szarvas üzemeltetésében
- K-141 kat. számú (51 m)- törzs pulykatelep a TURKEY EGGS Kft. Szarvas üzemeltetésében
- K-142 kat. számú (51 m)- törzs pulykatelep a MELEAGRYS-13 Kft. Szarvas üzemeltetésében

A kisebb vízigényű külterületi ingatlanok vízellátása, amelyek a belterületi kiépített hálózattól távolabb helyezkednek el, önálló, saját házi kutat üzemeltetnek, de ezekről nyilvántartás nincs. A közelmúltban született rendelkezés, amely az ingatlantulajdonosokat a házikutak bejelentésére kötelezte, várhatóan a házikutak nyilvántartási lehetőségét megoldja.

A város belterületi fogyasztóinak ellátását szolgáló elosztóhálózat kisebb méretű, zöme NÁ 80-NÁ 100-as átmérőjű vezetékekből áll. A vezetékek anyaga leggyakrabban azbesztcement, KMPVC, kisebb részben öntöttvasa és KPE. Az azbesztcement (ac) anyagú vezeték szakaszok már nem minősülnek megfelelőnek, így azok átépítési igényével kell számolni.

A vezetékes ivóvíz ellátással nem rendelkező lakott ingatlanok számára a közkifolyókon kívül a házi kutak állnak rendelkezésre, amelyek csak megfelelő közegészségügyi hatóság általi jóváhagyás után tekinthetők ivóvízellátásra alkalmasnak, e nélkül csak használati vízként hasznosítható. Tapasztalatok szerint azok a kutak, amelyek az első vízadó rétegből illetve talajvízből nyerik vizüket, ivóvízként való hasznosításra nem alkalmasak. Ezeknek az ingatlanoknak az ivóvíz ellátása a közkifolyókról oldható meg. A településen jelenleg 32 közkifolyó áll rendelkezésre.

Tűzivíz ellátás

A település kiépített vízelosztó hálózatára az előírások szerint a tűzcsapok felszerelésre kerültek, biztosítva ezzel a szükséges tűzivíz ellátást.

Azok a telkek, amelyeknek tűzivíz ellátási igényét a közhálózatról kielégíteni nem lehet, azoknak egyedi tűzivíz ellátást építettek ki, telken belüli tűzivíz tárolás megoldásával és telken belüli tűzivíz hálózat kiépítésével.

Termálvíz ellátás

A település termálvíz beszerzési lehetőségben gazdag. A település kiemelkedő turisztikai vonzerejét jelenti a termálvizet hasznosító gyógyfürdő, de egyéb felhasználók is igénybe veszik a településnek ezt a kedvező természeti adottságaként kezelhető termálvíz készletet.

1.16-1. táblázat: Jász-Nagykun-Szolnok -megyei hévízkataszteri számmal rendelkező kutak adatai (Forrás: Magyarország geotermikus felmérése, 2016)

	Hévízkat. szám	Település	Helynév	EOVx	EOVy	Építés éve	H(m)	T(°C)
127	15-17	Mezőtúr	Damjanich u., Gorkij u.	770100	185700	1924	508	35
128	15-18	Mezőtúr	Strand I.	768892	185849	1959	1449	54
129	15-56	Mezőtúr	Strand II.	768894	185883	1964	821	41
130	15-20	Mezőtúr	Vízmű II/1	769443	184212	1972	655	41
130	15-21	Mezőtúr	Vízmű II/1	769443	184212	1972	655	41
131	15-139	Mezőtúr	Vízmű IV/1.	769615	182864	1979	650	37
132	15-144	Mezőtúr	Vízmű IV/2.	769617	182836	1979	534	35
133	15-182	Mezőtúr	MÁV állomás	769200	186900	1941	499	32
134	15-183	Mezőtúr	Vízmű	768900	186400	1956	500	33
135	15-184	Mezőtúr	Kórház	770200	185600	1956	505	33
136	15-185	Mezőtúr	Szabadság tér	769700	185400	1898	397	31
137	15-186	Mezőtúr	Vízmű I/1.	768500	184000	1957	498	34
138	15-187	Mezőtúr	MG. Techn. Tangazdaság	769340	185652	1957	626	34
139	15-188	Mezőtúr	Pusztabánrèvei Á. G.	764328	178705	1957	520	32
140	15-189	Mezőtúr	Vízmű III/2.	764200	178600	1961	411	30
141	15-191	Mezőtúr	Vízmű IV/3.	769617	182800	1979	460	30
142	15-207	Mezőtúr	Kórház	770278	185603	1982	510	33
143	15-231	Mezőtúr	Strand III.	769110	185900	1987	1495	74
144	15-251	Mezőtúr	Vízmű I/2.	768540	184060	1962	413	32

1.16-1. táblázat: A hasznosíthatónak ítélt meddő CH-kutak (Forrás: Magyarország geotermikus felmérése, 2016)

	Rövid név	Földrajzi helyszín			Talpmélység	Mélyítés éve	
		Település	Hrsz.	EOVx			EOVy
4	Mtúr-6	Mezőtúr	052/7	191,250.4	766,465.5	3100	1985

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

A 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján Mezőtúr a felszín alatti víz szempontjából érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen fekvő település, továbbá érinti a

vízminőség védelmi területek övezete. A felszín alatti és a felszíni vizek védelmére a szennyvízelvezetés, kezelés környezetszennyezés mentes, lehetőleg közcsatornás megoldása jelenleg is a település egyik kiemelt feladata.

Mezőtúron a szennyvizet elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna hálózattal gyűjtik össze és vezetik el. A szennyvízcsatorna hálózattal összegyűjtött szennyvizek a város, központi belterületétől délre eső, a Hortobágy-Berettyó főcsatorna jobb partjára telepített szennyvíztisztító telepre kerül.

Mezőtúron a régi 12015 hrsz-ú ingatlanon fekvő szennyvíztisztító telep 1972-ben épült, bár követték felújítások, mégis az elvárásoknak nem tudott megfelelni sem műszaki, sem környezetvédelmi szempontból. Az elavult szennyvíztisztító telep fejlesztésére Mezőtúr Város Önkormányzata KEOP pályázatot nyert el, amelynek segítségével a közelmúltban (2012-ben) a régi, 900 m³/d (6218 LE) hidraulikai kapacitású szennyvíztisztító telep műszaki felújítása elkészült, továbbá a 12014 hrsz-ú telken épült egy új, 1800 m³/d (12435 LE) hidraulikai kapacitású üvegházás szennyvíztisztító telep, iszap-víz-telenítési vonallal együtt.

A mechanikai és biológiai tisztítási technológiával megtisztított szennyvizek befogadója a Hortobágy-Berettyó főcsatorna, a tisztított vizek bevezetése a főcsatorna 4+450 és 4+509 km szelvényénél történik. A Hortobágy-Berettyó-főcsatorna a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság vagonkezelésébe tartozik.

A szennyvíztisztító telepek és a mellette kialakított szennyvíziszap lerakó védőtávolság igénye 500 m, amelyen belüli területhasznosítási lehetőségeket a helyi építési szabályzat rögzíti.

A pályázati támogatással megvalósított szennyvíztisztító telepi rekonstrukció és épített új szennyvíztisztító telep, valamint a 98 %-osra kiépített csatornahálózat kihasználtsága jelenleg 93 %-os. Amíg a Mezőtúri Szennyvízelvezetési Agglomeráció legalább 95 %-os csatornázottsági arányt nem éri el, addig továbbra is a „nem megfelelő” besorolású agglomerációk között szerepel, ami újabb pályázati támogatás elnyerési lehetőségét korlátozza. Ezért a KÖTIVIZIG előzetes tájékoztatójában javasolta, hogy ösztönző intézkedéseket tegyen a város a 95 %-os csatornázottság eléréséhez, mivel a 2018-évi Európai Unió felé történő jelentésben is az szerepel, hogy a rákötési arány nem éri el a célállapotnak megfelelő 95 %-ot. Annak mielőbbi teljesítésének hiánya az újabb pályázati támogatások igénybevételi lehetőségét akadályozza.

Az elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna hálózat gravitációs rendszerű, rajta a település topográfiai adottságai miatt átemelő és nyomóvezetékek üzemelnek. A gravitációs csatornák átmérője zömmel $\varnothing$ 20, csak a nagyobb gerinccsatornák átmérője $\varnothing$ 30-as. A hálózat anyaga KGPVC műanyag.

Az egyes átemelő műtárgyak védőtávolság igénye, mivel jellemzően nem búzzáron kivitelezettek 150 m, amelyen belüli területhasznosítási lehetőségeket a helyi építési szabályzat rögzít. Amennyiben a védőtávolságon belül a helyi építési szabályzat alapján meg nem engedhető területfelhasználás található, akkor elsődlegesen az átemelő búzzárová tételével, vagy az átemelő áthelyezésével kell a konfliktust megoldani.

A település azon részein, ahol még nem épült meg a szennyvízcsatorna hálózat, illetve ahol a csatornahálózatra még nem kötöttek rá, a keletkező szennyvizet az ingatlanok telkein zömmel elszikkasztják, illetve zárt szennyvíztároló medencékben tárolják. A magyarországi gyakorlatnak megfelelően azonban a „zárt” szennyvíztároló medencék is gyakran nem vízzáróak, belőlük a szennyvíz a talajba és azon keresztül a talajvízbe kerülnek, amivel a talaj, és hosszabb távon a rétegvizek elszennyezését és elnitratosodását okozzák. Ez a 93 %-os csatornázottság ellenére is a település egyik komolyabb szennyező forrása.

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A település a Hortobágy-Berettyó részvízgyűjtőjén, a Nagykunság és a Hármaskörös alegységeken fekszik. A településen összegyűlő csapadékvizek befogadója a belterület keleti oldalán haladó Hortobágy-Berettyó-folyó, amely a településen áthaladó csatornák, vízfolyások, árkok összegyűjtött vizét fogadja és szállítja tovább a befogadó Hármaskörösbe. A Hármaskörös mentén található holtágak a több szakaszból álló Halásztelek-Türtő-Harcsás Holt-Körös, amely sekély, meszes, nyílt víztükrű állandó vízfelület (öntözővíz és horgászati hasznosítása van). A Peresi holtág-rendszer (Kecskés-zugi-; Templomzugi-; Bónomzugi-; Soczózugi-; Peresi- holtág) szintén meszes, nyílt víztükrű, állandó holtág, amelynek fürdővíz és természetvédelmi hasznosítása is van.

A város vízvezető rendszere a szolnoki központú KÖTIVIZIG-hez tartozik, de a Hortobágy-Berettyó főcsatorna bal-parti oldala már a gyulai központú Körös-Vidéki Vízügyi Igazgatósághoz tartozik.

Mezőtúr csapadékvizeinek befogadása szempontjából figyelembe vehető csatornák:

Vízfolyás	Hossza (km)
Álomzúgi-1. csatorna	5,898
Mezőtúri-XIII. csatorna	12,105
Mezőtúri VII-VIII. összekötő-csatorna	1,624
Mezőtúri-VIII. csatorna	7,020

Fenti csatornák mindegyike a KÖTIVIZIG kezelésébe, üzemeltetésébe tartozik.

Mezőtúron a csapadékvíz elvezetése elválasztott rendszerű hálózattal történik. A város síkfeldrajzi adottsága, magasabb talajvízállása, vízfolyásokban való gazdagsága jelzi, hogy a vízvezetés, felszíni vízrendezés gondosabb vízvezető rendszer kialakítását igényli. A település belterületén részben zárt csatornás részben nyílt árkos csapadékvíz elvezetést alakítottak ki.

A közelmúltban sikeresen megvalósított csapadékvíz elvezetési rendszer fejlesztésével az Újváros egy részének (Nagy J. u.-Földvári út, valamint a Szigony u.-Lehel u.-Fűzfa u.-Akác u.-Előd u.-Nyárfu u. által határolt terület) és a Kertváros (Árpa u.-Erkel F. u.-vasút, valamint a Málna u. és Kakas u.) területének csapadékvíz elvezetését építették ki, s az azóta megvalósított hálózatépítésekkel a csapadékvíz elvezető hálózat hossza a településen már megközelíti a 150 km.

A főbb útvonalak és a belváros kivételével a csapadékvíz elvezetése jellemzőbben nyílt árkos kialakítású. Egyes utcákban, utcaszakaszokon kétoldali, vagy egyoldali nyílt árkot alakítottak ki, de több utcában semmilyen elvezetési vagy szikkasztási mód nem épült, ezekben az utcákban nagyobb záporok után fennáll a vízállásos területek kialakulásának veszélye.

1.16.2. Energiaközművek**1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás**

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia, földgáz, rendelkezésre áll, de jelentős a nem vezetékes, hagyományos energiahordozók használata is.

1.16.2.1.1. Villamosenergia ellátás

A település villamosenergia ellátását az E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja.

A település közigazgatási területén áthalad a 400 kV-os átviteli hálózati rendszerhez tartozó Albertirsa-Szolnok-Békéscsaba 2. között üzemelő hálózati nyomvonal. A MAVIR Zrt kezelésében levő átviteli hálózat a helyi szolgáltatásban nem vesz részt, de oszlopokon haladó

nyomvonalát és a vezeték biztonsági övezetének helyfoglalását, mint területfelhasználást korlátozó adottságot kell kezelni.

A település területén továbbá áthalad a térségi ellátást biztosító 132 kV-os főelosztó hálózat két hálózati nyomvonala, a Tiszafüred-Karcag-Kisújszállás-Túrkeve-Mezőtúr és a Szolnok-Martfű-Mezőtúr-Szarvas között üzemelő hálózati nyomvonalak. Az E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt kezelésében levő főelosztó hálózat oszlopokon haladó nyomvonalát és biztonsági övezetének helyfoglalását, mint területhasznosítás korlátozó adottságot figyelembe kell venni.

Mezőtúr ellátásának bázisa a város határában levő 132/22 kV-os alállomás, amely a főelosztó hálózatról kap betáplálást. A város területén 3 irányú 132 kV-os vezeték halad, ezek Martfű, Szarvas és Karcag irányában haladnak.

Az alállomásról 12 irányba induló 22 kV-os légvezeték hálózat fűzi fel a fogyasztói transzformátor állomásokat, A 22 kV-os gerinchálózatok jellemzően oszlopra szerelve haladnak és az általuk felfűzött transzformátor állomások jellemzően oszlopállomások. A fogyasztói transzformátor állomásokról táplált kifeszültségű hálózatról történik közvetlen a fogyasztói igények kielégítése. A kifeszültségű hálózat is a városközpont területét és az intenzívebb beépítésű lakóterületek területét kivéve oszlopokra szereltem került kivitelezésre.

A település közvilágítása ahol a kifeszültségű elosztóhálózat föld felett oszlopokra szereltem halad, ott a közvilágítás a kifeszültségű hálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel történik, amelyekkel csak éppen a közlekedésbiztonsági igényeket elégítik ki.

1.16.2.1.2. Földgázellátás

A településen az automatikus üzemvitelre is alkalmas termikus célú energiaellátásra a földgázellátást építették ki. A település területén 2019. január 1-én 126 km földgázelosztó hálózat üzemelt. A gázhálózat kiépítettségének eredményeként 2019. január 1-én 6073 lakás, a lakásállomány 77,9 %-a csatlakozott közvetlenül a földgázelosztó hálózatra. Ezeknek a lakásoknak a fűtési célú energiaellátását is földgázzal oldották meg, biztosítva a komfortos életkörülmény lehetőségét.

A város az ország szénhidrogén rendszerének fontos gócpontja. Területén nemzetközi és hazai szénhidrogén szállítóvezetékek haladnak keresztül. Ezek nyomvonalát is és biztonsági övezetüknek helyigényét is, mint területfelhasználást korlátozó adottságot, kell kezelni.

A város területén áthaladó nagynyomású földgázszállító hálózatok és létesítményei, s azok biztonsági övezetei:

A város területén haladó nagynyomású földgázszállító hálózatok és létesítményei, s azok biztonsági övezetei:

- 101 Országhatár-Mezőtúr DN 800-as nagynyomású földgázszállító vezeték és annak biztonsági övezete (50-50 m, 25-25 m)
- 102 Hajdúszoboszló-Mezőtúr DN 800-as nagynyomású földgázszállító vezeték és annak biztonsági övezete (50-50 m, 25-25 m)
- 103-08Törökszentmiklós-Mezőtúr DN 150-es nagynyomású földgázszállító vezeték és annak biztonsági övezete (5-12 m, 5-14 m, 5-15 m, 5-16 m, 5-17 m, 5-20 m)
- 300 Mezőtúr-Kiskundorozsma DN 700-as nagynyomású földgázszállító vezeték és annak biztonsági övezete (42-42 m, 22-22 m)
- 301 Mezőtúr-Városföld I. DN 600-as nagynyomású földgázszállító vezeték és annak biztonsági övezete (35-35 m, 10-10 m)

- 302 Mezőtúr-Városföld II. DN 800-as nagynyomású földgázzsállító vezeték és annak biztonsági övezete (50-50 m, 25-25 m)
- Mezőtúr gázátadó állomás és annak biztonsági övezete valamint zajvédelmi hatásterülete
- Mezőtúr gázátadó állomáshoz tartozó DN 100-as fáklyavezeték, valamint a fáklya biztonsági övezete (12-12 m, R=45 m)
- Endrőd „0” ponti állomás és annak biztonsági övezete, valamint zajvédelmi hatásterülete
- Endrőd „0” állomáshoz tartozó DN 200-as fáklyavezeték, valamint a fáklya biztonsági övezete (12-12 m, R=120 m)
- az állomások elektromos áramellátását biztosító elektromos betápláló kábelek és azok biztonsági övezete (1-1m)
- K-1147 sz. és a K-5658 sz. katódállomások (elektromos betápláló kábel, anódvezeték) és azok biztonsági övezete (1-1 m)
- az Endrőd-Martfű gázgyűjtő önálló nyomvonalú bányászati hírközlőkábel és annak biztonsági övezete (1-1m)
- az Endrőd-Kardoskút önálló nyomvonalú bányászati hírközlőkábel és annak biztonsági övezete (1-1m)
- A gázvezetékek biztonsági övezetében, azokkal párhuzamosan húzódó bányászati hírközlő kábelek és azok biztonsági övezete (1-1 m)

Szénhidrogén szállítóhálózatok és létesítményei, s azok biztonsági övezetei:

- Endrőd III-Kardoskút DN 150-es szénhidrogén szállítóvezeték és annak biztonsági övezete (15-15 m)
- Endrőd III-Endrőd II DN 150-es szénhidrogén szállítóvezeték és annak biztonsági övezete (15-15 m)
- Martfű-Endrőd III DN 300-as MOL KTD szénhidrogén szállítóvezeték és annak biztonsági övezete (15-15 m)
- Állami tulajdonú szénhidrogén kutak és biztonsági övezete (R=50m)
- MOL tulajdonú szénhidrogén kutak és biztonsági övezetei (R=50m)
- OGD Kft. tulajdonú szénhidrogén kutak és biztonsági övezetei (R=50m)
- OGD Kft. tulajdonú szénhidrogén gyűjtővezetékek és biztonsági övezetei
- Kutakat összekötő szénhidrogén gyűjtővezetékek és biztonsági övezetei
- Gázgyűjtő állomások és biztonsági övezetei
- bányatelkek
- Martfű-Endrőd III DN 300-as MOL KTD szénhidrogén szállítóvezeték és annak biztonsági övezete (15-15 m)
- Állami tulajdonú szénhidrogén kutak és biztonsági övezete
- MOL tulajdonú szénhidrogén kutak és biztonsági övezetei
- Kutakat összekötő szénhidrogén gyűjtővezetékek és biztonsági övezetei
- Gázgyűjtő állomások és biztonsági övezetei
- bányatelkek

A tervlapon a felsorolt szállítóhálózatok, az azokat üzemeltetők FGSZ Zrt, MOL Nyrt Szolnok, Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Szolnok Bányakapitányság, RAG Hungary Kft, O&GD, Bányavagyon Hasznosító Kft és Magyar Horizont Energia Kft adatszolgáltatásai alapján és a hatályos tervben rögzítettek alapján került rögzítésre, mint területfelhasználást korlátozó adottságok. Az általuk üzemeltetett telkek-hálózatok-létesítményeket érintő bármilyen tevékenységet végezni, csak a velük folytatott egyeztetés alapján lehet.

Mezőtúr földgázellátásának három betáplálási pontja van. Az egyik bázispontja a város külterületén található, a várostól DK-i irányban elhelyezkedő MOL gázátadó-gázfogadó állomás, amelynek betáplálása az országos nagynyomású hálózati rendszerről biztosított. Az átadó állomástól indul az DN 200-as és DN 150-es 6 bar-os nagyközép-nyomású vezeték, amely a város határában letelepített 2 db nagyközép/középnomású gáznyomáscsökkentő berendezést táplálja be. A város harmadik betáplálási pontja a Törökszentmiklós felől kiépített DN 150-es, nagynyomású vezeték, amely a Szolnoki út mellé telepített átadó állomást táplálja be. Az átadó állomás mellé telepített gázfogadótól indul a nagyközép-nyomású gázvezeték, amely táplálja a nagyközép/középnomású gáznyomáscsökkentő berendezést. A három körzeti nyomáscsökkentőtől induló középnomású elosztóhálózat képezi a város ellátó hálózatát.

A településen belüli elosztás középnomású hálózattal épült, az egyes ingatlanok bekötése is középnomásról történik. A középnomású bekötés táplálja a telkenként elhelyezett nyomáscsökkentőket, amelyről induló kisnyomású hálózattal lehet közvetlen a fogyasztói igényeket kielégíteni.

A város gázellátását az ország egyetemes gázszolgáltatója, az NKM Földgázszolgáltató Zrt biztosítja, a hálózat üzemeltetője az TIGÁZ Földgázhálózati Kft.

1.16.2.1.3. Táv hőellátás

A településen távhőellátás nem üzemel.

1.16.2.1.4. Egyéb energiaellátás

A városközségben kiépített vezetékes földgázellátással a lakásállomány 77,9 %-a számára biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja. A lakásállomány 22,1 %-ában ma is a környezetet erősebben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozót hasznosítják.

1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

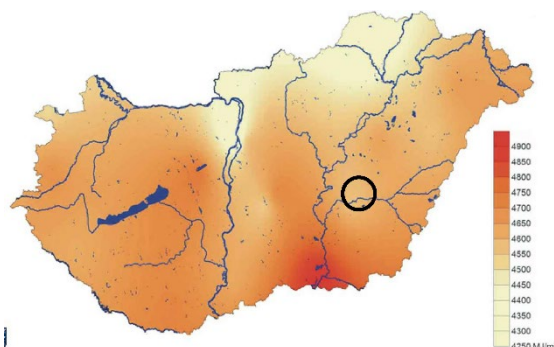
Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók hasznosításának környezetszennyező hatása indította el, és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

A hazánkban előforduló megújuló energiahordozók mindegyike elméletileg elérhető lenne Mezőtúr területén is. A település földrajzi, topográfiai, geológiai és természeti adottsága, valamint funkcionális használata alapján érdemi energiatermelési célú hasznosításra azonban csak a szél- és a napenergia vehető igénybe, továbbá Mezőtúr természeti adottsága a megújuló energiahordozók közé tartozó termásvíz kincse.

Napenergia

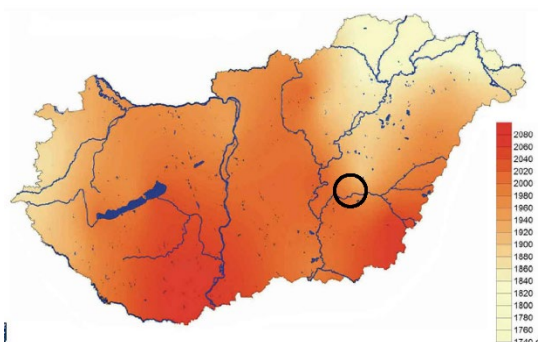
A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján a

napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető. A településen 2000 óra körüli a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. A hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamosenergia termelésre biztosított.

1.16-1. ábra: A globálsugárzás (MJ/m²) átlagos évi összege Magyarországon (2000-2009)

(Forrás: www.met.hu)

1.16-2. ábra: Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján

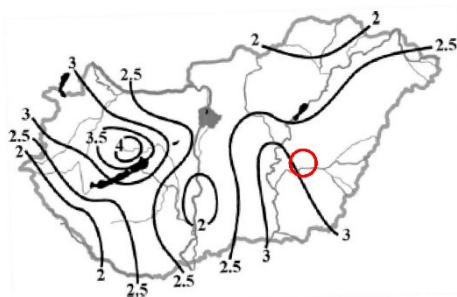
(Forrás: www.met.hu)

A háztartásoknál is növekszik a napenergia hasznosítása, de nyilvántartás nem áll rendelkezésre a helyi hasznosítási célra elhelyezett napkollektorokról, naperőmű panelekről. Ezek az egyedi beruházások önellátási célokat szolgálnak, amelynek gazdaságosságát az ad-vesz rendszer igénybevétele biztosítja.

A kedvezően hasznosítható napenergia rendelkezésre állása lehetőséget nyújt közcélú energiatermelésre is. Közcélú villamosenergia termelést szolgáló naperőmű-park épül Mezőtúr határában, az Északi összekötő út és a Túrkevei út által határolt önkormányzati tizenegy hektáros területen a túrkevei 132/22 kV-os alállomás szomszédságában. A naperőmű-parkot két ütemben valósítják meg, 2x21MW kapacitással. A termelt energia fogadásához 50 MW kapacitás-bővítést építenek a település Túrkevei út mentén üzemelő alállomásában. A beruházást a NES Energy Zrt bonyolítja, a beruházás I. üteme már megvalósult.

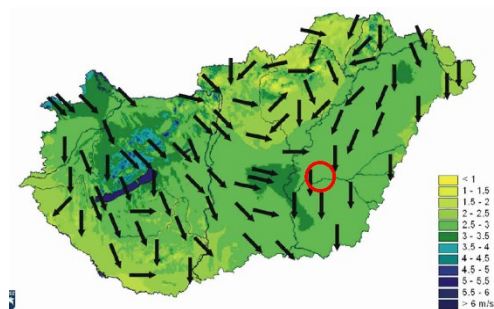
Szélenergia

A hasznosítható szélenergia mértékét is befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok.

1.16-3. ábra: Bartholy – Radics – Bohoczky (2003) A szél energiája Magyarországon

(Forrás: Dr. Tar Károly Debreceni Egyetem Meteorológiai Tanszék & Magyar Szélenergia Társaság)

1.16-4. ábra: Az évi átlagos szélességek [m/s] és az uralkodó szélirányok Magyarországon (2000-2009)

(Forrás: www.met.hu)

Mezőtúr térségében nagyon kedvező a szélenergia hasznosításának lehetősége. Ennek hasznosítására létesítettek is egy szélerőművet a városban.

A 2006-ban helyezték üzembe, a 100 m magas, 37,5 m hosszú lapátokkal rendelkező 1,5 MW teljesítményű szélerőművet. A szélkerék helyi igényeket elégít ki, a megújuló energiahordozók igénybevételi arányának növelési igényéhez hozzájárul.

Bár a térségben a szélenergia hasznosítása történelmi múltú és a meteorológiai adottságok nagyon kedvezőek, a szélerőmű telepítésre vonatkozó építésügyi előírások újabb szélerőmű létesítését egyelőre nem teszi lehetővé.

Geotermikus energia, termálvíz

A föld belsejéből hasznosítható a geotermikus energia előfordulásának mértékét a geológiai adottságok befolyásolják. A település természeti adottsága, hogy a termálvíz kivételére kedvezően van lehetőség.

1.16-5. ábra: Magyarország 50 C-nál melegebb hévíz feltárására alkalmas területe
Összeállította: Bélteky Lajos, Dr. Kőrössi László
Felsőpannon alapján, 1962

(Forrás: dr. Barótfi István
Környezettechnika (Mezőgazda Kiadó)
Geotermikus energia – Magyarország 50 °C-nál melegebb hévíz feltárásának területei)

A kitermelt termálvíz, fürdési célú hasznosítása már megvalósításra is került. A továbbiakban is a hasznosítása döntően, mint természetes melegvíz, fürdési és gyógyászati célú, közvetlen energetikai célú hasznosítása nem is javasolt, részletezése a vízellátás fejezetébe tartozik.

1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energiaellátásuk pedig földgázzal helyi hőbázis segítségével biztosított.

Energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, a szigetelések, homlokfali hőleadást csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások előfordultak. Az utóbbi években egyre jobban előtérbe kerül az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosítása is, de erről átfogó információ, nyilvántartás nem áll rendelkezésre.

A KEOP támogatás igénybevételével a Mezőtúri Magyar – Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Rákóczi utca 40., valamint a Kossuth Lajos utca 82. szám alatt lévő épületeinek villamosenergia ellátását oldották meg napelemes rendszer telepítésével. A fejlesztés eredményeképpen jelentős költség megtakarítás elérése volt a cél,

a megújuló energiafelhasználás növelésének eredményeként pedig az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése.

1.16.3. Elektronikus hírközlés

1.16.3.1. Vezetékes hírközlési létesítmények

A település vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. biztosítja. A Szolnoki szekunderközpontoz tartozó 25-ös körzetszámú Szolnok primer központ a település vezetékes távközlési hálózatának bázisa. A település 56-os körzetszámon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

A település távközlési hálózatának kiépítése eredményeként 2000-ben 4764 db egyéni analóg távbeszélő fővonal (lakásfővonal) üzemelt, azaz a lakásállomány 62,4 %-a rendelkezett vezetékes telefonvonalal. A vezeték nélküli szolgáltatás terjedésével a vezetékes telefon iránti érdeklődés csökkent. 2019. január 1-én 2613 db (33,5 %) egyéni fővonal üzemelt, de az ellátottság ezzel is teljes körűnek tekinthető, mivel valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített.

A statisztikai nyilvántartás szerint a településen 2019. január 1-én 6 db nyilvános távbeszélő állomás üzemelt.

A településen a jóminőségű műsorvétel lehetőségét a kiépített kábel TV hálózat biztosítja. Már az ezredfordulón az akkori lakásállomány 21,8 %-a csatlakozott a kábel-TV hálózatra. 2019. január 1.-én 3008 kábel TV előfizetőt tartottak nyilván, amely alapján a lakásállomány 38,6 %-ában állt rendelkezésre a minőségi műsor vétel lehetősége.

A településen belüli helyi ellátást szolgáló vezetékes távközlési hálózat és műsorelosztó hálózatok jellemzően föld felett, oszlopokra fektetve üzemelnek. A helyi hírközlési hálózat és a kismagasságú elosztóhálózat egyes utcákban külön oszlopsoron halad, így két oszlopsor terheli a közterületet.

1.16.3.2. Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezeték nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák – a környező településeken – elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette és üzemelteti.

A település közigazgatási területét érinti, annak északi szélén, kelet-nyugat irányban áthalad a vezeték nélküli ellátás biztosítására kialakított, az Antenna Hungária által nyilvántartott mikrohullámú összeköttetés, amely Túrkeve és Martfű bázisállomások között üzemel. Az átlátás érdekében elméletileg magassági korlátozást okoz Mezőtúr érintett sávjában, mivel 35 m magasságban halad, magasabban, mint a megengedett beépítés, így érdemi korlátozást nem okoz. 35 m magasban 50-50 m szélességű sávban nyomvonalát figyelembe kell venni.

1.16.3.3. Vezetékes és vezeték nélküli elektronikus hírközlés hálózatának és létesítményeinek szerepeltetése a településrendezési tervben

A településrendezési eszközök keretében készülő tervek elektronikus hírközlési fejezetére vonatkozó alátámasztó munkarészek elkészítésének tartalmi követelményeit az ágazat 14/2013 (IX.25.) NMHH rendeletben rögzítette. Ennek alapján a hálózatengedélyes szolgáltatók hálózati rendszereit rögzíteni kellene a településrendezési eszközök keretében készített infrastruktúra alátámasztó tervében, hogy a fennálló, illetve a tervezés hatására várhatóan keletkező konfliktusok feltárhatók legyenek. Az egyes hálózatengedélyes szolgáltatók hálózatairól az NMHH nem vezet nyilvántartást. A hálózatok nyomvonaláról csak az E-közmű nyilvántartásában szereplő összesített hálózati térkép áll rendelkezésre.

Az NMHH a szolgáltatási engedéllyel rendelkezőkről vezet nyilvántartást, amelyek részben saját kiépített hálózatuk segítségével, részben bérelt hálózattal tudják biztosítani a szolgáltatást. A szolgáltatási jogosultsággal rendelkezők köre így lényegesen bővebb, mint akik hálózatengedéllyel rendelkeznek és lényegesen több szolgáltatási engedélyes áll készenlétben a szolgáltatásra, mint ahánynak a szolgáltatását a településen élők igénybe veszik.

Az NMHH a szolgáltatási engedéllyel rendelkezők nyilvántartását tartja fontosnak, a piaci verseny biztosítására, a szolgáltató szabad kiválasztásának lehetőségére, tekintettel arra, hogy az elektronikus hírközlés alanyi jogú szolgáltatás.

Mezőtúr területén 59 vezetékes távközlési szolgáltató áll rendelkezésre az ágazati nyilvántartás szerint.

A vezetékes távközléshez hasonlóan műsorelosztásra is több szolgáltató áll rendelkezésre. Az ágazat 6 vezetékes műsorelosztó szolgáltatót tart nyilván, mint szolgáltatásra jogosultat. Természetesen közülük is van olyan, amelyik bár rendelkezésre áll, tényleges szolgáltatást nem végez.

A vezetékes szolgáltatást a vezeték nélküli szolgáltatók egészítik ki. Jelenleg az ágazat által vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatóként a térségben 12 szolgáltatót tartanak nyilván. Természetesen ezek bár rendelkezésre állnak, nem biztos, hogy igénybe veszik szolgáltatásukat.

1.17. KÖRNYEZETVÉDELEM

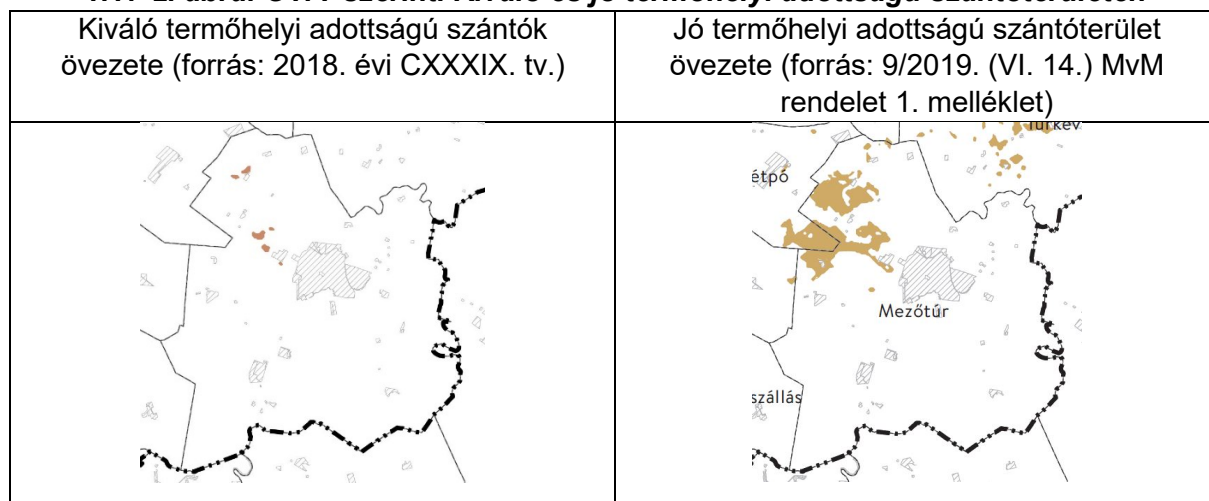
Az Integrált Településfejlesztési Stratégia Megalapozó vizsgálatai a településrendezési eszközök felülvizsgálatához az alábbiakkal egészülnek ki:

1.17.1. Földtani közeg, talaj

A település földtani közeg, talajtani adottságai a 1.12.1. fejezetben ismertetésre kerültek.

A belterülettől ÉNy-ra, a településhatár és belterület közé eső lösszel fedett ármentes területeken kedvező adottságú réti csernozjom talajok találhatóak. E területeket a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény vonatkozó tervlapja és a törvény kiegészítő rendelete, a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI.14.) MvM rendelet vonatkozó tervlapja **kiváló, illetve jó termőhelyi adottságú szántók övezetébe** sorolja.

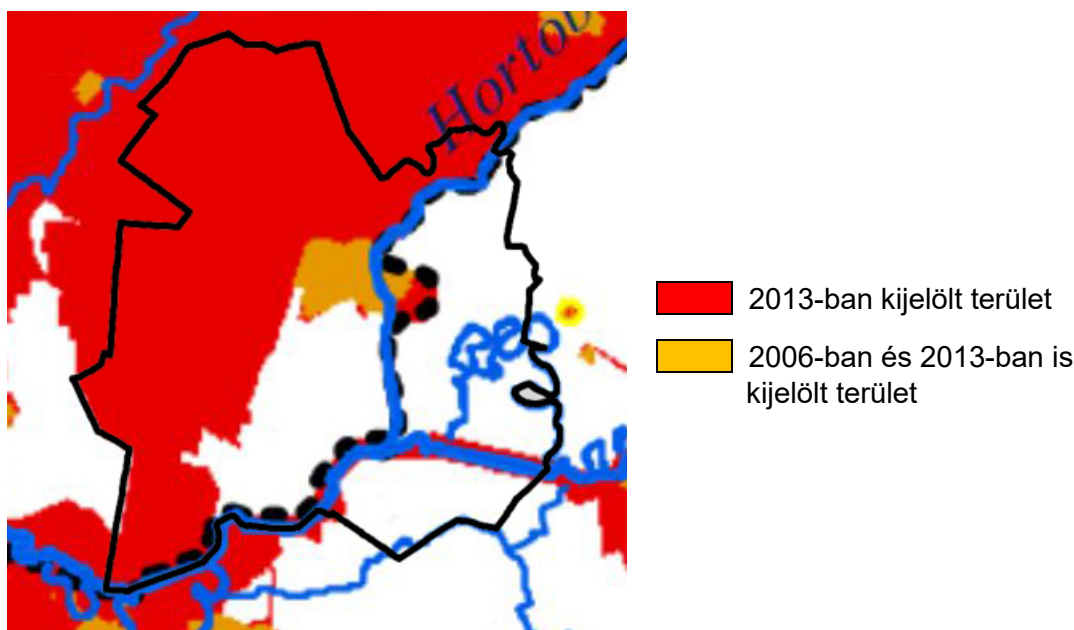
1.17-2. ábra: OTrT szerinti Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántóterületek

Mezőtúr közigazgatási területén – a nitrátérzékeny területeknek a MePAR szerinti blokkok szintjén történő közzétételéről szóló 43/2007. (VI.1.) FVM rendelet értelmében – **nitrátérzékeny területek** találhatóak. Az intenzív mezőgazdasági természeténél fogva, valamint a nagylétszámú állattartásból adódóan a termőföldek minőségét a túlzott nitrát használat veszélyeztetheti.

1.17-2. ábra: Nitrátérzékeny területek Mezőtúr területén

(forrás: Országos Vízügytő-gazdálkodási Terv, 2016)

A mezőgazdasági tevékenységből származó, pontszerű és/vagy diffúz eredetű szennyeződések mellett a talaj és a földtani közeg minőségét potenciálisan az ipari, bányászati és hulladékgazdálkodási tevékenység veszélyezteti.

A hasznosítható nyersanyag következtében a bányaművelés meghatározó tevékenységként van jelen a település életében. A város közigazgatási területén több jogerős határozattal megállapított **bányatelek** és kutatással érintett terület is található. Külfejtési művelésű bányák a belterület határán találhatóak, melyek esetében szilárd ásványi nyersanyagot (agyagot) bányásznak, továbbá a település D-i, DK-i területeit felölelő területeken nagy felületet érintően szénhidrogén és CO₂ bányatelek találhatóak. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Bányászati Osztálya tájékoztatása szerint a város közigazgatási területét az alábbi bányatelek érintik:

- Mezőtúr I. – agyag külfejtési művelésű bányatelek
- Mezőtúr II. - agyag külfejtési művelésű bányatelek
- Mezőtúr III. – szénhidrogén bányatelek
- Mezőtúr IV. – szénhidrogén bányatelek
- Mezőtúr V. – szénhidrogén bányatelek
- Szarvas I. – földgáz, széndioxid
- Endrőd I. – földgáz bányatelek

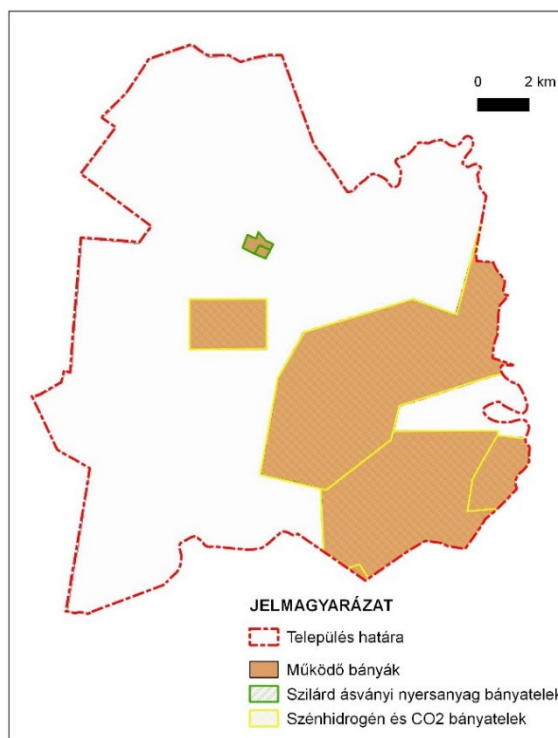
A település területén ezen felül a Bányafelügyelet tájékoztatása szerint szénhidrogén kutatás zajlik (Körös-szénhidrogén kutatási terület, Mezőtúr-szénhidrogén koncessziós kutatási terület).

1.17-3. ábra: Bányatelkek Mezőtúr területén

(TÁJOLÓ-TERV Kft. saját szerkesztés, adatforrás:

http://gis.teir.hu/teirgis_banyaszat/;
<https://mbfsz.gov.hu/>)

Hulladéklerakó a település közigazgatási határán belül nem található. Illegális hulladéklerakások azonban a település határában elszórtan előfordulnak, melyek a talajjal közvetlenül érintkezve veszélyeztetik a földtani közeg állapotát.

JNSzM TrT alapján Mezőtúr nem tartozik a földtani veszélyforrással érintett terület övezetébe.

1.17.2. Felszíni és felszín-alatti vizek

A település vízrajzi adottságait az 1.12.1. *Természeti adottságok* c. fejezet ismerteti.

1.17.2.1. Felszíni vizek állapota

Mezőtúr a Tisza-részvízgyűjtőhöz, azon belül pedig a település nagy része a Nagykunság vízgyűjtő tervezési alegységhez, kisebb részben (a település K-DK-i területei) a Hármaskörös alegységhez tartozik. A település legjelentősebb **felszíni vízfolyásai** a Hármaskörös, valamint a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna. Mindkét felszíni vízfolyás erősen módosított víztestek. Jellegüket tekintve síkvidékiek, kis esésűek, medrük közepes-finom mederanyagú, meszes.

További felszíni vizek a településen a Hármaskörös mentén, a település főként D-i területein megjelenő holtágak, melyek közül legjelentősebbek a Túrtói-Holt-Körös és a Peresi-Holt-Körös. A Peresi-Holt-Körös a Malomzug-Décsipusztai-csatornába ömlik. A Túrtói-Holt-Körös, valamint a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna befogadja a Hármaskörös felső szakasza, mely a Hármaskörös alsó szakaszában folytatódik, majd a Tiszába ömlik.

A településen, a Hármasköröshöz, illetve főként a kialakított főcsatornához kapcsolódóan, mesterségesen kialakított csatornahálózat található, mely főként a település szántóterületeinek öntözésére szolgál. A **csatornahálózat** főbb elemei a településen a már említett Hortobágy-Berettyó-főcsatorna, továbbá az Álom-zugi (IV.)-csatorna, az Álom-zugi (I.)-csatorna és az Álom-zugi (II.)-csatorna, a Szandazugi-csatorna, a Peres-Nyugati-csatorna, a Malom-zugi-főcsatorna, a Kút-réti-csatorna, a VII. csatorna, a Túrtói-csatorna, valamint a Mezőtúri-összekötőcsatorna.

Felszíni vizek továbbá a kis kiterjedésű **állóvizek**, kis tavak, melyek a település szinte egész területén elszórtan megtalálhatók.

Az érintett alegységek területén a **felszíni vizek monitoringja** több helyen folyik. A felszíni vizek esetén a monitoring kiterjed az ökológiai és a kémiai állapot szempontjából indikatív biológiai elemek és speciális veszélyes anyagok meghatározására, valamint azokra a fizikai, kémiai paraméterekre és hidromorfológiai jellemzőkre, amelyek az ökológiai állapotot befolyásolják. A település által érintett Hármaskörös felső elnevezésű víztest monitoringja Békésszentandrás településen történik (EOV X:172839,82; Y:760570,5). A Hortobágy-Berettyó-főcsatorna településen belül is folyó szakaszának monitoringja jelenleg Mezőtúr területén található állomásokon folyik (Mezőtúr: EOV X:185244; Y:770545; Mezőtúr, közúti híd: EOV X:185255; Y:770596). A két jelentős holtág közül a Túrtói-Holt-Körös monitoring állomásának helye szintén Mezőtúron található (EOV X:176555; Y:767872), a Peresi-Holt-Körös monitoringja a gyomaendrői mérőállomáson zajlik (EOV X:183941; Y:776814).

Az egyes állomásokon feltáró monitoring, továbbá operatív monitoring folyik a tápanyagterhelés és hidromorfológiai beavatkozások, valamint veszélyes anyagok miatt (1. táblázat). Ezen felül a monitoring állomások biológiai mintavételi helyként is működnek. A felszíni vizek monitoring programjában tervezett a felszíni vizek nitrát monitorozása is.

1.17-1. táblázat: Mezőtúr területét érintő felszíni vizek monitoringja

(forrás: Nagykunság alegység VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV, Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, 2016. április; Hármaskörös alegység VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV, Körös-vidék Vízügyi Igazgatóság, 2016. április)

	Hortobágy-Berettyó-főcsatorna	Hortobágy-Berettyó-főcsatorna	Hármaskörös felső	Peresi-Holt-Körös	Túrtói-Holt-Körös
Mintavételi hely neve	Mezőtúr	Mezőtúr, közúti híd	Békésszentandrás	Gyomaendrőd	Mezőtúr
EOV X	185244	185255	172839,82	183941	176555
EOV Y	770545	770596	760570,5	776814	767872
Feltáró monitoring	-	-	x	-	x
Tápanyagterhelés és hidromorfológiai beavatkozások miatt operatív pontok	x	x	-	x	-
Veszélyes anyag miatti operatív pontok	x	x	x	-	-
Biológiai mintavételi hely	x	x	x	x	x

A minősítés során az egyes szempontok szerinti állapotokat 5 osztályban határozzák meg: kiváló, jó, mérsékelt, gyenge, rossz. A jelentősebb felszíni vizek állapotértékelését az alábbi táblázat mutatja be:

1.17-2. táblázat: Mezőtúr jelentősebb felszíni vizei állapotértékelése

(forrás: Nagykunság alegység VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV, Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, 2016. április; Hármaskörös alegység VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV, Körös-vidék Vízügyi Igazgatóság, 2016. április).

	Hortobágy-Berettyó-főcsatorna	Hármaskörös felső	Peresi-Holt-Körös	Túrtói-Holt-Körös
Víztest kategória	erősen módosított	erősen módosított	erősen módosított	nincs adat**
Biológiai elemek szerinti állapot	gyenge	mérsékelt	mérsékelt	
Fizikai-kémiai elemek szerinti állapot	jó	jó	mérsékelt	
Hidromorfológiai elemek szerinti állapot	mérsékelt	mérsékelt	mérsékelt	
Ökológiai minősítés	gyenge	mérsékelt	mérsékelt	
Kémiai állapot	mérsékelt	mérsékelt	adathiány*	
Víztest integrált állapota	gyenge	mérsékelt	mérsékelt	

*A Peresi-Holt-Körös ezen szakaszának kémiai állapota adathiány miatt nem állapítható meg.

**A Nagykunság alegység Vízügyi-gazdálkodási Tervében a Túrtói-Holt-Körös-re vonatkozó adatok nem találhatóak.

A vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet 2. sz. melléklete értelmében a Hármaskörös az egyéb védett területen lévő befogadó, a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna az általánosan védett befogadó kategóriába tartozik.

Mezőtúr tisztított szennyvizeinek befogadója a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna, a telep tápanyag- és szervesanyag terhelés hatása a befogadóra jelentős.

Mezőtúr közigazgatási területét **nagyvízi meder övezete** és **belvízjárta terület** is érinti. A nagyvízi meder övezete a Hármaskörös és a Hortobágy-Berettyó árvízvédelmi töltés közé eső területeit foglalja magában. A JNSzMT TrT szerint kijelölt rendszeresen belvízjárta terület a település D-i részén, a nagyvízi meder területe mentén, egy nagyobb összefüggő területet érint. Magyarország belvíz-veszélyeztetettség térképe szerint a település teljes területe belvízzel veszélyeztetett. Ezen belül belvízzel erősen veszélyeztetett a már említett Hármaskörös menti terület, közepesen veszélyeztetett a közigazgatási terület jelentős része.

1.12-4. ábra: Mezőtúr belvíz-veszélyeztetettsége

(forrás: http://www.terport.hu/webfm_send/4477)

- Belvízzel alig veszélyeztetett terület
- Belvízzel mérsékelt veszélyeztetett terület
- Belvízzel közepesen veszélyeztetett terület
- Belvízzel erősen veszélyeztetett terület

Mezőtúr város rendelkezik a **csapadékvíz elvezetéséhez** szükséges csatornahálózattal. A korábban többször előforduló belvizek miatt a csapadékvíz elvezető rendszer fejlesztése, valamint annak üzemeltetése is kiemelt figyelmet kapott a településen. A csatorna-rendszer nagyrészt kielégítőnek mondható. A városi önkormányzat a jövőben is kiemelten kíván foglalkozni az egyes városrészek csapadékvíz elvezető rendszerének felújításával, illetve ezek biztonságos működésének biztosításával. A tervek között szerepel továbbá a csőhálózat egyes szakaszain az elvezető kapacitás bővítése és a befogadók állapotának javítása, valamint a szükséges technikai eszközpark fejlesztése is.

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó Területfejlesztési Program kitér a települési csapadékvíz-elvezető-rendszer fejlesztésére is. A Területfejlesztési Programot a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés 75/2014. (VIII.29.) számú határozatával fogadta el. Mezőtúr Város belvízelvezető-rendszere további fejlesztésének megvalósulását a településen a Széchenyi 2020 pályázatán keresztül elnyert Európai Unió támogatás is segíti. (forrás: <http://www.mezotur.hu/>).

1.17.2.2. Felszín alatti vizek állapota

A város közigazgatási területe az sp.2.10.2. és p.2.10.2. Duna-Tisza köze - Közép-Tisza-völgy nevű sekélyporózus és porózus, valamint az sp.2.12.2. és p.2.12.2. Körös-vidék, Sárrét nevű sekélyporózus és porózus **felszín alatti víztesteken** fekszik, érinti továbbá a pt.2.1. Dél-Alföld, kisebb területrészen pedig a pt.2.2. Észak-Alföld és a pt.2.3. Délkelet-Alföld nevű porózus termál víztest. Földtanilag törmelékesekek, morfológiailag medence típusúak (porózus termál víztestek) vagy mélyfekvésűek, valamint porózusak, feláramlással rendelkeznek. A felszín alatti víztestek minősítését az 1.17-3. táblázat mutatja be.

1.17-3. táblázat: A Mezőtúr területét érintő felszín alatti víztestek minősítése

(forrás: Nagyunság alegység VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV, Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, 2016. április; Hármas-Körös alegység VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV, Körös-vidék Vízügyi Igazgatóság, 2016. április)

Víztest neve	Víztest típusa, kódja	Mennyiségi állapot minősítése	Kémiai állapot minősítése
Duna-Tisza köze - Közép-Tisza-völgy	sekély porózus feláramlással/ sp. 2.10.2	gyenge	jó
Duna-Tisza köze - Közép-Tisza-völgy	porózus feláramlással / p.2.10.2	jó	jó
Körös-vidék, Sárrét	sekély porózus feláramlással/ sp. 2.12.2	gyenge	jó
Körös-vidék, Sárrét	porózus feláramlással/ p. 2.12.2	gyenge	jó
Dél-Alföld	porózus termál/ pt. 2.1	jó, de gyenge állapot kockázata	jó
Észak-Alföld	porózus termál/ pt. 2.2	jó	jó
Délkelet-Alföld	porózus termál/ pt. 2.3	jó	jó

A felszín alatti vizeknek kiemelt szerepe van az ivóvízellátásban és balneológiai hasznosításban. A fenntartható használat érdekében fontos a minőség és a mennyiség megőrzése.

Mezőtúr városa **ivóvízhálózattal** ellátott település. A város ivóvíz ellátottságának aránya a teljes lakásállományhoz viszonyítva 2016. évben 98%-os volt, amely jó értéknek mondható. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya meghaladja mind a megyei,

mind az országos átlagot. A bekötések arányát alapvetően pozitív, emelkedő tendencia jellemzi (forrás: KSH, 2018). A település vezetékes ivóvízellátását a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. (Szolnok, Kossuth Lajos út. 5.) biztosítja.

A település területén jelenleg négy üzemelő felszín alatti **ivóvízbázis**, valamint egy darab egyéb közcélú vízbázis található (lásd 3. táblázat). Az ivóvízbázisok megfelelő természetes hidrogeológiai védettséggel rendelkeznek, így azok nem minősülnek sérülékenyek. Mezőtúr területe a 123/1997 (VII.18) Korm. rendelet előírásai szerint hatósági határozattal kijelölt sérülékeny üzemelő vízbázist nem érint.

1.17-4. táblázat: Felszín alatti vízbázisok Mezőtúr településen

(forrás: Nagykunság alegység VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV, Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, 2016. április; Hármaskörös alegység VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV, Körös-vidék Vízügyi Igazgatóság, 2016. április)

Vízbázis neve	Vízbázis VOR kódja	Vízbázis kódja	Vízadó típusa	Kapacitás [m3/nap]
Mezőtúr MENTÉSZ Rt.	ALG381	15065-250	nincs adat*	<100
Mezőtúr Vízmű hévízkútjai	ALG382	15065-170	egyéb, hasadékos	500-2000
Mezőtúr Vízmű hidegvizes kutak	ALG383	15065-180	rétegvíz	500-2000
Mezőtúr Soós major	AOK792	15065-520	rétegvíz	nincs adat*
Városi Strandfürdő gyógyvíz kút	nincs adat*	15065-390	rétegvíz	nincs adat*

*A Nagykunság alegység, valamint a Hármaskörös alegység Vízügyi Igazgatóságok Tervében a vonatkozó adatok nem találhatóak.

A Városi Strandfürdő gyógyvíz kút egyéb közcélú vízbázis üzemeltetője a Mezőtúr és Környéke Víz-és Csatornamű Kft. A vízbázis rétegvizét gyógyvízként hasznosítják. A vízbázisok védőterületének kialakítását a 123/1997. (VII.18.) Kormányrendelet biztosítja.

A településen számos vízkivételi hely, számos fúrt kút található. Mezőtúron összesen 109 felszín alatti vízkivételi hely található, melyek közül 20 db vízbázis kút. Mezőtúr városa gyógyvízzel rendelkező település. A *Strand II.* jelölésű kút/forrás (EOV X: 183533,866740486; Y: 767936,594604053) vizét fürdési céllal hasznosítják. A település termálvízzel is rendelkezik. Mezőtúron 7 db hévízkút található, melyek vizének hőmérséklete magasabb, mint 28 °C. A legtöbb termálvíz kutat ivóvízként hasznosítják. A vízbázis kútként működő felszín alatti vizek kivételére szolgáló objektumokat az alábbi táblázat foglalja össze:

1.17-5. táblázat: Vízbázis kútként működő, felszín alatti vizek kivételére szolgáló objektumok Mezőtúron

(forrás: Nagykunság alegység VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV, Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, 2016. április; Hármaskörös alegység VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV, Körös-vidék Vízügyi Igazgatóság, 2016. április)

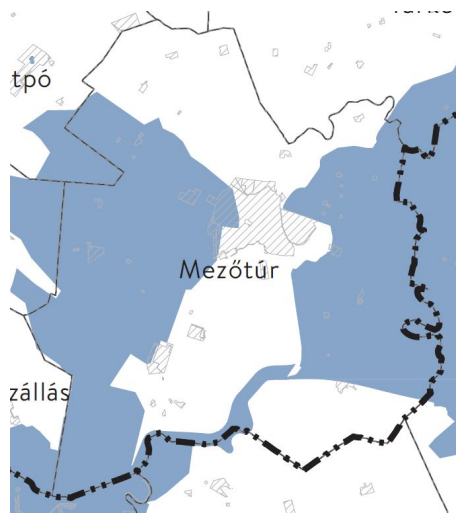
Kút neve	EOV X	EOV Y	Létesítés éve	Termálvíz	Vízadó típusa	Fő vízhasználati kategória
Alkotmány úti 500 m-es közkút	186400	768900	1956	igen	rétegvíz	ivóvíz

III/1. 174 m-es vízműkút	183999	770013	1956	nem	rétegvíz	ivóvíz
I/1. 498 m-es vízműkút/hévi	184000	768500	1957	igen	rétegvíz	ivóvíz
MENTÉSZ Rt.	178700	764300	1957	igen	rétegvíz	ivóvíz
III/2. 411.3 m vízműkút/hévíz	178600	764200	1961	nem	rétegvíz	ivóvíz
III/3. 133 m-es vízműkút	183963	770042	1961	nem	rétegvíz	ivóvíz
I/2. 413,5 m-es vízműkút/hévíz	183995	768571	1962	igen	rétegvíz	ivóvíz
II/2. 500 m-es vízműkút/hévíz	184242	769471	1973	igen	rétegvíz	ivóvíz
II/3. 300 m-es vízműkút	184236	769571	1974	nem	rétegvíz	ivóvíz
MENTÉSZ Rt. Soós-major	187400	773300	1976	nem	rétegvíz	ivóvíz
IV/1. 650 m vízműkút/hévíz/	182808	769627	1979	igen	rétegvíz	-
IV/2. 534m vízműkút /hévíz/	182746	769634	1979	igen	rétegvíz	-
IV/3. 460 m-es vízműkút	182688	769645	1979	nem	rétegvíz	-
IV/4/a. 179 m-es vízműkút	182625	769655	1979	nem	rétegvíz	ivóvíz
IV/5. sz. 80 m-es vízműkút	182573	769676	1980	nem	rétegvíz	-
IV/6/a. 130 m-es vízműkút	182717	769636	*nincs adat	nem	rétegvíz	ivóvíz
II/5. 82 m-es vízműkút	184209	769449	1986	nem	rétegvíz	-
V/1. 124 m-es vízműkút	182060	769730	1990	nem	rétegvíz	-
II/4/A 182 m-es vízműkút	184210	769450	1989	nem	rétegvíz	ivóvíz
V/1/A 115 m-es vízműkút	182061	769698	1999	nem	rétegvíz	ivóvíz

A 2003. évi XXVI. törvénnyel elfogadott OTrT Mezőtúr K-DK-i, valamint NY-DNY-i nagyobb kiterjedésű, összefüggő területeit az **országos vízminőség-védelmi terület övezetébe** tartozó területnek jelöli, mely övezet a „felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek, továbbá a halak életfeltételeinek biztosítása érdekében kijelölt vizek megóvását szolgáló védelem alatt álló” területeket tartalmazza. A 2018. március 15-től hatályos új OTrT értelmében az övezet területi lehatárolása és az övezetre vonatkozó szabályok külön rendeletben, a területrendezésért felelős miniszteri rendeletben kerülnek meghatározásra, mely azonban még nem született meg.

1.17-5. ábra: Vízminőség-védelmi terület övezete Mezőtúr területén

(forrás: 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 4. melléklet)

Mezőtúr a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján a felszín alatti víz állapota szempontjából **érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen** levő település. Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület nem található a településen.

A település jelenleg **közcatornával** rendelkezik. A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások arányáról elmondható, hogy folyamatosan emelkedő tendencia mellett a 2010-ben bekövetkezett radikális növekedés után az ellátottság mértéke 2013-ban 95%-os volt, mely a járási-, a megyei- és az országos átlaghoz képest is kimagaslóan jónak mondható volt. 2016-ra azonban csökkent ez az arány, 2016-ban a hálózatba bekapcsolt lakások aránya 90%-os volt (forrás: KSH, 2018). A szennyvíz közműszolgáltatásokat a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. (Szolnok, Kossuth Lajos út. 5.) végzi. A város közigazgatási területén a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtését, szállítását és ártalommentes elhelyezését az önkormányzat helyi közzolgáltatás útján látja el. A kötelezett közzolgáltató Mezőtúr város közigazgatási területén a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

Egy település levegőminőségét alapvetően a különböző légszennyező források (ipar és szolgáltatás, lakossági fűtés, közlekedés), a település elhelyezkedése, valamint az uralkodó szélirány határozzák meg.

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat honlapja szerint, a településen állandó üzemelésű immisszió-mérő állomás nem található. A legközelebbi mérőállomás Szolnokon található.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002.(X.7.) KvVM rendelet az ország területét légszennyezettség szerint zónákba sorolja. Mezőtúr a 10. számú légszennyezettségi zónába („Az ország többi területe, kivéve a kijelölt városokat”) tartozik. A települések területének szennyező anyagok szerinti típusát a KvVM rendelet 1. számú melléklete rögzíti, melyek besorolása Mezőtúr területén az A-tól F-ig (csökkenő sorrendben) terjedő skálán az alábbi:

1.17-6. táblázat: Zónacsoportok légszennyező anyagok szerint

	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Ben-zol	Talaj-közeli ózon	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)-pirén (BaP)
Mezőtúr	F ⁹	F	F	E ¹⁰	F	O-I ¹¹	F	F	F	F	D ¹²

A fenti adatokból látható, hogy a zóna-besorolás szerint a levegőterheltség Mezőtúron kifejezetten kedvező, egyedül a PM₁₀ benz(a)pirén (BaP) van a felső vizsgálati küszöb, illetve a célérték között, valamint a szálló por (PM₁₀) értéke lépi át az alsó vizsgálati küszöböt, de nem haladja meg a felsőt.

Mezőtúr levegőminősége jó. A településen és környezetében jelentős levegő-szennyezéssel járó tevékenység nem található.

⁹ F csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg

¹⁰ E csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van

¹¹ O-I csoport: azon terület, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket

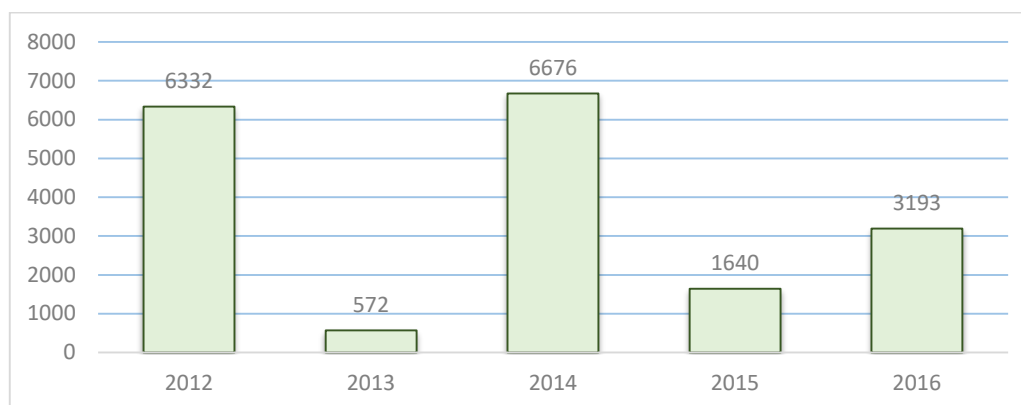
¹² D csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték között van

Az OKIR honlapján elérhető Hatósági Nyilvántartó Rendszermodul (HNyR) alapján a településen 21 darab bejelentett **légszennyező pontforrás** található. A telephelyeket következő táblázatban tüntetjük fel:

1.17-7. táblázat: Pontforrással rendelkező telephelyek 2018-ban Mezőtúron
(forrás: OKIR, HNyR)

Telephely	Légszennyező pontforrás címe
cipőgyártó üzem	Mezőtúr, Szolnoki utca 77.
elektromos berendezéseket összeszerelő telephely	Mezőtúr, Szolnoki út 39.
Elektronikai üzem	Mezőtúr, Sugár út 22.
Elektronikai, elektromechanikai szerelő üzem	Mezőtúr, Szolnoki út 35.
Endrőd Gázátadó Állomás	Mezőtúr, külterület
Endrőd-III. Gázüzem	Mezőtúr, 0696 hrsz.-ú telephely
Famegmunkáló, raklapgyártó telep	Mezőtúr, Szolnoki út 44.
Fémfeldolgozó Gyáregység	Mezőtúr, Vásárhelyi Pál u. 2.
Fémfelület-kezelő telep	Mezőtúr, Szolnoki út 79.
fémszerkezet gyártó üzem	Mezőtúr, Szolnoki út 79.
gabonaszárító	Mezőtúr, Laktanya út 3.
HHE Endrődi Gázelőkészítő és Stabilizáló Üzem	Mezőtúr, 0690/6 hrsz.-ú telephely
Kórház és Rendelőintézet	Mezőtúr, Kossuth út 9-11.
magtár	Mezőtúr, Felsőrészi tanya 145.
mezőgazdasági gabona fogadó, tisztító telephely	Mezőtúr, Alsórészi nyomás 150.
preformátum üzem	Mezőtúr, Dohány út 3.
Rizspuffasztó üzem, Terményszárító, Gabonatóroló, géptelep	Mezőtúr, külterület 0423/6. hrsz.-ú telephely
Sertéstelep, Terményszárító	Mezőtúr, külterület 01609/2. hrsz.-ú telephely
Síkburkolótégla gyártó üzem	Mezőtúr, Szolnoki út 85.
tekerceselő üzem	Mezőtúr, Szolnoki út 37.
Vetőmag üzem és raktár	Mezőtúr, Ipari Park 1.

1.17-6. ábra: Bejelentett pontforrással rendelkező telephelyek légszennyező anyagainak összes kibocsátása (kg/év) 2012-2016-ig
(TÁJOLÓ-TERV Kft. saját szerkesztés, adatforrás: OKIR LAIR)

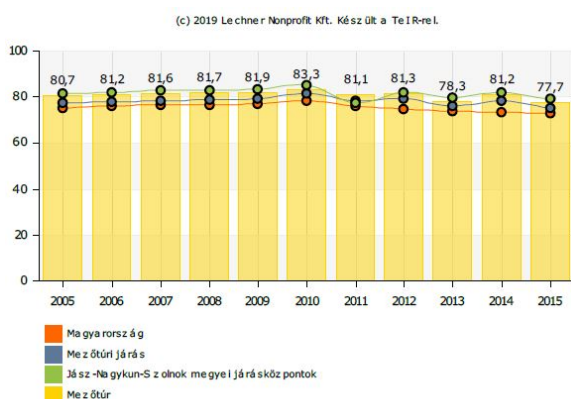

A levegő minőségét alapvetően a településen átmenő **közúti közlekedés** is befolyásolja. A településen halad keresztül a 46 sz. főút, valamint több összekötő út is, mely a város érintett területein hátrányosan befolyásolja a levegőminőséget. A 46 sz. főúton régóta tervezett a települést elkerülő szakasz kiépítése, mely nyomvonal korrekciót már a hatályos településrendezési tervek is tartalmazzák. A tervezett elkerülő út északról/északkeletről kerülné el a várost, tehermentesítve ezzel a belvárost a főúton zajló, kelet-nyugati irányú átmenő forgalomtól. Ugyanakkor a magasabb rendű tervek szerint észak-déli irányban, a Kisújszállás-Szarvas közötti út főúttá történő átalakítása tervezett, mely valószínűsíthetően az útvonal forgalmának növekedését eredményezi.

A levegőt a **kommunális fűtésből származó légszennyező anyagok** is terhelik. A településen a gázhálózat kiépítettsége nem teljeskörű, 2018. évi adatot tekintve a településen a gázzal fűtött lakások aránya 78 % (forrás: <https://www.teir.hu/idosoros-elemzo>), mely a Mezőtúri járás településeit tekintve a legmagasabb, viszont a megye többi járásközpontjához viszonyítva valamivel alacsonyabb. Az egy lakosra jutó háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége csökkenő tendenciát mutat, ami azzal magyarázható, hogy az energiaárak növekedése következtében a vezetékes gázzal ellátott területen is növekszik az utóbbi évtizedben a szilárd tüzelést, fatüzelést alkalmazók aránya.

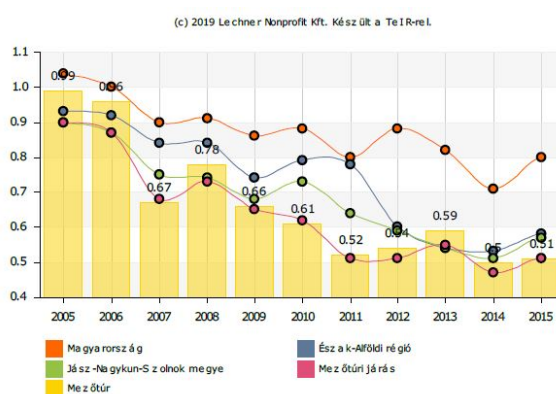
1.17-7. ábra: A háztartási gázfogyasztás alakulása

Száz lakásra jutó háztartási gázfogyasztók száma (fő)

forrás: <https://www.teir.hu/its>

Háztartási gázfogyasztás (1000m³/fő)

forrás: <https://www.teir.hu/helyzet-ter-kep>

Légszennyezettség szempontjából **ökológiailag sérülékeny területnek** tekinthetők az országosan védett természeti területek, az országos ökológiai hálózat magterületei és a Natura 2000 területek. Sérülékeny területnek tekinthető tehát a Hármaskörös hullámter, mely országos jelentőségű védett természeti terület, továbbá különleges természetmegőrzési Natura 2000 terület és az országos ökológiai hálózat magterületeként nyilvántartott. Sérülékeny területek ezen felül a belterületől É-ÉK irányban, a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna mentén található két nagyobb kiterjedésű terület is, melyek szintén különleges természetmegőrzési Natura 2000 területek, valamint a Hármasköröstől délre található Alsórészi Túlakörös erdeje, mely az országos ökológiai hálózat magterületébe tartozik.

1.17.4. Zaj és rezgésterhelés

1.17.4.1. Közúti zajterhelés

Mezőtúr közigazgatási területén környezeti zaj elsősorban a közlekedésből származik. A településre nem készült stratégiai zajtérkép. A település legforgalmasabb közútja a 46-os

számú Törökszentmiklós-Endrőd-Mezőberény másodrendű főút. További forgalmas útszakaszai a 4202 sz., a 4628 sz., a 4631 sz., valamint a 4632-es számú összekötő utak. Mind az országos főút, mind az összekötő utak a belterületen is keresztülhaladnak, mely számottevően befolyásolja a települési környezet zajterhelését.

A közlekedésből származó környezeti zajszinteket a 2018. évi országos forgalomszámlálási adatok felhasználásával, számításokkal határoztuk meg. A számításokat belterületen a védendő homlokzatok előtt, külterületen az utak tengelyétől 50m távolságra végeztük el.

1.17-8. táblázat: Az országos utak mentén fellépő közlekedési zajszintek (dB)

út száma, neve	útmenti területhasználat	Nappali zajszint (dB) (06-22 óra)	Éjjeli zajszint (dB) (22-06 óra)	határérték* nappal/éjjel	túllépés** (dB)
BELTERÜLET***					
46. sz. főút (4628 út bekötéséig)	gazdasági terület	56,5—63,0	49,5—56,0	65/55	0/0-1,0
	lakóterület	62,5—64,5	55,5—57,5	65/55	0/0-1,0
	vegyes terület	63,0	56,0	65/55	0/1,0
46. sz. főút (4628. j. és 4202. j. utak között)	nagyvárosias lakó	59,0—63,0	52,0—56,0	65/55	0/0-1,0
	vegyes terület	56,5—64,5	58,0—60,0	65/55	0/3,0-5,0
46. sz. főút (4202. j. úttól K-re)	vegyes terület	66,0—68,0	59,0—61,0	65/55	1,0-3,0 /4,0-6,0
	lakóterület	59,5—63,5	52,5—56,5	65/55	0/0-1,5
	gazdasági terület	63,5—65,0	56,5—58,0	65/55	0/1,5-3,0
4202. j. összekötő út	lakóterület	54,5—61,5	47,5—54,5	60/50	0-1,5/0-4,5
4628. j. összekötő út	vegyes terület	57,0—60,0	50,0—53,0	65/55	0/0
	gazdasági terület	61,0—61,5	53,5—54,0	65/55	0/0
	lakóterület	54,5—62,0	47,5—55,0	60/50	0-2,0/0-5,0
4631. j. összekötő út	nagyvárosias lakóterület	59,0	52,0	65/55	0/0
	lakóterület	60,0—63,5	53,0—56,5	60/50	0-3,5/ 3,0-6,5
	gazdasági terület	62,0	55,0	65/55	0/0
4632. j. összekötő út	lakóterület	56,0—60,0	49,0—53,0	60/50	0/0-3,0
	gazdasági terület	53,5—60,0	46,5—53,0	65/55	0/0-3,0
KÜLTERÜLET****					
46. sz. főút Ny	mezőgazdasági terület	54,5	47,5	-	
46. sz. főút K	erdő és mezőgazdasági terület	54,5	47,5	-	
4202. j. összekötő út	erdő, mezőgazdasági, különleges terület	51,0	44,0	-	
4628. j. összekötő út	erdő, mezőgazdasági, különleges terület	50,0	43,0	-	
4631. j. összekötő út	erdő, mezőgazdasági, különleges terület	44,5	37,5	-	
4632. j. összekötő út	gazdasági terület, erdő, mezőgazdasági, különleges terület	45,0	38,5	-	

*: határérték hasonló szerepű új építésű út esetén

** : viszonyítás új építésű út esetén hatályos határértékhez, meglévő útra határérték nem vonatkozik

***: a védendő homlokzat előtt számított környezeti zajszintek a távolság függvényében

****: az úttengelytől 50m-re számított környezeti zajszintek

A 46-os számú főút belterületet elkerülő szakasza a megyei területrendezési tervben és a hatályos településrendezési tervekben már szerepel. Az elkerülő szakasz megépítését követően, a zajterhelés, valamint a település biztonságosabbá válhatna, ám ezzel egyidejűleg a tervekben egyes összekötő utak főúttá, valamint térségi mellékúttá fejlesztése is szerepel, melyek továbbra is a belterületen haladnának keresztül. Összességében, a közúti forgalom zajterhelése tekintetében az elképzelt fejlesztések után sem lenne számottevő változás a településen.

1.17.4.2. Vasúti zajterhelés

Mezőtúr településen a környezeti zajt a vasúti közlekedés tovább erősíti. A 120-as számú Budapest–Szolnok–Békéscsaba–Lőkösháza-vasútvonal érinti a települést. A vonalon egyaránt közlekednek személyvonatok, gyorsvonatok, InterCityk, EuroNightok, nemzetközi vonatok, tehervonatok, valamint kamionszállító vonatok is. A vonalon az engedélyezett sebesség 120 km/h, ütemes menetrend szerint működik. A vonalhoz tartozóan, a település közigazgatási területén belül 2 db vasúti megállóhely található, továbbá a vasút nyomvonala a települési belterület mentén halad keresztül. Emiatt, habár a helyközi forgalom nem számottevő (napi 4 pár gyorsvonat) a vasútvonal számottevően befolyásolja a települési környezet zajterhelését.

Ezen felül további települést érintő vasútvonal a 125-ös számú Mezőtúr–Orosháza–Mezőhegyes-Battonya-vasútvonal, mely a 120-as számú vonalból a belterület mentén válik ki, és halad tovább D-DNy-i irányban. A mellékvonal egy kisebb szakasza szintén a belterület mentén halad, ám ezen nyomvonal esetében a pályasebesség 60km/h, valamint a forgalom is számottevően kisebb. Így, habár a települési környezet zajterhelése ebben az esetben is fennáll, az kevésbé jelentős.

1.17.4.3. Légi közlekedés

A települést légi közlekedésből származó zajterhelés nem érinti.

1.17.4.4. Üzemi zajterhelés

Mezőtúr közigazgatási területén határértéket meghaladó üzemi létesítménytől származó környezetterhelésről nincs tudomásunk.

1.17.5. Sugárzásvédelem

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban Országos Sugárfigyelő, Jelző és Ellenőrző Rendszer működik. A rendszer részét képező szabadtéri mérőállomásokon folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás: az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét. (A dózisteljesítmény mértékegysége a nanosievert/óra, rövid jele: nSv/h).

A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnymomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják.

Mezőtúr területén háttérsugárzási mérőállomás nem működik, a legközelebbi mérőállomások Gyomaendrődön, Szolnokon és Kisújszálláson találhatóak. A mért értékek az említett intervallumban mozognak.

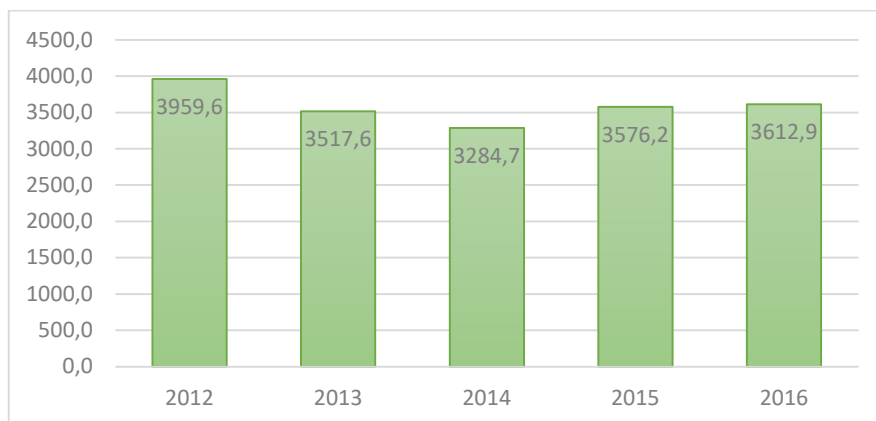
A város térségében nukleáris létesítmény nem található. Mezőtúr a Paksi Atomerőmű 30 km-es Sürgős Óvintézkedési Zónáján kívül esik, érinti viszont Paks és a szlovákiai Bohunice és Mochovce atomerőművek 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ).

1.17.6. Hulladékkezelés

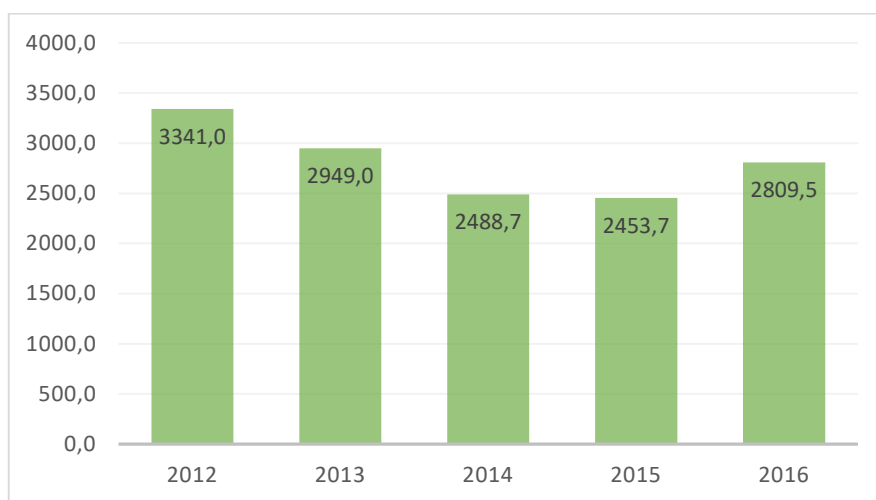
Mezőtúr településen a **kommunális szilárd hulladék** szervezett gyűjtése és elszállítása megoldott. A településen a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásáról a *NHSZ Szolnok Közszolgáltató Nonprofit Kft.* (továbbiakban Közszolgáltató) gondoskodik.

A vegyes hulladékot a településről hetente egyszer gyűjtik. A Közszolgáltató évente egyszer lomtalanítást végez.

1.17-8. ábra: Összes elszállított települési hulladék mennyisége (t) 2012-2016-ig Mezőtúron
(TÁJOLÓ-TERV Kft. saját szerkesztés, adatforrás: KSH)

1.17-9. ábra: Összes hagyományos módon elszállított hulladék mennyisége (t) 2012-2016-ig Mezőtúron
(TÁJOLÓ-TERV Kft. saját szerkesztés, adatforrás: KSH)

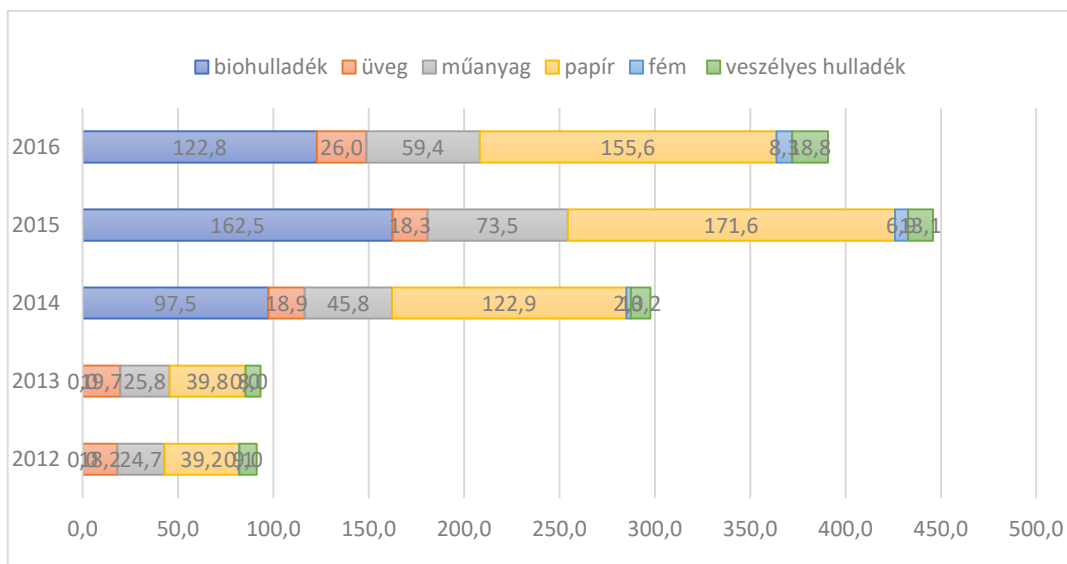
Mezőtúr a Szolnok Térségi Hulladékgazdálkodási Rendszer konzorciumban résztvevő település. A komplex hulladékgazdálkodási rendszer keretében a résztvevő települések területén öt hulladékudvar alakítanak ki, melyek közül egy Mezőtúr városában található. A **hulladékudvar** címe 5400 Mezőtúr, Kávási Sándor utca 52. Az udvarban a lakosság elhelyezheti azokat a hulladékokat, melyek elszállítása a rendszeres hulladékgyűjtő járatokkal nem oldható meg. Az udvar kizárólag a hulladék ideiglenes, szakszerű és biztonságos tárolására szolgál. Az összegyűjtött hulladékokat fajtájuktól függően dolgozzák fel és ártalmatlanítják. A hulladékgyűjtő udvarban mennyiségi korlátozás nélkül díjmentesen helyezhetők el nagyméretű hulladék bútorok, lomok; háztartásokban keletkező, veszélyesnek

minősülő háztartási hulladékok (akkumulátor, szárazelem, növényvédőszer, gyógyszer, olajok stb.); valamint elektromos készülékek.

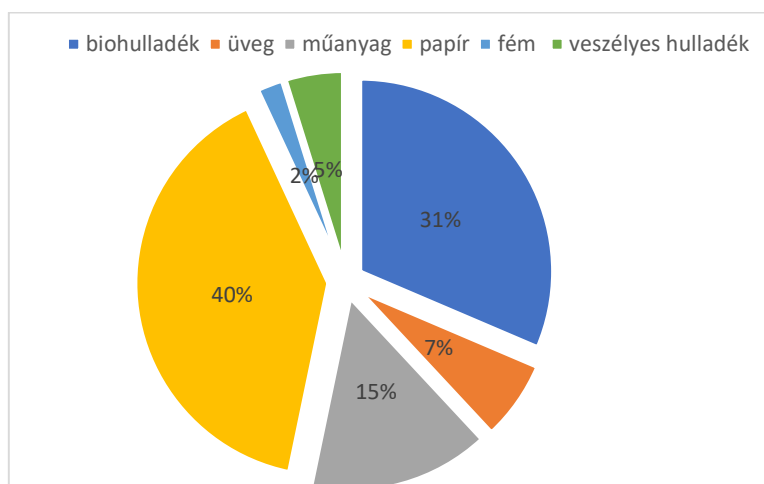
A **szelektív hulladékgyűjtést** is a Közszolgáltató végzi. Mezőtúr városában a szelektív hulladékok begyűjtése és elszállítása „házhoz menő” rendszerben történik. A sárga edényekben gyűjtött, tiszta, szennyeződésmentes csomagolási hulladékok, mint a műanyag, papír, italos karton, fém csomagolási hulladékok (szórólapok, újságok, papírdobozok, PET palackok, előblített tisztító és mosogatószeres műanyag flakonok, dobozok, fém italos dobozok, konzerves dobozok stb.), négyhetente kerülnek elszállításra. A szelektíven gyűjtött hulladékokat a településen található hulladékudvarban is el lehet helyezni. Külön konténerek kerültek kihelyezésre a papír, műanyag, fém és üveg hulladékok részére. A szelektíven gyűjtött hulladékok az elszállítás után a Szolnokon található Hulladékátrakó, - Tömörítő és Válogató Állomásra kerülnek. Az állomáson megtörténik az anyagok kézzel való, szükség szerinti tovább válogatása, valamint kezelése.

A KSH adatai alapján lakosságtól szelektíven elszállított hulladék mennyisége 2014-ben 196,9; 2015-ben 354,2; 2016-ban pedig 163,2 tonna volt.

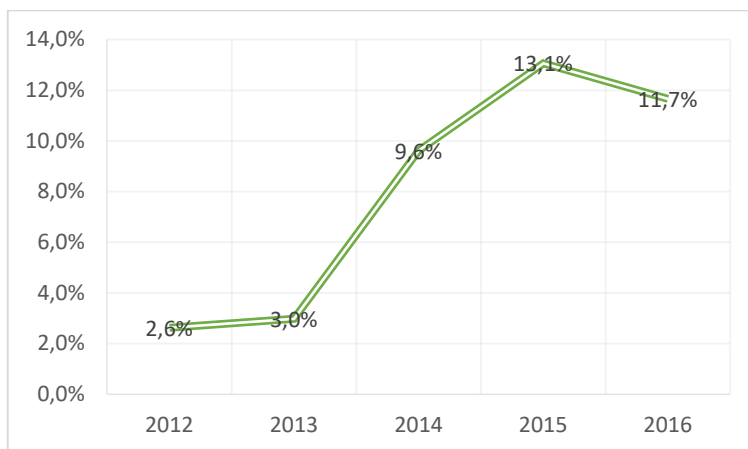
1.17-10. ábra: Szelektíven gyűjtött hulladék összetétele 2012 és 2016 között Mezőtúron (TÁJOLÓ-TERV Kft. saját szerkesztés, adatforrás: KSH)

1.17-11. ábra: A 2016-ban összegyűjtött lakossági szelektív hulladék megoszlása (TÁJOLÓ-TERV Kft. saját szerkesztés, adatforrás: KSH)

1.17-12. ábra: A lakosságtól szelektíven összegyűjtött hulladék aránya az összes elszállított hulladékhoz képest (2012-2016) Mezőtúron (TÁJOLÓ-TERV Kft. saját szerkesztés, adatforrás: KSH)

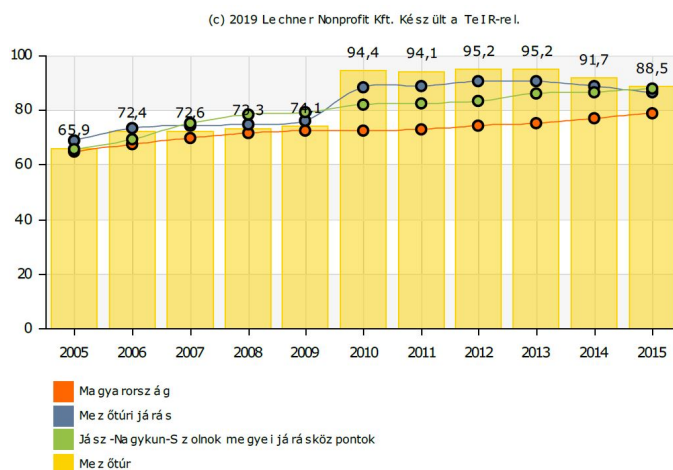

A kertgondozásból származó **zöldhulladékok** elhelyezésére április 1. és november 30. közötti időszakban a Mezőtúr, Kávási Sándor u. 52. sz. alatti gyűjtőponton, hulladékudvarban van lehetősége a lakosoknak.

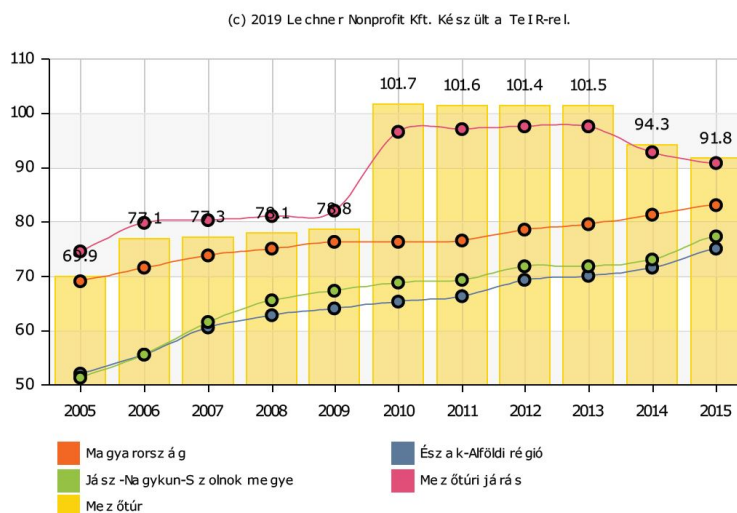
Mezőtúr jó kiépítettségi arányú **szennyvízcsatorna-hálózat**tal rendelkezik. A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 2016-ban 90%-os volt. A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvizéről a 24/2013. (XII.03.) önkormányzati rendelet határoz. A város közigazgatási területén a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtését, szállítását és ártalommentes elhelyezését az önkormányzat helyi közszolgáltatás útján látja el. A tevékenységet végző közszolgáltató Mezőtúron a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. (Szolnok, Kossuth Lajos út. 5.) A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz ürítési / átadási helye, kizárólag a Mezőtúr, Határ út 106. szám alatti szennyvíztisztító telepen lévő szennyvízbefogadó műtárgy (hrs.: 12015).

Csatornázottság hiányában a talajon keresztül a talajvízbe és felszíni vizekbe jutó szennyezés veszélyezteti az egész térség felszíni és felszín alatti vizeit, élővilágát és az ivóvíz minőségét is. A település területe érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen fekszik, így mindenképpen indokolt a szennyvízcsatorna hálózat teljeskörű kiépítése a beépített területeken és a 100%-os rákötési arány elérése.

1.17-13. ábra: Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya (%) (forrás: www.teir.hu/its)

1.17-14. ábra: Közműolló (%)
(forrás: www.teir.hu/helyzet-ter-kep)

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

Mezőtúr belterületén nem figyelhető meg vizuális környezetterhelés: a közterületek, zöldsávok általában rendezettek, út menti nagyméretű reklámtáblák nem jellemzőek. A település külterületi részein viszont két külszíni művelésű bánya működik, melyek vizuális környezetterhelést okoznak.

1.17.8. Árvízvédelem

Mezőtúr várost a vízügyi ágazat, árvízi védelmet igénylő települések között tartja számon, közigazgatási területe nagyvízi mederrel érintett, árvízzel veszélyeztetett.

KÖTIVIZIG előzetes tájékoztatásában rögzítette, hogy árvízvédelmi és folyógazdálkodási szempontból Mezőtúr város a Hortobágy-Berettyó jobb partján terül el, közigazgatásilag a Hortobágy-Berettyó jobb parti árvízvédelmi vonallal a 0+000-15+760 fkm szelvények közötti szakaszon érintkezik.

A Hortobágy-Berettyó mértékadó árvízszintje a 74/2014 (XII.23.) BM rendelet alapján Mezőtúr területét érintő szakaszán 86,55 mBf. Az eddig észlelt legmagasabb árvízszint, a mezőtúri árvízkapu vízmércén a LNV 785 cm (86,15 mBf).

Mezőtúr árvízvédelmi szempontból a 2.83. számú Mesterszállás-Mezőtúri ártéri öblözetbe, a 10.09. számú Mezőtúr-Himesdi árvízvédelmi szakaszhoz tartozik.

A KÖTIVIZIG előzetes tájékoztatásában felhívta a figyelmet arra, hogy Mezőtúr város területéhez tartozó árvízvédelmi töltésszakasz jelenlegi töltés-magassága sehol sem éri el a szükséges kiépítési szintet, a mértékadó árvízszint + 1 m-es biztonsági magasztási szintet, a 87,55 mBf-is magasságot. Ezért figyelembe kell venni, hogy árvízi esemény idején a kijelölt nagyvízi meder vízelöntésre kerülhet.

Jász-Nagykunszolnok megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály, Építésügyi Osztálya az előzetes tájékoztatás keretében a Belügyminisztérium vízügyi helyettes államtitkár kérését továbbította, miszerint a nagyvízi mederkezelési terv az arra vonatkozó előírásoknak megfelelően elkészült, de miniszteri rendeletben történő kihirdetésére még nem került sor. A nagyvízi meder földhivatali nyilvántartásba történő feljegyzéséig tájékoztatóan, mint vízelöntéssel veszélyeztetett terület kezelhető és figyelembe kell venni a 9/2019 (VI.14.) MvM rendelet 6. §-ában rögzítetteket.

A 6.§ (1) bekezdése alapján a nagyvízi mederrel érintett területen új beépítésre szánt terület már nem jelölhető ki, de a (2) bekezdés biztosítja, hogy a már korábban szerzett és hatályos építési jogok fenntarthatók, azok közül, csak azok számolhatók fel, amelyek építési jogvesztés miatti kártalanítási következmény nélkül felszámolhatók.

Árvízvédelemmel kapcsolatban a területfelhasználás lehetőségének meghatározásánál figyelembe kell venni a 30/2008 (XII.31.) KvVM rendeletet is, amelynek 23.§-ában az árvízvédelmi földmű és fal mentén a hullámtéren a vízdali töltésláb vonaltól 60 m-es, a mentett oldalon pedig 110 m-es sávon belül agyaggödröt nyitni, munkagödröt ásni, kutat létesíteni, tavat kialakítani, stb, csak a vízügyi ágazat hozzájárulásával lehet.

Az árvízvédelmi töltés 10-10 m-es védősávját fenntartási feladatok számára szabadon kell hagyni.

A hullámtéri terület, hasznosítási lehetőségét a 83/2014 (III.14.) korm rendelet szabályozza.

Az árvízvédelem fejezetben a helyi vízkár előfordulási lehetőségét is említeni kell. Bár a vízügyi ágazat nyilvántartása alapján a települést villámárvizek kevésbé veszélyeztetik, a településen áthaladó vízfolyások meder-karbantartási hiányosságai, illetve szélsőséges csapadékesemények, nagy intenzitású, akár rövidebb időtartamú csapadékok esetén is olyan magas vízhozamú lefolyás alakulhat ki, amely helyi vízelöntést okozhat. A helyi vízkár esemény rendezése a helyi katasztrófavédelem feladata. A vízkár-elhárítási terv rögzíti a kárfelszámolást.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Mezőtúr közigazgatási területén fennálló környezetvédelmi problémák az alábbiakban összegezhetők:

- Árvíz és belvíz esetén folyamatos készütségi fokozatok vannak érvényben.
- Külszíni bányák vizuális környezetterhelése.
- Közlekedésből származó zajszennyezés.
- A város csapadékvíz-elvezető hálózatot tovább kell bővíteni, fejleszteni.

1.18. KATASZTRÓFAVÉDELEM (TERÜLETFELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST, BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)

1.18.1. Építésföldtani korlátok

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Mezőtúr területén alábányászott területek, barlangok és pincék nem találhatóak.

1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

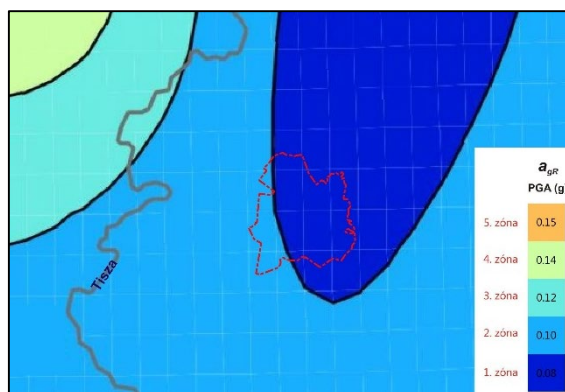
A JNSzMT TrT nem jelöl ki a település közigazgatási területén földtani veszélyforrás területet. A város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódóan csúszás- és süllyedésveszélyes terület nem található.

Az Országos Felszínmozgás Kataszter szerint Mezőtúr közigazgatási területén nincs felszínmozgással érintett terület.

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

A Környezetvédelmi Információs Rendszer (KÖRINFO) alapján tektonikai vonulat nem érinti Mezőtúr közigazgatási területét. A város területe Magyarország szeizmikus zónatérképén, az 1-5-ig terjedő skálán nagyrészt az 1. zónába, a település kisebb része, főként Ny-i területei, pedig a 2. zónába esnek, ami azt jelenti, hogy a **földrengések** előfordulása alacsony.

1.18-15. ábra: Mezőtúr Magyarország szeizmikus zónatérképénforrás: <http://www.georisk.hu> 2018.06.28.**1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség**

A települést érinti rendszeresen belvízjárta terület, nagyvízi meder területe, felszín alatti víz szempontjából érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület, és vízminőség-védelmi terület övezete. A felszíni vizek vízminőség védelmi vízgyűjtő-területe nem érinti a települést (Jász-Nagykun-Szolnok megye Területrendezési terve – 3/8.sz. melléklet)

Jász-Nagykun-Szolnok megye Területrendezési terve - Övezetek

3/12. sz. melléklet

- Rendszeresen belvízjárta terület övezete
- Nagyvízi meder övezete

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

A KÖTIVIZIG működési területén fekvő települést a nagyvíz meder érinti, árvízveszélyes szempontból erősen veszélyeztetett település. Mezőtúr és a kistérség jellemző árvízi létesítménye a Hortobágy-Berettyó főcsatorna, amely árvízkapun keresztül csatlakozik a Hármas-Köröshöz. A Hortobágy-Berettyó első szakasza Mezőtúr belterületén halad keresztül, ezért a töltések kiépítettsége és állapota, töltés magassági hiányosságának pótlása folyamatos feladat.

1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

A Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (KÖTIVIZIG) előzetes adatszolgáltatásában rögzítette, hogy Mezőtúr város belvízvédelmi szempontból a KÖTIVIZIG, 10.10. sz. Mezőtúri belvízvédelmi szakaszához tartozik, ezen belül a 062. Túrkeve-Mezőtúri belvízrendszer, 062c Mezőtúr-Halásztelki belvíz-öblözetében helyezkedik el.

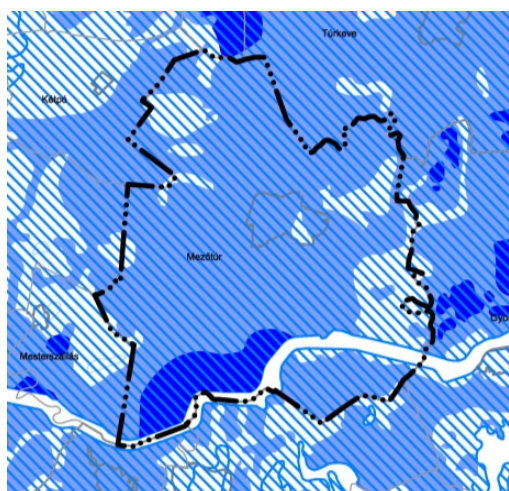
A 062. sz. Túrkeve-Mezőtúr belvízrendszer a Hortobágy-Berettyó jobbpartja, a Hármas-Körös jobbpartja és a 063. sz. Mesterszállás-Bartapusztai belvízrendszer között terül el.

A közelmúltban készített integrált településfejlesztési koncepcióban rögzítettek szerint, Mezőtúr a 67. sz. Gyomai belvízrendszer (12.03. sz. belvízvédelmi szakasz) területéhez tartozik. A rendszer területe a Sebes-Körös és Hármas-Körös jobb-parti mentesített árterét foglalja magában a Berettyó folyó torkolatától a Hortobágy-Berettyó főcsatorna torkolatáig

terjedő szakaszon. Határai keleten a Sebes-Körös folyó Berettyó folyó befolyásától a torkolatáig. Délen a Hármas-Körös folyó a Sebes-Körös folyó toroktól a Hortobágy-Berettyó főcsatorna torkolatáig. Nyugaton a Hortobágy-Berettyó főcsatorna a torkolattól Túrkevéig, északon pedig a Réhelyi belvízrendszer. A belvízrendszer közigazgatásilag nagyrészt Békés, kisebb részben pedig Szolnok megyéhez tartozik. A belvízrendszer területén fekszik Körösladány s Dévaványa község, valamint Gyomaendrőd, Túrkeve, Mezőtúr és Szeghalom külterületének jelentős része. Mezőtúr területe Peresi öblözethez tartozik. Az öblözet délen a Hármas-Körös folyó, nyugaton és északon a Hortobágy-Berettyó árterületének nagy részét foglalja magába. Északon és nyugaton a Hortobágy-Berettyó folyó bal-parti töltése, délen a Hármas-Körös jobb parti töltése, keleten a Folyáséri öblözethez tartozó, Lórés-Siratói csatorna határolja. Közigazgatásilag a Peresi holtág keleti töltésének északi irányú meghosszabbításával a VIII. Szandazugi csatorna nyomvonalán 6+000 fm szelvényéig, majd északkeleti irányban a Hortobágy-Berettyó baloldali védtöltés 22+000 fm szelvényéig Túrkeve, Mezőtúr városok tartoznak a területhez.

Jellegzetes síkvidéki terület, átlagos terepesés 0,10- 0,20 m/km. A talajadottságok változóak és a kis esésviszonyokból adódóan a lefolyási viszonyok elég kedvezőtlenek.

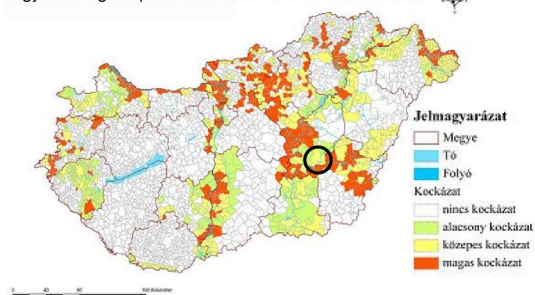
A belvízveszélyes területekről átfogó felmérést a Pálfai féle belvíz-veszélyeztetettségi térkép rögzíti. A veszélyeztetettség mértéke alapján az érintettséget négy veszélyeztetettségi kategóriába sorolták, az alig veszélyeztetett, a mérsékelten veszélyeztetett, a közepesen veszélyeztetett és az erősen veszélyeztetett kategóriákba, amelyből a településrendezési tervekben csak a közepesen és erősen veszélyeztetett területeket jelölik. Ennek alapján a település szinte teljes közigazgatási területe belvízzel közepesen, egyes településrészen pedig erősen veszélyeztetett belvízi kockázatú.

1.18-1. ábra: Mezőtúr belvízveszélyes területei

- I. Belvízzel nem, vagy alig veszélyeztetett terület
- II. Belvízzel mérsékelten veszélyeztetett terület
- III. Belvízzel közepesen veszélyeztetett terület
- IV. Belvízzel erősen veszélyeztetett terület

Magyarország településeinek árvízi kockázati besorolása

1.18-2. ábra: Magyarország településeinek belvízi kockázati besorolása

(Forrás: Ár- és belvíz, valamint villámárvíz kockázat értékelése hazánkban

<http://www.vedelem.hu/>)

1.18.2.3. Mély fekvésű területek

A településen vannak mélyebben fekvő területrészek, amelyek a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalak mentén alakultak ki. A mély fekvésű területen, ha rövidebb-hosszabb ideig megmarad a víz, az még nem minősül belvízzel veszélyeztetett területnek, mivel mélyfekvésű terület megfelelő vízrendezésével a vízállásossága kezelhető.

1.18.2.4. Árvíz- és belvízvédelem

A települést érinti a nagyvízi meder, árvízvédelmet igényel. Árvízi szempontból erősen veszélyeztetett területen helyezkedik el. Mezőtúr árvízvédelmét szolgáló töltésének erősítését, a töltés magassági hiányok pótlását kell végezni folyamatos jelleggel. A belterületi hullámtér rendezése, karbantartása is folyamatos feladat. Az árvízvédelmi töltés erősítését, a töltés magassági hiányok pótlását a „74/2014. (XII.23.) BM rendelete a folyók mértékadó árvízszintjeiről” szóló rendelet alapján kell tervezni és kivitelezni.

A Pálfi féle nyilvántartás alapján Mezőtúr területe mindenhol belvízzel veszélyeztetett, csak a veszélyeztetés mértéke a város egyes területrészein eltérő. Az alig- és mérsékelt veszélyeztetett területrészekben a felszíni vízrendezés, a csapadékvíz elvezetés igényesebb megoldásával lehet a területrészeket hasznosítani. A belvízzel közepesen és erősen veszélyeztetett területeken a területhasznosítás lehetőségét korlátozza a belvízi veszélyeztettség. Az erősen veszélyeztetett területekről a belvíz elvezetés csak nagyon költséges beruházással és üzemeltetési költségekkel oldható meg, gyakorlatilag célszerű a hasznosításának korlátozására vízgazdálkodási területbe sorolni.

A településen előforduló vízelöntések, vízállások kialakulásában szerepet játszik a vízvezető hálózat kialakításának hiánya, vagy karbantartásának a hiánya is. Az ezekből eredő elöntéseknek a kezelése önkormányzati feladat, a szélsőséges csapadékesemény következtében keletkező helyi vízkár elhárítása a helyi katasztrófavédelem feladata.

A hirtelen érkező nagy intenzitású és hosszabb ideig tartó csapadék azonban okozhat helyi vízelöntést, vízkár „árvízi”, „villám-árvízi” eseményt. A villámárvízi veszélytérkép besorolása szerint nincs ilyen kockázat.

1.18.3. Egyéb korlátozó tényezők**1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok**

Mezőtúr közigazgatási területén belül kedvezőtlen morfológiai adottság (pl. lejtés, falszakadás) nincs.

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások

Mezőtúr területén mély fekvésű területről nincs információnk. Mezőtúr Képviselő-testületének 21/2005.(VII.8.) rendelete a település környezetvédelméről, rendelkezik a mélyfekvésű területek feltöltésének tilalmáról, azok lehatárolásáról azonban nem.

Mezőtúr Város Önkormányzat Helyi Építési Szabályzata többek között a következőket korlátozza, mely a szokásostól eltérő lehet:

- a Helyi Építés Szabályzatban KL - 1 jelű kisvárosias lakóterület építési övezetében (Földvári út melletti egyes tömbökben) max. 15,50 m lehet az építménymagasság.
- a Helyi Építés Szabályzatban KL - 1 jelű kisvárosias lakóterületen a terület rendeltetésszerű használatát nem zavaró hatású, kisipari épület, mely csoportosan több egység együttes létesítésével maximum 100 m² bruttó területtel létesíthető.

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

Közműszolgáltatással összefüggő korlátozások:

❖ **Vízellátás szolgáltatási területén:**

- Vízműkutak és azok védőterülete
- Ivóvíz gerinc vezetékek
- Vízgépészeti létesítmények és műtárgyak területei (pl. térszíni és magas tározók)

❖ **Szennyvízelvezetés területén:**

- Szennyvíztisztító telep 500 m-es védőtávolsággal
- Szennyvíz iszaplerakó 500 m-es védőtávolsággal
- Szennyvízátemelők szaghatás védelmi területtel

❖ **Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés, árvíz- belvízzel érintett területén:**

- Kizárólag állami vagyon kezelésében lévő vízfolyások, tavak, csapadékvíz elvezetést szolgáló árkok, egyéb vízfelületek 6-6 m-es karbantartó partisávval
- Önkormányzati, társulati kezelésű csapadékvíz elvezetést szolgáló árkok, vízfolyások 3-3 m-es karbantartó sávval
- Nagyvízi meder által érintett területek
- Belvízzel erősen veszélyeztetett területek
- vízminőség védelmi területek

❖ **Energiaellátás**

Földgáz- és szénhidrogén ellátás területén:

Nagynyomású földgázszállító hálózatok és létesítményei, s azok biztonsági övezetei:

- 101 Országhatár-Mezőtúr DN 800-as nagynyomású földgázszállító vezeték és annak biztonsági övezete (50-50 m, 25-25 m)
- 102 Hajdúszoboszló-Mezőtúr DN 800-as nagynyomású földgázszállító vezeték és annak biztonsági övezete (50-50 m, 25-25 m)
- 103-08Törökszentmiklós-Mezőtúr DN 150-es nagynyomású földgázszállító vezeték és annak biztonsági övezete (5-12 m, 5-14 m, 5-15 m, 5-16 m, 5-17 m, 5-20 m)
- 300 Mezőtúr-Kiskundorozsma DN 700-as nagynyomású földgázszállító vezeték és annak biztonsági övezete (42-42 m, 22-22 m)
- 301 Mezőtúr-Városföld I. DN 600-as nagynyomású földgázszállító vezeték és annak biztonsági övezete (35-35 m, 10-10 m)
- 302 Mezőtúr-Városföld II. DN 800-as nagynyomású földgázszállító vezeték és annak biztonsági övezete (50-50 m, 25-25 m)
- Mezőtúr gázátadó állomás és annak biztonsági övezete valamint zajvédelmi hatásterülete
- Mezőtúr gázátadó állomáshoz tartozó DN 100-as fáklyavezeték, valamint a fáklya biztonsági övezete (12-12 m, R=45 m)
- Endrőd „0” ponti állomás és annak biztonsági övezete, valamint zajvédelmi hatásterülete
- Endrőd „0” állomáshoz tartozó DN 200-as fáklyavezeték, valamint a fáklya biztonsági övezete (12-12 m, R=120 m)

- az állomások elektromos áramellátását biztosító elektromos betápláló kábelek és azok biztonsági övezete (1-1m)
- K-1147 sz. és a K-5658 sz. katódállomások (elektromos betápláló kábel, anódvezeték) és azok biztonsági övezete (1-1 m)
- az Endrőd-Martfű gázgyűjtő önálló nyomvonalú bányászati hírközlőkábel és annak biztonsági övezete (1-1m)
- az Endrőd-Kardoskút önálló nyomvonalú bányászati hírközlőkábel és annak biztonsági övezete (1-1m)
- A gázvezetékek biztonsági övezetében, azokkal párhuzamosan húzódó bányászati hírközlő kábelek valamint azok biztonsági övezete (1-1 m)

Szénhidrogén szállítóhálózatok és létesítményei, s azok biztonsági övezetei:

- Endrőd III-Kardoskút DN 150-es szénhidrogén szállítóvezeték és annak biztonsági övezete (15-15 m)
- Endrőd III-Endrőd II DN 150-es szénhidrogén szállítóvezeték és annak biztonsági övezete (15-15 m)
- Martfű-Endrőd III DN 300-as MOL KTD szénhidrogén szállítóvezeték és annak biztonsági övezete (15-15 m)
- Állami tulajdonú szénhidrogén kutak és biztonsági övezete (R=50m)
- MOL tulajdonú szénhidrogén kutak és biztonsági övezetei (R=50m)
- OGD Kft. tulajdonú szénhidrogén kutak és biztonsági övezetei (R=50m)
- OGD Kft. tulajdonú szénhidrogén gyűjtővezetékek és biztonsági övezetei
- Kutakat összekötő szénhidrogén gyűjtővezetékek és biztonsági övezetei
- Gázgyűjtő állomások és biztonsági övezetei
- bányatelkek

❖ **Villamosenergia ellátás területén:**

- 400 kV-os átviteli hálózat nyomvonala, külterületen oszloptengelytől mért 40-40 m-es biztonsági övezettel
- 132 kV-os főelosztó hálózat nyomvonala, külterületen oszloptengelytől mért 18-18 m-es biztonsági övezettel
- 22 kV-os gerinc légvezeték elosztóhálózat nyomvonala, külterületen oszloptengelytől mért 7-7 m-es biztonsági övezettel
- 22/0,4 kV-os transzformátor

❖ **Elektronikus hírközlés területén:**

- Vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítményei
- Mikrohullámú összeköttetés nyomvonala

Közlekedési létesítményekkel összefüggő korlátozások:

Közutak

46. sz. Törökszentmiklós (4.sz. főút) – Mezőtúr – Gyomaendrőd - Mezőberény (47.sz. főút) másodrendű főút

4632 j. Kétpó – Mezőtúr összekötő út

4628 j. Tiszaföldvár – Mezőtúr összekötő út

4631 j. Mezőtúr – Szarvas összekötő út

46346 j. Csugar állomáshoz vezető út

- új területfelhasználás kijelölésére vonatkozó korlátozások az OTÉK 38.§ (8), (9), (10), (12) szerint
- az egyéb jogszabályban (1988. évi I. törvény a közúti közlekedésről) meghatározott távolságban, és tevékenységekre vonatkozó korlátozások

Vasút

120sz Szolnok-Békéscsaba-Lökösháza országos törzshálózati vasútvonal

125sz. Mezőtúr-Orosháza-Mezőhegyes-Battonya vasúti mellékvonal

- az egyéb jogszabályban (OVSZ I. B. fejezet 1.1.13., és 1.3. pontjai) meghatározott korlátozások

1.19. ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

A JNSz M TrT Mezőtúr teljes közigazgatási területét ásványi nyersanyag-gazdálkodási övezettel érintett területként tartja számon. A település területén az alábbi működő bányák, bányaterületek telkei találhatóak:

- Mezőtúr I. – agyag külfejtéses művelésű bányatelek
- Mezőtúr II. - agyag külfejtéses művelésű bányatelek
- Mezőtúr III. – szénhidrogén bányatelek
- Mezőtúr IV. – szénhidrogén bányatelek
- Mezőtúr V. – szénhidrogén bányatelek
- Szarvas I. – földgáz, széndioxid
- Endrőd I. – földgáz bányatelek

1.20. VÁROSI KLÍMA

Mezőtúr éghajlati adottságait az 1.12.1. fejezet tartalmazza.

A városi klíma kialakulása alapvetően a település méretétől, a településszerkezettől, a beépítettség mértékétől, a burkolt és a zöldterületek arányától, a belterületi zöldfelületek minőségétől, az ipari-gazdasági és egyéb tevékenységek valamint infrastrukturális adottságok által okozott környezetterheléstől függ. A városi klíma általában hűtőbbet, megváltozott lefolyási és légáramlási viszonyokkal, valamint levegőminőségi problémákkal jellemezhető.

Mezőtúr város klímáját pozitívan befolyásoló tényezők a természetvédelmi területek, a környező nagy kiterjedésű mezőgazdasági területek, valamint, hogy a településen nem található jelentős légszennyező tevékenységet folytató gazdasági-ipari létesítmény. Azonban negatív hatást gyakorol a város klímájára a település közúthálózata, melynek forgalma jelentősebb rezgés- és zajterhelést jelent.

Mezőtúr kiterjedésében habár nagy település (Országos viszonylatban a 9. legnagyobb kiterjedésű város), beépítettsége nem nevezhető intenzívnek. A zöldfelületek aránya magas, mind a közterületen, mind a telkeken belül, ugyanakkor zöldfelületek minősége és célirányos használata nem megfelelő szintű a városban. Közterek és parkok nagyrészt csak a belvárosi területeken találhatóak. A közparkok növényállománya vegyes, általában felújításra szorul, az utcák fásítottasága jelenleg nem kielégítő, és hiányosságok jelentkeznek a védőfásítás szempontjából is. A zöldterületek kapcsolatai jelenleg esetlegesek, rendszerré alakításuk a jövőben megoldandó feladatként jelentkezik (*forrás: Mezőtúr város Településfejlesztési Konceptiójának és Integrált Településfejlesztési Stratégiájának megalapozó vizsgálata, 2015. augusztus*).

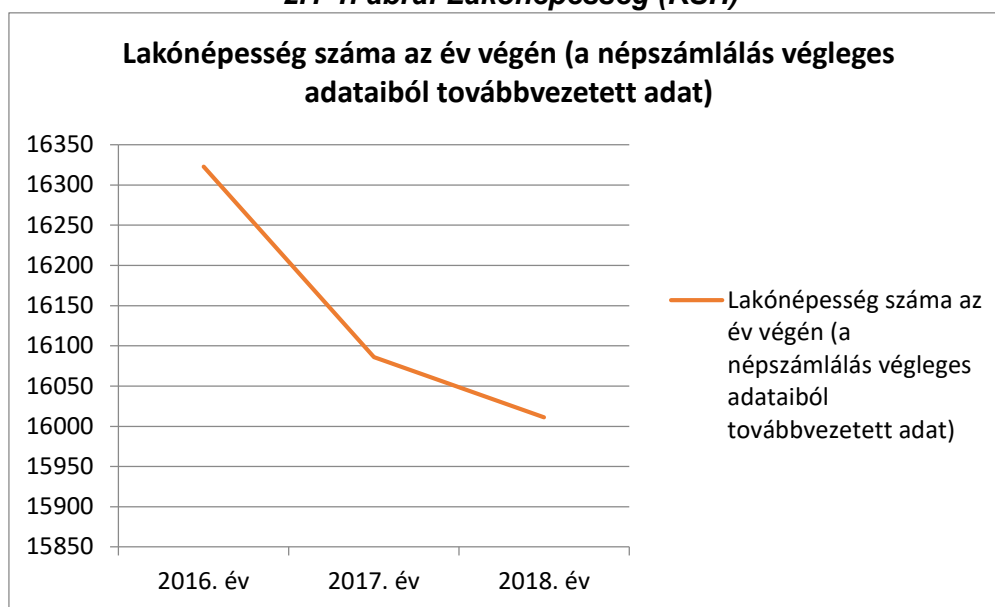
2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE

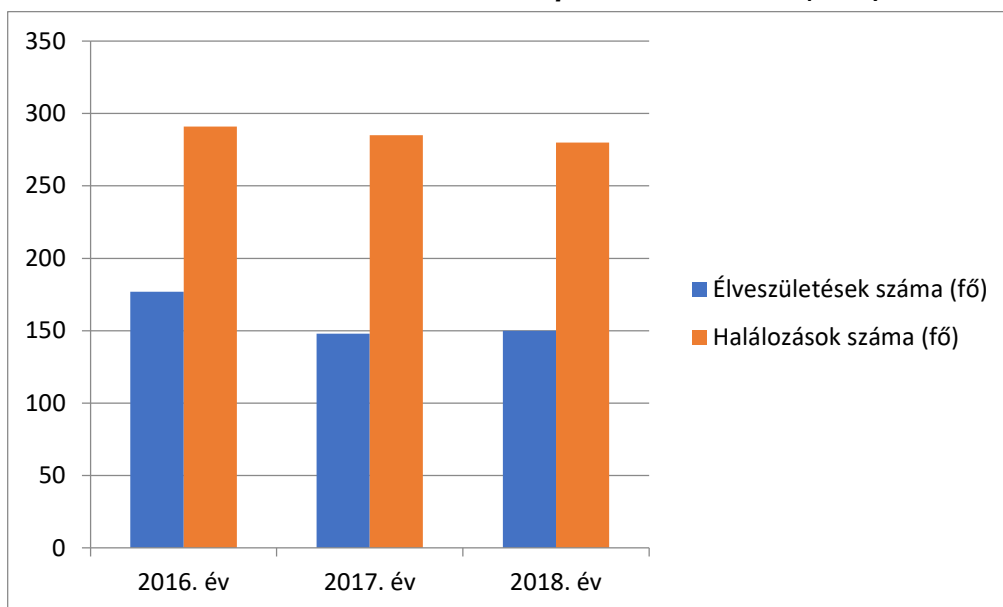
A helyzetelemző munkarészben a vizsgálatok legfontosabb megállapításai, a meglévő állapotok és folyamatok kerülnek összegzésre, elemzésre.

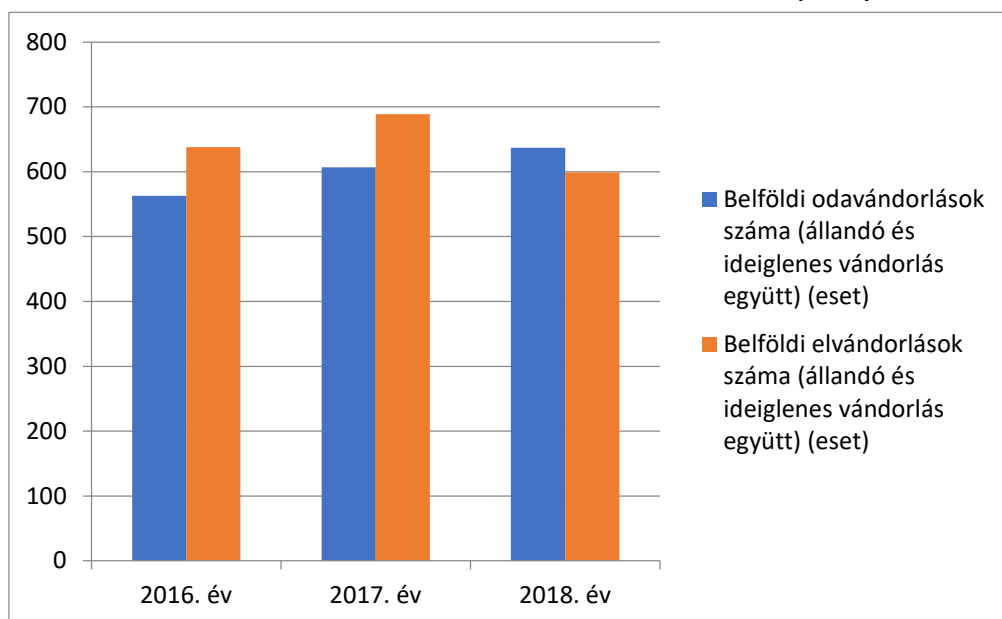
2.1.1. Társadalom, humáninfrastruktúra

2.1-1. ábra: Lakónépesség (KSH)

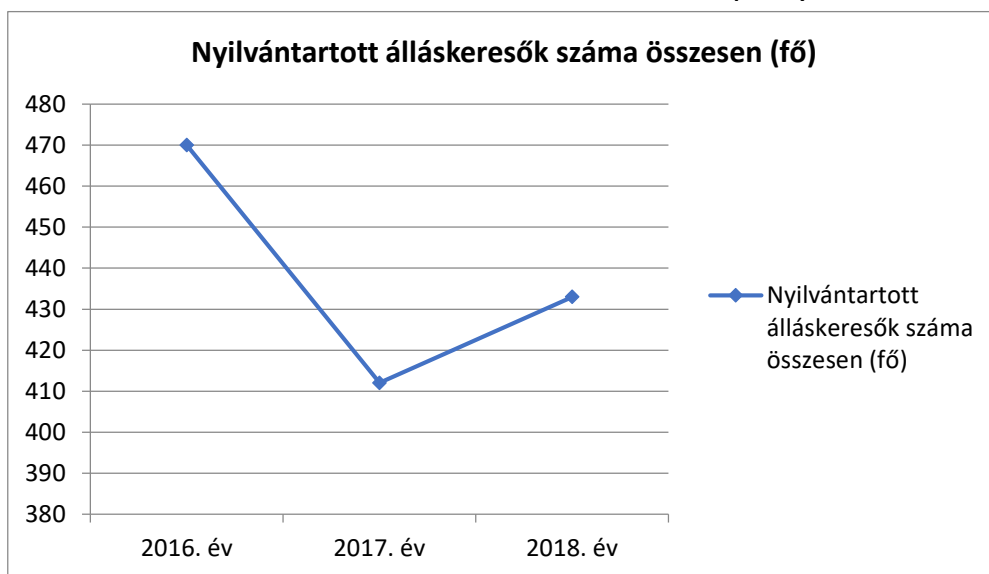

2.1-2. ábra: A természetes szaporulat változása (KSH)

2.1-3. ábra: A vándorlási különbözet változása (KSH)

A népesség 2015 óta is tovább csökkent. A természetes fogyás jellemző a népmozgalom alakulására, de a vándorlási különbözet pozitív, magasabb a településre költözők száma, mint az elköltözőké.

2.1-4. ábra: Az álláskeresők változása (KSH)

Az álláskeresők száma 2018-ban ismét emelkedik, még mindig több közülük a nő, és legtöbben az általános iskolát végzett, szakképesítés nélküliek keresnek munkát.

Legtöbben a fizikai foglalkozásúak közül keresnek munkát. Csökkent a tartósan munkanélküliek száma, és a közfoglalkoztatás aránya is.

A nemzetiségek közül a városban a cigány népesség aránya a legjelentősebb. Számuk, a 2001. évi népszámlálás óta 25%-kal emelkedett.

A lakosság életminőségét számos tényező befolyásolja, közvetlen és közvetett módon, ezek közül a háztartások lakáskörülményei, a népesség egészségi állapota, évről évre javul.

A 2001. évi és a 2011. évi népszámlálási adatok szerint a város népességének iskolázottsága javul, eléri a megyei és országos szintet egyaránt, leginkább a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya emelkedett, több mint háromszorosára.

Mezőtúr esetében a hátrányos helyzetű lakosok, illetve gyermekek viszonylag magas száma, illetve térbeli koncentrációja jelentkezik látens vagy valós konfliktusként, amelyet az önkormányzat, valamint az érintettek számára nyújtott szolgáltatások ellátását végző szervezetek megfelelően kezelni tudnak.

2.1.2. A település gazdasága

Mezőtúr jelenlegi gazdasági jellemzőit alapvetően meghatározzák a város meglévő adottságai és a mezővárosi hagyományokhoz kapcsolódó gazdasági ágazatok tovább élése.

A város gazdasági súlyát és jövőbeli szerepkörét érintően említésre kerül a megyei területfejlesztési programban. A jövőben a mezőgazdasági ágazat fejlesztése által a megye jelentős agrárgazdasági potenciállal rendelkező városává válhat, a turisztikai szolgáltatások fejlesztésével pedig a „Túri” turizmus is fellendülhet.

A megyei tervekben a Mezőtúri Ipari Park fejlesztése is prioritásként szerepel. A mezőgazdaság a helyi adottságokra építve fejlődött, 25-30 évvel ezelőtt a város húzóágazata volt, és döntő mértékben hozzájárult a helyi munkaerő foglalkoztatásához. A rendszerváltás után azonban fokozatosan csökkent a mezőgazdaság szerepe a város gazdasági életében, majd az ezredfordulóra elvesztette vezető szerepét.

A foglalkoztatási részarány és a fizetett helyi adó nagysága alapján megállapítható, hogy a mezőgazdaság várhatóan nem tudja már visszaszerezni régi vezető helyét. A város gazdasága szempontjából további problémát jelent, hogy a mezőgazdaság háttérbe kerülésével párhuzamosan nem lépett más húzóágazat annak helyére.

Az ipari foglalkoztatás jelen van a városban, de jelenléte nem markáns, nem meghatározó egyik iparági szektorban sem. A helyi adóbevételeknek nagyságrendileg a 80%-át az iparüzési adó teszi ki.

A szolgáltatások Mezőtúr gazdaságában lényeges szerepet töltenek be mind a foglalkoztatottak, mind a vállalkozások szempontjából.

A gazdaság egyre gyorsabban fejlődő ágazata a turizmus.

2.1.3. Településszerkezet, épített környezet

A városközpont településközpont vegyes területekkel szomszédos lakóterületek nagyvárosias és kisvárosias lakóterületi besorolása a központi jellegét hangsúlyozza.

A központtól távolabbi és a belterület szélén lévő lakóterületek már a lazább beépítésű kertvárosias és falusias besorolásúak.

A belterület különleges területei, jellegüktől függően, különböző kapcsolatokkal rendelkeznek.

Az oktatási, az egészségügyi és szociális jellegű különleges területek a városközpontban vagy annak közelében vannak, szintén fontos központképző tényezők.

A sport, rekreációs, a strand és a fürdő különleges területek leginkább a fontos közlekedési útvonalakhoz kapcsolódnak, de jól illeszkednek a lakóterületekhez és a zöldterületi rendszerhez.

A zöldterületi rendszer elemei egyrészt kötődnek a városközponthoz, másrészt a lakóterületekhez és a különleges területekhez is.

A kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek jellemzően a belterület főbb útjai mentén, az ipari gazdasági területek viszont a belterület peremén, a vasútvonalak mellett és északon a vasútvonalnak a belterülettel ellentétes oldalán találhatók.

A város rendezési terve alapján a belterület településszerkezetében, annak meghatározó elemeiben jelentős módosítás nem tervezett.

Fejlesztéseket érintő elemek:

- A Hortobágy-Berettyó-főcsatorna keleti oldalán jelenleg ki nem használt árvízvédelmi terület található a csatorna és a védelmi töltés között a városközponttal szemben.

A tervek szerint a 46 sz. főút elkerülő nyomvonala felüljáróval fogja keresztezni a Budapest – Lökösháza vasútvonalat.

A 46 sz. főúton nyomvonal korrekció, a települést elkerülő szakasz kiépítése szerepel a tervek között. Az elkerülő út jóval a belterület előtt ágazik ki a jelenlegi nyomvonalból, és a települést északról/északkeletről elkerülve, a Hortobágy-Berettyó főcsatornát új híddal, a vasútvonalat felüljáróval keresztezve, a belterület keleti szélén túl tér vissza a jelenlegi nyomvonalra. Ezen kívül a tervek között szerepel egy új főúti kapcsolat Kisújszállás (4 sz.főút) - Túrkeve - Mezőtúr – Szarvas (44 sz. főút) települések között. A tervezett úthálózat az átmenő forgalmat kiviszi a központból, ezáltal lehetőséget ad a városközpontban a radikális forgalomcsillapításra.

Alulhasznosított terület a volt laktanya 2200/3 és 2200/5 hrsz. telkei.

A város belterületén hat, a külterületen további két szegregált tömb található. Összességében megállapítható, hogy a szegregátumok fekvése, városszerkezeti elhelyezkedése nem elkülönült, hanem a város szövetébe ágyazott, a szegregátumok rehabilitációját a területi elhelyezkedés nem gátolja.

Az épített örökségi értékeit, a legújabb adatszolgáltatás alapján, a 2.1.6. fejezet tartalmazza, az értékek adatait az összefoglaló táblázatokban.

A város elfogadta a Településképi arculati kézikönyvet, és megalkotta a Településképi-védelmi rendeletét, a 28/2017. (XII. 28.) számú rendelettel. A Településképi arculati kézikönyvben és az Értékvédelmi kataszterben rögzítve vannak a helyi védett területeket, épületeket, a helyi arculatot biztosító építészeti jellemzőket.

2.1.4. Természeti környezet

Az Alföld középső táján, Jász-Nagykun-Szolnok megye délkeleti határán fekvő Mezőtúr természetföldrajzi szempontból az Alföld nagytájon belül három középtáj határán helyezkedik el, melyek határvonalát nagyjából a Hortobágy-Berettyó és a Hármaskörös-folyó képezik. A város közigazgatási területének nagy része, beleértve a belterületet is a Közép-Tiszavidék középtájhoz tartozó Szolnok-Túri-sík kistáj része. A Hármaskörös-folyótól délre eső rész a Körös-Maros köze középtájhoz tartozó Békési-sík kistáj, míg a Hortobágy-Berettyó-főcsatornától keletre eső rész a Berettyó-Körösvidék középtájhoz tartozó Körös menti sík kistáj területén található.

A Hármaskörös folyót gátak közé zárt, széles árterület kíséri, az elsőrendű árvízvédelmi vonalon túli terület alacsony ármentes síkság. A közigazgatási terület a középhegységekből lefutó patakok üledékéből létrejött hordalékkúp-síkság, melyet az északi részen löszös agyag, lösziszap, míg a déli mélyebb, rosszabb lefolyású felszíneken réti és lápi agyag borít, a

Körösök folyását öntésiszap kíséri. A talaj a felszínalaktani-vízrajzi adottságok függvényében változatos megjelenésű, a déli részen, a Hármás-Körös mentén fiatal nyers öntéstalajok, a folyótól távolabb réti talajok találhatóak. Az északi részen kedvezőbb talajértékű réti csernozjom talajok borítják a felszínt, míg a határ keleti részén kedvezőtlen vízgazdálkodási tulajdonságokkal rendelkező, alacsonyabb talajértékű száraz vagy szárazsárguló talajok (réti szolonyecek, sztyeppesedő réti szolonyecek) előfordulása jellemző.

A határ hasznosításában a szántóföld uralkodik, a közigazgatási terület több mint 70 %-át alkotják szántók, de jelentős a gyepterületek aránya (közel 8 %). A belterületet délről kiterjedt kertés terület (volt zártkertek területei) övezik, ahol a hagyományos kiskertés tájhasználat mellett már helyenként a gazdasági, üdülési funkció is megjelenik. A kiterjedt mezőgazdasági területeket sűrű csatornahálózat és a mezsgyehatárokon, utak mentén létesült erdő- és cserjesávok tagolják. Az erdőterületek aránya jóval az országos átlag alatti, mindössze 4 %. Az erdőállományt a hullámtéri erdők és a keskeny védő erdő sávok, valamint az elszórtan megjelenő kisebb erdőtömbök képezik.

A belterület nagyságához viszonyítva magas a kivett területek aránya (közel 14 %) a közigazgatási területen belül, mely a külterületen elhelyezkedő beépített területeknek (gazdasági és különleges funkciójú területek, üdülőtérületek, tanyák) tulajdonítható. A belterület a Hortobágy-Berettyó partján létesült, melyből sugarasan elágazó útvonalak biztosítanak kapcsolatot minden irányba a környező települések felé.

A tájszerkezet és a tájkarakter meghatározó elemei a közigazgatási terület keleti-déli részét behálózó vízrendszer, a Hármás-Körös-folyó és holtágrendszere, valamint a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna. A holtágak a település páratlan természeti értékei, melyek ökológiai szerepük mellett üdülési, rekreációs használatot tesznek lehetővé. A Peresi-holtág a Kárpát-medence harmadik leghosszabb morotvája, a Halásztelek-Túrtó-Harcsás hármás holtágrendszer is a kiemelt értékek sorába tartozik. A természetvédelmi lehatárolások e vízfolyásokhoz és a vízfolyások mentén fennmaradt gyepterületekhez kapcsolódnak.

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területként (Natura 2000 területként) nyilvántartottak a Hármás-Körös mozaikos tájhasználatú (rét, legelő, erdő borította) hullámtere, valamint a Szandazugi-legelő területe. Az előbbi a Körös-Maros Nemzeti Park részeként országosan védett természeti terület és az országos ökológiai hálózat része is, mint magterület. Az utóbbi ökológiai folyosóként szintén az ökológiai hálózat részét képezi. Az ökológiai hálózat magterületeként nyilvántartott továbbá a Hármás-Köröstől délre elterülő Túlakörös erdeje, pufferterület annak környezete, ökológiai folyosóként pedig a Szandazugi-legelő mellett a Hármás-Körös holtágrendszere, a Hortobágy-Berettyó főcsatorna és a Csordajárás 1 és 2 elnevezésű gyepterületek számoltartottak. E természetvédelmi lehatárolással érintett területek tájképvédelmi szempontból is értékesek, az OTRT-ben meghatározott tájképvédelmi terület övezetbe tartoznak. Országos jelentőségű védett természeti emlékek minősülnek a táji, régészeti, kultúrtörténeti és botanikai kincseket is őrző kunhalmok, melyek az 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva, ex lege védettek. Mezőtúr határában 12 kunhalom szerepel a nyilvántartásban. A táji, természeti értékek körét bővítik még a közigazgatási területen elszórtan megtalálható, az emberi tevékenységgel létrehozott egyéb tájalkotó elemek, kultúrtörténeti értékek (pl. emlékművek, kőkeresztek stb.).

2.1.5. Zöldfelületek

A város belterületének zöldfelületi borítottsága viszonylag kedvező, amely a parkosított, szellős kialakítású belvárosának, kiterjedt családi házas területeinek, valamint széles, zöldsávval kísért közterületeinek köszönhető. Ebből adódóan a zöldfelületek kondicionáló értéke jelentős.

A városban az egy lakosra jutó zöldterület nagysága viszonylag magas. A kijelölt zöldterületek egy része azonban nem valósult meg. A meglévő zöldterületek településszerkezeti szempontból kedvező elhelyezkedésűek, kerti berendezések, sétautak, pihenőhelyek és növényzet tekintetében azonban még fejlesztésre szorulnak, használati értékük – a Kossuth tér kivételével – alacsony. A belterület egyes részei zöldterület hiányosnak mondhatók, ilyen a Béke-telep térsége, a Kétygátközi-kert és a Vágóhídi-kert területe, valamint a Vízközi-kerti rész. Az Újváros területén a zöldterületi funkciót a református templom kertje, a Szegedi Kiss István tér parkosított területe látja el. A városi zöldfelületeket a zöldfelületi intézmények (strand, temetők), valamint egyes intézmények kertjei bővítik.

A belterületi rekreációs lehetőségek tárháza csekély, igen kevés sportterülettel rendelkezik a város és a parkok felszereltsége, kialakítása is kevés szabadidős lehetőséget nyújt.

A zöldfelületek kondicionáló, használati és esztétikai értéke is eltéréseket mutat városrészenként. A legjobban ellátott, legértékesebb növényzettel rendelkező városrész a városközpont, ahol a zöldfelületek gondozottsága is kiemelkedő. A város többi részén a zöldfelületekre inkább az extenzív fenntartás jellemző, megjelenésükben kevésbé változatosak, több helyen csak gyepszinttel fedettek.

2.1.6. Közművek és elektronikus hírközlés

A helyzetfeltárás készítésekor elemzésre került, hogy a rendelkezésre álló közműellátás és elektronikus hírközlés milyen szinten biztosítja a Mezőtúron élők komfortját, segíti-e a gazdaságát, mivel a városban élők életkörülményeit, a település környezeti állapotát a gazdasági életét a közmű-infrastruktúra kiépítettsége alapvetően befolyásolja. Ezt a vizsgálatot különösen indokolja az, hogy Mezőtúr történelmi múltja, járási- és kistérségi központi szerepe ellenére a népességét veszítő települések közé tartozik, amely jelzi fejlődő képességének korlátozottságát.

Közműves szempontból a komfortos életkörülmény alapfeltétele a minőségi életvitel lehetőségéhez és a szükséges környezeti állapot fenntartásához. Mezőtúron ehhez a kedvező közmű-ellátottsághoz a vezetékes közüzemű közművek rendelkezésre állnak. A településen kedvező kiépítettséggel, településszintű ellátottságot biztosítva, a villamosenergia ellátás áll rendelkezésre. Település belterületi szintű kiépítettséggel, a jelenleg kiépített hálózati rendszerein keresztül a vezetékes vízellátást a lakosság 98,7 %-ban veszi igénybe. A településen közcsatornás szennyvízelvezetést a lakosság 93 %-a veszi igénybe. A termikus energiaellátásra automatikus üzemvitelű lehetőséget biztosító földgázellátás igénybe vétele 77,9 %-os.

Az ellátottság vizsgálata alapján a kiépített hálózatokra csatlakozva a településen élők 77,9 %-a élvez a teljes közműellátás komfortját és összkomfortos, komfortos életkörülmények között él. A lakosság 20,8 %-a a részleges közműellátás lehetőségével él. A lakásállomány mindössze 1,3 %-ában közüzemű szolgáltatásként csak a villamosenergia áll rendelkezésre, ezek az ingatlanok hiányos közműellátásúak.

Mezőtúron nem csak a lakosság igényesebb közmű infrastruktúra ellátása érdekében lenne fontos a településen élők teljes közműellátásának megoldása, hanem egyben hozzájárulna a település környezeti állapotának a javításához, védelméhez is. A település területét a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján Mezőtúr a felszín alatti víz szempontjából érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen fekvő település, továbbá érinti a vízminőség védelmi területek övezete. A település vízellátásának alapja a saját vízbázis, amelynek vízminőség védelme érdekében és általánosan a felszín alatti és a felszíni vizek védelmére a szennyvízelvezetés, kezelés környezetszennyezés mentes, lehetőleg közcsatornás megoldása a település érdeke, így fontos feladata.

A település nagyon kedvező hidrogeológiai adottsága helyi vízbeszerzés lehetősége, a helyi kutak jelenléte. A vízmű kutak között meg kell említeni, hogy a város termásvíz beszerzés lehetőségében is gazdag, amely a város turisztikai fejlesztésének is alapját adhatja. A saját vízmű kutak vízminőség védelme kiemelt feladata a településnek, ehhez a vízkezelés és vízminőség ellenőrzés mellett, a közüzemű szennyvízcsatornázás település szintű megoldására lenne szükség.

A komfortos termikus energiaellátást biztosító vezetékes földgázellátottság kedvező kiépítettsége ellenére a rácsatlakozás mértéke alacsony (77,9 %). A település környezeti állapotának alakításában, a levegő tisztaságának biztosításában nagyon fontos lenne, hogy többen csatlakoznának a földgázhálózatra. A környezet-kímélőbb hőellátást nyújtó földgázellátást 2010 óta kevesebben (6,9 %-kal kevesebben) veszik igénybe és ezzel egyre többen hasznosítják a levegőt erősebben terhelő hagyományos szilárd tüzelőanyagot.

Meg kell azt is említeni, hogy az utóbbi években a gázfogyasztó háztartások éves átlagos gázfogyasztása is csökkent (2010 óta 10 %-kal), ami részben magyarázható a fogyasztói létszám csökkenésével, részben egyszerű takarékossággal, illetve korszerűsítéssel (fűtés-korszerűsítéssel, szigetelés-javítással, esetenként előforduló megújuló energiahordozó alkalmazásával), de döntően csak azzal magyarázható, hogy a családok gazdasági nehézségei növekedtek. A gazdasági nehézségek hatására többen visszatértek a hagyományos tüzelőanyag használatára, illetve egyre többen használnak vegyesen tüzelőanyagot, ahol a műszaki feltételek biztosítottak egymás mellett használnak földgázt és hagyományos nem vezetékes energiahordozót, kandallók, cserépkályhák alkalmazásával a cirko-tüzelés, vagy konvektoros hőellátás mellett. A nem vezetékes energiahordozók alkalmazásának növekedése kedvezőtlen légköri viszonyoknál rontják a környezeti állapotokat, a levegő tisztaságát, minőségét.

Vizsgálva a háztartások villamosenergia fogyasztási adatait is, azokban fogyasztó csökkenés minimális, 2010 óta 0,9 %, a fogyasztás közel 2 %-kal csökkent, ami azért is meglepő, mert a növekvő klimatizálási igény és annak a villamosenergia fogyasztásának az össz villamosenergia fogyasztás növekedését kellett volna eredményezni.

A helyszíni vizsgálatok alapján megállapítható, hogy jelenleg a lakossági megújuló energiahordozó hasznosítás a településen szórányosan előfordul, néhány napkollektor, naperőmű-panel látható, de a lakossági szférában az energiagazdálkodást, az energiastruktúrát befolyásoló hatása még nem tapasztalható.

A településen üzemel naperőmű-park. Közcélú villamosenergia termelést szolgáló naperőmű-park épül Mezőtúr határában, az Északi összekötő út és a Túrkevei út által határolt önkormányzati tizenegy hektáros területen a túrkevei 132/22 kV-os állomás szomszédságában. A naperőmű-parkot két ütemben valósítják meg, 2x21 MW kapacitással. A termelt energia fogadásához 50 MW kapacitás-bővítést építenek a település Túrkevei út mentén üzemelő állomásában. A beruházást a NES Energy Zrt bonyolítja, a beruházás I. üteme már megvalósult. A település kedvező természeti adottsága további ezirányú fejlesztéseket is lehetővé tesz.

A település szélenergia hasznosítására is kedvező adottságú. Ennek hasznosítására létesítettek is egy szélérőművet a városban, amely 100 m magas, 1,5 MW teljesítményű. Bár a térségben a szélenergia hasznosítása történelmi múltú és a meteorológiai adottságok nagyon kedvezőek, a szélérőmű telepítésre vonatkozó építésügyi előírások újabb szélérőmű létesítését egyelőre nem teszik lehetővé.

A településen élők életkörülményeinek, a település környezeti állapotának alakításában a közművek elhelyezésének is meghatározó szerepe van. A településen a villamosenergia

ellátás és a vezetékes elektronikus hírközlési hálózatok a település jelentős hányadán föld felett haladnak, amelyek egyes utcákban szinte betöltik a föld feletti tereket. Meg kell említeni a klímaváltozás okozta szélhatás növekedés rontja a föld feletti hálózatok üzembiztonságát.

A környezeti állapotot alapvetően befolyásolja a felszíni vízvezetés kialakult rendszere. A település síkvidéki topográfiai adottsága, élővizekben, vízfolyásokban való gazdagsága, a kialakított jellemző nyílt árkos elvezetési mód, gondosabb kialakítása nagyon indokolt. A település önkormányzata egyes utcák burkolt nyílt árkainak a kiépítésével törekszik a rendezettebb utcaképek kialakítására.

A települést a nagyvízi meder érinti, így vízügyi ágazat árvízvédelmet igénylő települések között tartja nyilván. Árvízi szempontból erősen veszélyeztetett területen helyezkedik el. A KÖTIVIZIG előzetes tájékoztatásában is felhívta a figyelmet arra, hogy Mezőtúr város területéhez tartozó árvízvédelmi töltésszakasz jelenlegi töltés-magassága sehol sem éri el a szükséges kiépítési szintet, a mértékadó árvízszint + 1 m-es biztonsági magasztási szintet, a 87,55 mBf-is magasságot. Ezért figyelembe kell venni, hogy árvízi esemény idején a kijelölt nagyvízi meder vízelöntésre kerülhet.

Mezőtúr árvízvédelmét szolgáló töltésének erősítését, a töltés magassági hiányok pótlását kell végezni folyamatos jelleggel. A belterületi hullámtér rendezése, karbantartása is folyamatos feladat. Az árvízvédelmi töltés erősítését, a töltés magassági hiányok pótlását a „74/2014. (XII.23.) BM rendelete a folyók mértékadó árvízszintjeiről” szülő rendelet alapján kell tervezni és kivitelezni.

Mezőtúr település belvízi veszélyeztetettségét mutató Pálfai féle térkép alapján a település teljes területe belvízzel veszélyeztetett, csak a veszélyeztetés mértéke a település egyes részeit eltérően érinti. A településen három veszélyeztetett kategóriába tartozó terület fordul elő. Az erősen veszélyeztetett területen beépítésre szánt területfelhasználást nem célszerű javasolni. A közepesen- és mérsékelten veszélyeztetett területen bármilyen településfejlesztés megvalósítását megelőzően a terület felszíni vízrendezését úgy kell megoldani, hogy a tervezett építési hely elöntés mentessége biztosított legyen. Elöntéssel veszélyeztetett területen építési tevékenység csak korlátozottan valósítható meg.

A környezeti állapot alakításában jelentős szerepet tölthetne be az utak-közterek látványát meghatározó közvilágítás. Mezőtúron, településszinten ma is jellemző, hogy közvilágítás az esztétikus egyedi lámpatestek helyett, a kifestültségű elosztóhálózatok tartóoszlopaire szerelt lámpafejekkel megoldott, így arcukat-alakító hatása nem érvényesülhet.

Mezőtúron úgy a vezetékes, mint a vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatás megfelelően kiépítetten rendelkezésre áll. A vezeték nélküli ellátottságra, a megfelelő beltéri lefedettség biztosításához településen belül és tágabb térségben a szükséges építmények elhelyezésre kerültek. A vezetékes szolgáltatás hálózatát föld feletti telepítéssel építették, s mind föld feletti tereket foglaló létesítmények, ugyanazokat a nehézségeket okozzák a településen, mint amit a föld feletti elhelyezésű villamosenergia ellátás hálózati rendszerei okoznak.

2.1.7. Környezetvédelem

Mezőtúr környezeti állapota kedvezőnek mondható, a város lakosságának életfeltételeit veszélyeztető vagy rontó környezeti terhelés nem áll fenn a településen. Környezeti konfliktusként jelentkezik a városon áthaladó 46. sz. főút levegőterhelése és zajhatása. Régóta tervezett a főút települést elkerülő szakaszának kiépítése. A tervezett elkerülő út északról/északkeletről kerülné el a várost, tehermentesítve ezzel a belvárost a főúton zajló, kelet-nyugati irányú átmenő forgalomtól.

A levegőminőség egyéb vonatkozásban kedvezőnek mondható, jelentősebb levegőterheléssel járó telephely nem üzemel a településen és térségében. A fűtés jellemzően gázzal történik, így a kommunális fűtésből származó légszennyező anyagok sem eredményeznek jelentősebb romlást a levegő minőségében.

Határérték feletti környezeti zajt, rezgést okozó üzemi zajforrás nincs a településen. Jelentősebb környezeti zajterhelést a közlekedés eredményez a településen. A város legforgalmasabb közútja a 46-os számú Törökszentmiklós-Endrőd-Mezőberény másodrendű főút, mely Ny-K irányban halad keresztül a településen. A környezeti zajt a vasúti közlekedés tovább erősíti. A települést érintő 120-as számú Budapest–Szolnok–Békéscsaba–Lökösháza-vasútvonal jelentősebb forgalmat bonyolít, a vonalon egyaránt közlekednek személyvonatok, gyorsvonatok, InterCityk, EuroNightok, nemzetközi vonatok, tehervonatok, valamint kamionszállító vonatok is.

A talaj és a vizek állapotát a mezőgazdasági területeken történő műtrágya- és vegyszerhasználat veszélyezteti. A csatornák menti gyér tájfásítás miatt a vizek a tápanyagterhelésnek, szennyeződéseknek fokozottan kitéttek. Vízvédelmi, talajvédelmi szempontból további problémát jelent egyes vezetékes ivóvízzel ellátott beépített területek nem megfelelő szennyvízkezelése. A keletkező szennyvizek gyűjtése ezeken a területeken zárt szennyvíztárolókban történik. Az esetenként nem megfelelő műszaki védelemmel ellátott tárolókból a talajba és talajvízbe jutó szennyeződés komoly kockázatot jelent mind a felszíni, mind a felszín alatti vizekre nézve. A felszín alatti víz állapota szempontjából Mezőtúr érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen levő település. Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi terület nem található a közigazgatási területen. Négy üzemelő felszín alatti ivóvízbázis, valamint egy darab egyéb közcélú vízbázis található a településen. Az ivóvízbázisok megfelelő természetes hidrogeológiai védettséggel rendelkeznek, így azok nem minősülnek sérülékenyeknek.

Mezőtúr területén a kommunális szilárd hulladék szervezett gyűjtése és elszállítása megoldott, a szelektíven gyűjtött hulladékok gyűjtése házhoz menő rendszerben történik. A városban kialakított hulladékudvarban ezen túlmenően lehetőség nyílik a zöldhulladék, valamint a veszélyes hulladékok elhelyezésére. Talajvédelmi és tájképvédelmi szempontból egyaránt problémát jelentenek továbbá a külterületen helyenként előforduló illegális hulladéklerakások.

A város közcsatornával ellátott, 2016-ban a hálózatba bekapcsolt lakások aránya 90%-os volt. A szennyvizek a belterület déli határában lévő szennyvíztisztító telepre kerülnek elvezetésre, melynek átfogó fejlesztése 2012-ben valósult meg.

A hasznosítható nyersanyag következtében a bányaművelés meghatározó tevékenységként van jelen a település életében. A város közigazgatási területén több jogerős határozattal megállapított bányatelek és kutatással lehatárolt terület is található. Külfejtési művelésű bányák a belterület határán találhatóak, melyek esetében szilárd ásványi nyersanyagot (agyagot) bányásznak, továbbá a település D-i, DK-i területeit felölelő területeken nagy felületet érintően szénhidrogén és CO₂ bányatelek találhatóak.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS

A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

3.1.1. A folyamatok értékelése

A város hagyományos alföldi mezőváros, járási székhely.

A település hagyományos tevékenység és megélhetőséget biztosító ágazat a mezőgazdaság, a növénytermesztés és az állattartás. A foglalkoztatási részarány és a fizetett helyi adó nagysága alapján megállapítható, hogy a mezőgazdaság várhatóan nem tudja már visszaszerezni régi vezető helyét. A város gazdasága szempontjából további problémát jelent, hogy a mezőgazdaság háttérbe kerülésével párhuzamosan nem lépett más húzóágazat annak helyére. Az ipari foglalkoztatás jelen van a városban, de jelenléte nem markáns, nem meghatározó egyik iparági szektorban sem.

A népesség 2015 óta is tovább csökkent. A természetes fogyás jellemző a népmozgalom alakulására, de a vándorlási különbözet pozitív, magasabb a településre költözők száma, mint az elköltözőké.

Az álláskeresők száma 2018-ban ismét emelkedik, még mindig több közülük a nő, és legtöbben az általános iskolát végzett, szakképesítés nélküliek keresnek munkát.

Mezőtúr esetében a hátrányos helyzetű lakosok, illetve gyermekek viszonylag magas száma, illetve térbeli koncentrációja jelentkezik látens vagy valós konfliktusként, amelyet az önkormányzat, valamint az érintettek számára nyújtott szolgáltatások ellátását végző szervezetek megfelelően kezelni tudnak.

A szervesen kialakult, fejlődött településszerkezet változatos funkciójú területi egységekből áll, a településen a bővítési területek biztosíthatók. A város belterületének zöldfelületi borítottsága viszonylag kedvező, amely a parkosított, szellős kialakítású belvárosának, kiterjedt családi házas területeinek, valamint széles, zöldsávval kísért közterületeinek köszönhető. Ebből adódóan a zöldfelületek kondicionáló értéke jelentős.

A határ hasznosításában a szántóföld uralkodik, a közigazgatási terület több mint 70 %-át alkotják szántók, de jelentős a gyepterületek aránya is. A belterületet délről kiterjedt kertes területek övezik, ahol a hagyományos kiskertes tájhasználat mellett már helyenként a gazdasági, üdülési funkció is megjelenik.

Mezőtúr környezeti állapota kedvezőnek mondható, a város lakosságának életfeltételeit veszélyeztető vagy rontó környezeti terhelés nem áll fenn a településen.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A település fejlesztését befolyásoló tényezőket SWOT analízissel értékeltük.

3.1.2.1. TÁRSADALOM

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> — pozitív vándorlási különbözet — a közfoglalkoztatottak számának csökkenése — alacsony az ingázók aránya 	<ul style="list-style-type: none"> — természetes fogyás — az álláskeresők száma növekedő
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> — a népességszám stabilizálása — a képzettség javítása, a továbbképzések támogatása — új munkahelyek kialakítása az idegenforgalmi létesítményekben 	<ul style="list-style-type: none"> — öregedő népesség — csökkenő munkalehetőségek — a segélyezésre, támogatásra szorulóknak számának növekedése — a népességen belül a hátrányos helyzetűek arányának növekedése

3.1.2.2. GAZDASÁG

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> — a hagyományos mezőgazdasági termelés, növénytermesztés és állattartás, megmaradása — a vállalkozások számára bővítési területek vannak a tervezett gazdasági területeken — a helyi munkavállaló legnagyobb arányban a városban talál munkát — a változatos kulturális programok növelik az idegenforgalmat 	<ul style="list-style-type: none"> — a hagyományos gazdasági ágazatok csökkenő aránya az ágazatok között — nem jelent meg új gazdasági ágazat a városban — nem jelent meg a településen jelentős számú munkavállalót foglalkoztató nagy beruházó — a kijelölt gazdasági területek beépítettsége, kihasználtsága alacsony
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> — az ipari parkban és az egyéb gazdasági területeken bővítési lehetőségek a vállalkozók számára — új ágazatok, beruházók megjelenése a térségben, a városban — az idegenforgalom fejlesztésével további munkahelyek jöhetnek létre — a mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése — a szolgáltatási területek szélesítése — a „Legyen Ön is MEZŐTÚRista!” program — infrastrukturális fejlesztések megkönnyítik a gazdasági területek elérését 	<ul style="list-style-type: none"> — a mezőgazdasági termelés visszaszorulása — a feldolgozóipari fejlesztések elmaradása — a munkavállalók számának csökkenése

3.1.2.3. TELEPÜLÉSSZERKEZET, ÉPÍTETT KÖRNYEZET

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> — történetileg kialakult településszerkezet — változatos beépítésű belterület — számtalan műemléki és helyi védett épület és műemléki környezet és helyi védelem alatt lévő terület 	<ul style="list-style-type: none"> — a lakótelepek és a városközpont közelében lévő középületek lapostetős épületeinek telepítése, és építészeti kialakítása, valamint az állaga nem illeszkedik bele a város szerkezeti és építészeti hagyományába, — az új lakó- és középületei építészeti minősége elmarad a városban lévő védett épületekétől

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> — tartalék területek a belterületen és a belterülethez kapcsolódóan, a lakó-, a gazdasági, a szabadidős és a zöldterületek számára — a közlekedési és a környezetvédelmi fejlesztések után javul a város életminőségét 	<ul style="list-style-type: none"> — a közlekedési átmenő forgalom károsíthatja az épített örökségi elemeket — az elmaradó fejlesztések, a kevesebb vállalkozások száma csökkenti az épített értékek megőrzésének és a romló állagú épületei karbantartásának, a nem a városképbe illő épületek cseréjének esélyét

3.1.2.4. TÁJI, TERMÉSZETI KÖRNYEZET

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> — Folyóvizek közelsége, rekreáció és üdülés számára kedvező természeti adottságok — Sokrétű tájhasználat (szántóföldi termesztés, gyepgazdálkodás, állattartás, kertes területek) — A természetközeli állapotban fennmaradt területek révén táji sokszínűség — Hasznosítható nyersanyag-készlet 	<ul style="list-style-type: none"> — A vízparti fekvés kihasználatlansága, a holtágak mentén a turizmus, rekreáció infrastrukturális háttérének hiánya — Alacsony erdőszűltség, közjóléti funkciók hiánya — Az alacsony erdőszűltség és gyér tájfasítás miatt az ökológiai kapcsolatok folytonosságának hiánya — Rendezetlen, felhagyott területek kedvezőtlen tájképi látványa

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> — Pályázati forrásból a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna belterületi szakaszának rendezése, közösségi terek, sétautak, kerékpárutak, pihenőhelyek kialakítása a vízfolyások mentén — A táj mezőgazdasági alkalmasságát figyelembe vevő gazdasági ágazatok (mezőgazdasági feldolgozóipar) erősödése — A csatornák, utak tájfasítása, mezővédő erdősávok telepítése révén az ökológiai kapcsolatok erősítése, ezáltal a természetközeli élőhelyek stabilitásának elősegítése, — MTÉT programhoz csatlakozás — Természeti erőforrások takarékos használata 	<ul style="list-style-type: none"> — Egyéni üdülők további terjeszkedése a holtágak mentén a közösségi használatú területek rovására, túlzott fejlesztés esetén a környezet rombolása — A mezőgazdasági tájpotenciál figyelmen kívül hagyása, más gazdasági ágazatok előtérbe helyezése esetén a helyi erőforrások eltékozlása — Természetvédelmi érdekeket veszélyeztető tájhasználatok, intenzív gazdálkodás folytatása az érzékeny természeti területeken; a természetközeli élőhelyek további beszűkülése — A tájképi változásokat figyelmen kívül hagyó bányászati hasznosítás

3.1.2.5. ZÖLDFELÜLETEK

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> — Mennyiségi szempontból a város zöldfelületekkel jól ellátott, jelentős kondicionáló felület — A lakótelepek közcélú zöldfelületei, a közhasználatra megnyitott templomkertek tovább javítják a zöldterületi ellátottságot — A városközpont reprezentatív zöldfelületekkel, közterületekkel rendelkezik — Sajátos érték a víz jelenléte a város zöldfelületi rendszerében, mely klimatikus és rekreációs szempontból is kedvező 	<ul style="list-style-type: none"> — A zöldfelületek egy része alulhasznosított, hiányos közterületi infrastruktúra, — Hiányos vonalas összekötő elemek — A zöldterületek eloszlása nem egyenletes, zöldterület-hiányos városrészek, városszélek — A kevésbé frekventált területeken extenzív zöldfelületek találhatóak, csekély használati értékkel — A vízparti fekvésből adódó sajátos zöldfelületi adottság kihasználatlan — Gazdasági területek alacsony zöldfelületi intenzitása

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> — A település zöldfelületei rendszerbe foglalhatóak, a vonalas összekötő elemek fejleszthetőek — A kijelölt zöldterületek megvalósulásával a város közparkokkal jól ellátottá válhat — Funkcionális és esztétikai zöldfelület-fejlesztéssel a zöldterületek használati és díszítő értékének növelése, vonzó lakókörnyezet, településkép elérése — Pályázati források a Hortobágy-Berettyó-főcsatorna belterületi szakaszának rendezésére, zöldfelületi és rekreációs lehetőségeinek megteremtésére — Zöldfelületi szempontok fokozottabb érvényesítése a gazdasági funkciójú területeken 	<ul style="list-style-type: none"> — A meglévő állapot fennmaradása esetén használaton kívüli zöldterületek, zöldfelületi funkcióval ellátatlan területek — A folyamatos gondozás hiánya miatt a növényállomány leromlása, a város kedvező zöldfelületi arculatának megváltozása — A vízfolyás menti zöldfelületekben rejlő rekreációs lehetőségek kiaknázatlanul maradása — Beépítések intenzitásának növekedése a zöldfelületek rovására — A biológiailag inaktív felületek növekedése

3.1.2.6. KÖZLEKEDÉS

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> — Jó közlekedési kapcsolatok — Jellemzően jól kiépített, jó szerkezetű belterületi utcahálózat — Jó tömegközlekedési ellátottság, közvetlen vasúti kapcsolat, korszerűsített állomás 	<ul style="list-style-type: none"> — Hiányzó közvetlen autópálya kapcsolat — Főutak átmenő forgalma érinti a városközpontot — Hiányzó, vagy rossz utak a folyóparti üdülőterületekhez, rendezetlen üdülőterületi úthálózat — Hiányzó híd a Szarvas-i összekötőúton

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> — Országos, és megyei szintű közúthálózati fejlesztések (M4, M44 autópályák, elkerülőutak) — Városközpont forgalomcsillapítása — Kerékpáros közlekedés fejlesztése, térségi, és helyi kerékpárútvonalak megépülése — A fontosabb külterületi, üdülőterületi úthálózat fejlesztése — Vízi közlekedés fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> — Országos fejlesztések elhúzódása, elmaradása — Külterületi úthálózati fejlesztések nem környezetbarát megvalósítása

3.1.2.7. KÖZMŰVEK

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> — Már kiépített közműhálózati rendszereinek rendelkezésre állása. — Közmű gerinchálózatokban és a bázisoknál (saját vízbázis, szennyvíztisztító telep) rendelkezésre álló kapacitás, illetve kapacitásbővítési lehetőség. — Településen áthaladó vízfolyások, mint csapadékvizek, felszíni vizek befogadója rendelkezésre áll. — A település élővizes adottsága, vízfelületekben való gazdagsága, vízi-sportok lehetőségét kínálja. — A település természeti adottságaként előforduló megújuló energiahordozók hasznosítási lehetőséget kínál. 	<ul style="list-style-type: none"> — Az EU-s támogatással kiépített és fejlesztett szennyvíz közcsatorna hálózatra a rácsatlakozás mértéke alacsony (93 %). A vállalt célállapot 95 %-os teljesítésének hiánya az újabb pályázati támogatások igénybevételi lehetőségét akadályozza. — A város vízminőség-védelmi területen fekvő városrészein is hiányos a csatornázottság. — A szennyvíz közcsatorna hálózaton üzemelő átemelők jelen műszaki kialakításukkal bűzhatással terhelik a környezetüket. — A település árvízi és belvízi veszélyeztetettségének kezelése, az érintett területek hasznosításának szükséges korlátozása nem megfelelő

- Termálvízkinccs hasznosítás lehetősége rendelkezésre áll.
- XIII. számú főcsatorna (Holt Berettyó) keresztezése miatt épített ún. végátemelő tározó túlfolyójából előfordul, hogy tisztítatlanul kerül a víz a Mezőtúri-XIII. csatornába.
- Vízfolyások parti sávjának, mederkarbantartó sávok hiányos kijelölése
- Csapadékvíz elvezetésének jelenlegi nyílt árkos megoldása, annak hiányzó, vagy karbantartás elmaradása miatt feliszapolódott szakaszai a szükséges vízszállításra alkalmatlanok. A meglévő nyílt árkos szakaszok hidraulikai rendezése nem jellemző. Jelentős a csapadékvíz elvezetés útján az eróziós károsodás.
- Belvízzel veszélyeztetett területek felszíni vízrendezése hiányos.
- Csapadékvíz visszatartó helyi záportározók hiányoznak.
- A vizek élővízbe vezetése előtt nincsenek hordalékfogók.
- Nagyfeszültségű 400 kV átviteli és 132 kV főelosztó vezeték oszlopokon haladó nyomvonala okozta környezetterhelése (területhasznosítási korlátozás, vizuális szennyezés, társadalmi megítélésben félelemkeltés)
- Település arculatát, biztonságát befolyásoló föld felett haladó elosztó hálózati szakaszok és a közvilágítás mennyiségi és minőségi hiányosságai
- Mezőtúr település CH lelőhelyekben, való gazdagsága, bányatelkek korlátozzák a területfelhasználás lehetőségét
- Mikrohullámú összeköttetés magassági korlátozással sújtja a települést

LEHETŐSÉGEK

- Közművek felszín feletti-felszín alatti racionálisabb elrendezésével, igényesebb területgazdálkodással mikrokörnyezeti állapot javítás érhető el (növény-fa telepítés, utcabútorozás).
- Föld feletti vezetékek fokozatos földalattivá tételével elérhető látványjavítás a település vonzóképeségét növeli.
- Csapadékvíz elvezető hálózati rendszer hiányzó szakaszainak, műszakilag meg nem felelő szakaszainak ki- és átépítése.
- Vízfelületek és parti sávjának pihenési, sportolási célú rendezése.
- Épületek termikus energiaellátásának fenntarthatóságának javítása, hőszigeteléssel, tudatformálással, illetve megújuló energiahordozó alkalmazási lehetőségének igénybevételeivel.
- Termál-víz kincs hatékonyabb és szélesebb körű hasznosítás.
- Közvilágítás általános minőségi és mennyiségi javítása.

VESZÉLYEK

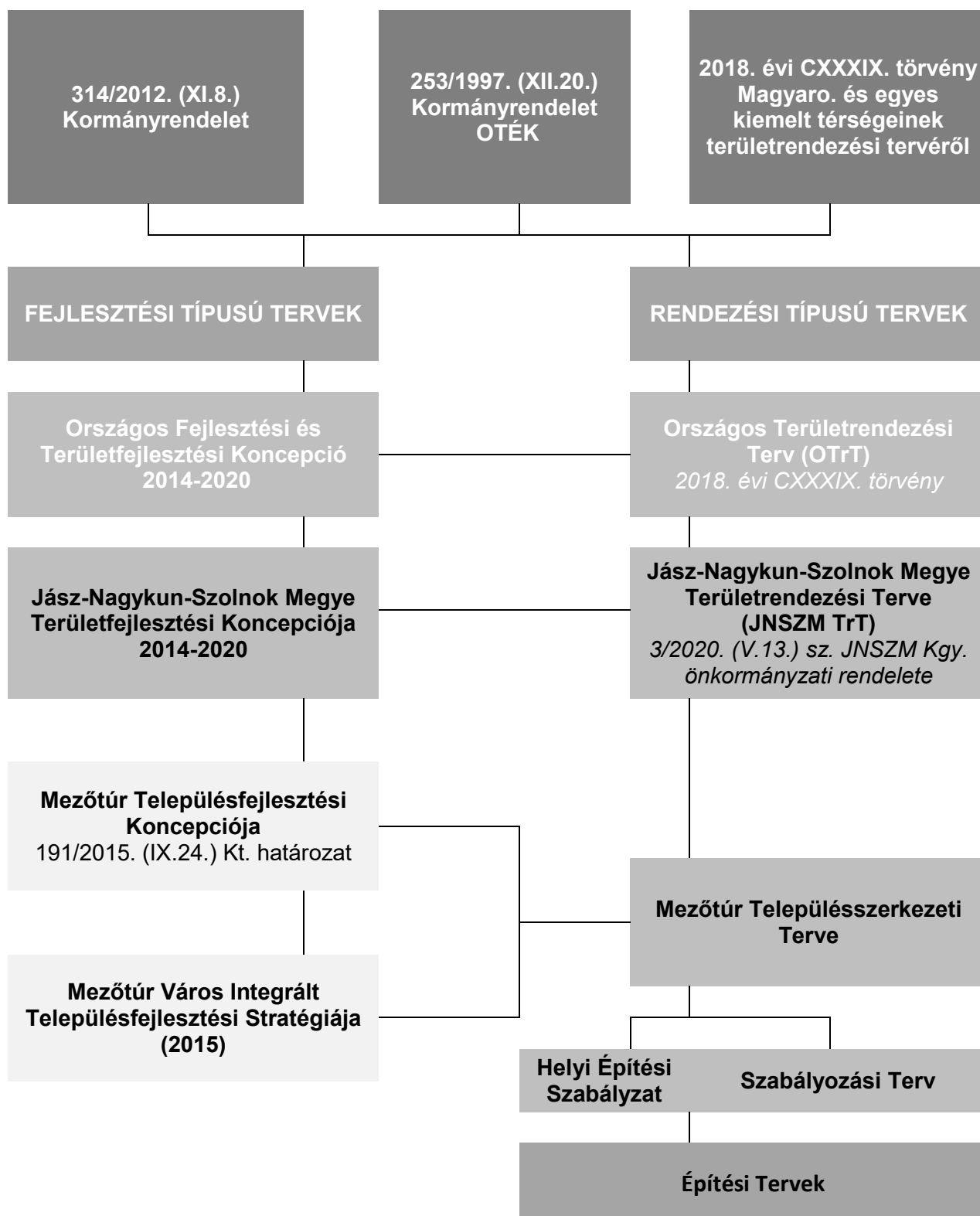
- A város vízminőség védelmi területein a felszín alatti vizek védelme nem biztosított
- A településen átfolyó Hármas-Körös, Hortobágy-Berettyó folyók és egyéb vízfolyások, vízgyűjtőjének növekvő beépítése, burkoltsági arány növekedése és a klímaváltozás okozta szélsőséges csapadékesemények hatására a mértékadó árvízszint emelkedése növeli az árvízi veszélyeztetést.
- Mezőtúr város területéhez tartozó árvízvédelmi töltésszakasz jelenlegi töltés-magassága sehol sem éri el a szükséges kiépítési szintet, a mértékadó árvízszint + 1 m-es biztonsági magassítási szintet, a 87,55 mBf-is magasságot. Ezért figyelembe kell venni, hogy árvízi esemény idején a kijelölt nagyvízi meder vízelöntésre kerülhet.
- Mezőtúr teljes területe belvízzel veszélyeztetett. Az erősen veszélyeztetett területen beépítésre szánt területfelhasználást nem célszerű kialakítani. A közepesen- és mérsékelt veszélyeztetett területen bármilyen

- A hasznosítható megújuló energiahordozók rendelkezésre állása a klímaváltozás okozta felmelegedés kezelésének, a lakókörnyezet élhetővé tételének lehetőségét kínálja.
- településfejlesztés megvalósítását megelőzően a terület felszíni vízrendezését úgy kell megoldani, hogy a tervezett építési hely elöntés mentessége biztosított legyen.
- Csapadékvíz elvezetési rendszer a szélsőséges csapadékesemények elvezetésére alkalmatlanok.
- Vízkészletek védelme érdekében a még csatornázatlan területeken mielőbb kiépítendő a még hiányzó közcsatorna szakasz, a meglévő hálózat mentén a rákötöttség növelése szükséges.
- A hagyományos tüzelőanyag hasznosításának növekedési trendjét meg kell állítani a környezeti állapot romlása érdekében.
- Klímaváltozás (felmelegedés, szélsőséges csapadékesemények előfordulásának) hatáskezelése fokozottabb felkészülést, előkészületek megtételét igényel.

3.1.2.8. KÖRNYEZETVÉDELLEM

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> — Nincs jelentős környezetszennyező ipari-, üzemi létesítmény — Jelentős zöldfelületi borítottság következtében kedvező levegőminőség — Jó minőségű termőföldek megléte — Nem sérülékeny ivóvízbázis, gyógyvízkészlet — Sokrétű vízhasználat (öntöző-, horgászvíz, természetes fürdőhely) — Megújuló, bővülő szennyvízhálózat, záródó közműolló — Korszerű hulladékgyűjtési rendszer 	<ul style="list-style-type: none"> — Lakóterületet körbevevő nagyterjedésű gazdasági területek, melyek egy része a lakóterületek szempontjából az uralkodó szélirány vonalában fekszik — Megújuló energiaforrások alacsony használata — Alacsony erdőszűrség — A főútvonal mentén a közeli beépítéseknel határértéket meghaladó zajterhelés — A talajminőség romlása a szélrozió, nitrátterhelés következtében — Az üdülőterületek, külterületi lakott helyek részint nem megfelelő szennyvízkezelése — A csatornák menti gyér tájfásítás miatt a vizek a tápanyagterhelése — Csapadékvíz-elvezető rendszer hiányosságai, belvív-problémák bel- és külterületen — Külterületen előforduló illegális hulladéklerakások
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> — Környezetbarát gazdasági vállalkozások meglepedése, — Pályázati forrásból energetikai korszerűsítés, megújuló energiaforrások nagyobb mértékű hasznosítása — Településvédelmi erdők, mezővédő erdősávok telepítése — Pályázati forrásból elkerülő út megépítése — Szennyvízcsatorna-hálózatra való rákötések arányának növelése — Pályázati forrásból a belvív-elvezető rendszer további fejlesztése — A szelektív hulladékgyűjtés rendszerének további fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> — A fejlesztési területek betelepítése során szennyező ipari létesítmények megjelenése, a környezetterhelés növekedése — A beépítések intenzitásának növekedése miatt a kondicionáló zöldfelületek csökkenése — Jó minőségű termőföldek más célú hasznosításának igénye — A táji adottságokat figyelmen kívül hagyó hasznosítás következtében környezeti konfliktusok — A lerakásra kerülő hulladék veszélyes anyag tartalmának, újrahasznosítható anyag tartalmának növekedése

3.1.3. A településfejlesztés és településrendezés kapcsolata

3.2. PROBLÉMATÉRKÉP/ ÉRTÉKTÉRKÉP

Az érték- és problématerkép alapvetően a területi vonatkozású, konkrét helyszínekhez köthető értékeket és konfliktusokat, területi lehetőségeket és korlátokat bemutató tervlap.

A **VR-V6 jelű tervlap** mutatja be a település értékeit.

A **VR-V7 jelű tervlap** a település problématerképe.

3.3. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK

3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása

A település szerkezeti, használati, valamint beépítési és funkcionális adottságait a vizsgálati, helyzetértékelő tervlapok és szöveges fejezetek tartalmazzák. Az eltérő adottságú településrészeket a VR-V1 Településszerkezeti vizsgálati térkép ábrázolja.

3.3.2. Szegregált területek

A településen a leszakadó, szegregált településrészeket, tömböket az ITS ÉS TFK Megalapozó vizsgálat munkarészei tartalmazzák, a TRE felülvizsgálatához az 1.7.2 fejezet kiegészítést nem igényel.

3.3.3. Beavatkozást igénylő területek lehatárolása, ábrázolása

A beavatkozást, rendezést igénylő telkeket a Problématerkép tervlap jelöli.